

SLOVENSKI AKADEMSKI IN ŠTUDENTSKI ČASOPIS

KATEDRA

Cena 2 EUR (479,28 SIT)

Številka 3 • Letnik 2 • September 2007

[4]

Zupanov državni

sekretar Lesjak

9 770022 929009

		vsi	drugačni		
		vsi	enakopravni		
सब	भिन्न	savore	v e r v e r	ყველა	განსხვავებული
सब	समान	savore	s a j e k h	ყველა	თანასწორი
tuts	differe n ts	todos	difer e ntes	ĉiu j	mal s amaj
tuts	e g u a l s	todos	i g u a i s	ĉiu j	e g a l a j
mỗi người	mỗi khác	сите	различни	každý	jsme jiný
mỗi người	bình đẳng	сите	еднакви	všichni	rovnoprávní
все	различны	visi	skirtingi	svi	različiti
все	равны	visi	l y g ū s	svi	jednaki
ë gjithë	të ndryshëm	allegear	oars	alle	anderscht
ë gjithë	të barabartë	allegear	gelyk	alle	g l i i c h
		all	different		
		all	e q u a l		

PRISPEVAJ K SPREMEMBI

Evropska mladinska kampanja za raznolikost, človekove pravice in participacijo
<http://alldifferent-allequal.info>

Nacionalni odbor kampanje - Urad RS za mladino
www.uradzamladino.gov.si/delovna_podrocja/vsi_drugacni_vsi_enakopravni

kolo fon

SLOVENSKI AKADEMSKI IN ŠTUDENTSKI ČASOPIS

KATEDRA**Založnik in izdajatelj**Društvo študentov in podiplomcev
Slovenije, Slomškov trg 15
2000 Maribor**Predsednik**Peter Vrtič
peter.vrtic@katedra-on.net**Uredništvo**T: 02 234 9100
F: 02 234 9102
info@katedra-on.net
www.katedra-on.net**Odgovorni urednik**Damir Mlakar
damir.mlakar@katedra-on.net**Namestnica urednika**Daša Purgaj
dasa.purgaj@katedra-on.net**Uredniki**

Matjaž Germ in Marko Krulc

Urednik fotografije

Aleš Gjerkeš

Oblikovanje in prelom

Denis Kebler

SodelavciDr. Anton Ivančič, Dr. Vesna Vuk Godina,
Dr. Boris Vezjak, Dr. Peter Glavič, Andrej
Adam, Dr. Marko Jesenšek, Dr. Samir
Osmančević, Dr. Slavko Cvetek, Dario Sve-
tej, Matjaž Turinek, Matjaž Germ, Jasmi-
na Holc, Franja Pižmoht, Igor Bašin, Januš
Rasiewicz, Boris Strmšek, Danica Gregor-
čič, Josip Rotar, Robert Mlakar, Aleš Ku-
stec, Helena Rous, Lučka Zorko Gregor
Lozar, Edwin Munoz in Nika Klampfer.**Karikatura in strip**

Ajda Gregorčič, Jernej Žumer

Lektoriranje

Barbara Ojsteršek

MarketingNOORDUNG d.o.o.
Ljubljanska cesta 12 F, 1236 Trzin
T: +386 1 56 444 77
F: +386 1 56 444 78
info@noordung.si**Naklada**

10.000 izvodov

Prispevki avtorjev vedno ne odražajo
stališč uredništva.Slovenski akademski in študentski časopis
KATEDRA je vpisan v razvid medijev pri Mi-
nistrstvu za kulturo pod zaporedno števil-
ko 1027.**Daša Purgaj**

Daša Purgaj

Naslovnica: Jernej Žumer

Noč mladih raziskovalcev

V svetu raziskovanja obstaja oguljen stavek, ki velja kot neko nenapisano pravilo: »Publish or perish!« Vsak raziskovalec si namreč želi objaviti svoje izsledke znanstveni in širši javnosti. Pravzaprav jih tudi mora, če želi dokazati svojo strokovnost in usposobljenost, na podlagi katere bi dobil finančna sredstva za nove raziskovalne projekte. A večina mladih doktorandov začne brez uveljavljenosti in finančnih sredstev. Delež podiplomskih študentov – mladih raziskovalcev, ki dobijo finančno pomoč za svoje raziskovalno delo od države, je le okoli 17 %. Ostali se morajo znajti po svoje. »Noč raziskovalcev« je mednarodni projekt, namenjen predvsem promociji vloge znanstvenika v družbi, večji prepoznavnosti raziskovalcev v javnosti, s cilji, da navduši mlade ljudi za znanstvene kariere in ustvari ugodne pogoje za razvoj le-teh ter da posledično pripomore k povečanju števila raziskovalcev v Evropi. V vseh evropskih državah bo potekal istočasno, in sicer 28. septembra. Tako bo tudi na Šmartinskem jeze-

ru v Celju in v Mariboru. A se sprašujem, ali ne bi bilo morda bolje finančna sredstva, ki jih Evropska komisija namenja za ta »noč«, nameniti doktorandom za potrebe raziskovalnega dela ali za predstavitev doktorandovega dela na posvetih in konferencah. Tako bi namreč mladim raziskovalcem omogočali kakovostnejše delo. Dvignila bi se tudi kvaliteta raziskovanja. Ne, da v Sloveniji nimamo dobrih znanstvenikov in raziskovalcev, a zdi se, da dogodek, ki mu bomo priča konec septembra, ne bo dosegel dovolj velikega števila potencialnih mladih raziskovalcev. Morda pa? Pred letom dni je na Univerzi v Mariboru nastal Klub mladih raziskovalcev. Ob zavedanju, da moč posameznika ni velika in pretok informacij delno otežen, skušajo pomagati predvsem v smislu razvoja kariere, zaposlovanja in zagotavljanja kakovosti. V ta namen bi naj organizirali različna izobraževanja in aktivnosti. Pa jih? Nekaj skratka drži kot pribito. Če bi bili raziskovalci v družbi bolj cenjeni, bi jih morda bilo tudi več.

MED SVETOV

14

Ni izključeno, da so si ime do sedaj neznane skupine »Militante gruppe« (MG) izmislili kar nemški policisti. Domnevamo lahko, da so jo sestavili v povezavi s terminom »militant research«, ki ga raziskovalci političnih znanosti in aktivisti pogosto uporabljajo kot metodo analize družbene situacije.

POLITIKA

17

Ekonomski infrastrukturi in posledično državljanom je zagodel na videz neopojmljiv paradoks. Kljub razveseljivo visoki gospodarski rasti (7,2 %), za katero si vladna garnitura pripisuje največ zaslug, nas je okužila rekordno visoka inflacija (4 %), ki blagostanje državljanov zmanjšuje na minimum.

PORTRET

32

Pred stoletji so tukajšnje kraje poznali le Indijanci, njihove kulture pa so se skozi zgodovino menjavale. Čeprav je narava kar dobro skrla njihove sledove, je prišel že do nekaj zanimivih odkritij. So pa pred leti našli tukaj mumijo indijskega dekleta, ki se je nahajala skoraj 6000m visoko.

KULTURA

35

Bergmanovi liki so kulturni; niso karakterji, ki že ne bi obstajali, njihove zgodbe niso zgodbe, ki se že ne bi zgodile; toda optika karakterjev in zgodb pripelje inteligentnega ali dovolj zavzetega gledalca do enakega sladko-strašnega krohot, osuplosti kot ob najbolj vrhunskih literarnih delih.

Seminar – Enake možnosti

Zavod za kulturo dialog vabi na seminar 'Z debatnimi tehnikami do enakih možnosti'. Gre za 24-urni seminar, ki bo potekal od petka, 28. 9., pa vse do nedelje, 30. 9. 2007, v Dijaškem domu Ptuj. Namenjen je članom in članicam različnih nevladnih organizacij, ki bi želeli poglobiti svoje znanje o problematiki enakih možnosti in se naučiti tehnik javnega nastopanja, argumentiranja in debatiranja. Prav tako je seminar namenjen tudi vsem tistim, ki na tak ali drugačen način delajo z mladimi. Ker je število mest omejeno, prijave sprejemajo zgolj do zapolnitve le-teh. Info: ZIP, zavod za kulturo dialoga, 041/423 377, debata@siol.net.

Krediti za študij v tujini

Ad futura je razpisala dolgoročne kredite za dodiplomski ali podiplomski študij v tujini. Financira se šolnina in življenjski stroški. Kandidarajo lahko vsi, ki so slovenski državljani, sprejeti ali vpisani na izobraževanje v okviru javno veljavnega študijskega programa na tujo izobraževalno institucijo, na kateri bodo pridobili diplomu, ali pa imajo status raziskovalca, odhajajo na izmenjavo v tujino od 6 do 12 mesecev v okviru sodelovanja med slovenskimi in tujimi visokošolskimi institucijami ali pa na vsaj 6-mesečno strokovno ali poklicno usposabljanje. Zadnji rok prijave je 18. 1. 2008. Info: 01 434 10 80, krediti@ad-futura.si.

Festival (DA)(NE)S

Kibla do 22. 9. 2007 vabi na Festival (DA)(NE)S. Gre za mini avdio-video festival, ki se odvija na Glavnem trgu. Z njim želijo organizatorji opozoriti na ta del mesta, ki je zaradi akustike in svetlobe idealno prizorišče sodobnih avtorskih glasbeno vizualnih dogodkov. Festival se osredotoča na lokalno-globalni umetniški pristop, ki se nahaja na presečišču fizičnega, akustičnega in ekstremno elektronskega. Na KIT-ovem letnem vrtu pred Rotovško hišo se vsak konec tedna v mesecu septembru ob 20. uri zvrstijo slovenski glasbeniki in DJ-ji po izboru Camerona Bobra. Info: Kibla, 02/229 40 12, Aleksandra Kostić, sandra@kibla.org.

Dela s področja delovanja ZN

Mladi diplomanti, magistranti in doktorandi, pozor! Društvo za Združene narode za Slovenijo namreč razpisuje nagrade za najboljša diplomska, magistrska in doktorska dela s področja delovanja Združenih narodov, ki so bila obranjena med 1. oktobrom 2006 in 30. septembrom 2007. Posebna komisija bo pripela dela pregledala in ocenila ter izbrala deset najboljših. Podelitev priznanj in denarnih nagrad bo ob dnevu OZN, 24. oktobra 2007. Prijave je treba poslati na naslov Društva za Združene narode, Ljubljana, Cankarjeva 1/II., najkasneje do 5. oktobra 2007. Info: Društvo za Združene narode, 01 251 07 08, una.slovenija@siol.net.

FOTOGRAFIJA MESECA

Če bi radi sodelovali s svojimi fotografijami v rubriki »fotografija meseca«, lahko svoje predloge pošljete na info@katedra-on.net.

Foto: Aleš Gjerkeš

Pa se je število klošarjev hitro povečalo!

Digitalna abstrakcija 07

Mladinski informativni in kulturni klub – MIKK Murska Sobotna vabi vse fotografe iz Slovenije in tujine k sodelovanju na fotografskem natečaju digitalne fotografije na temo Digitalna abstrakcija. Vsak avtor lahko sodeluje s štirimi deli. Dela so lahko posneta digitalno ali analogno in naknadno digitalizirana. Fotografije naj bodo velike 1024 (obvezno) x 768 (maksimalno) pix v formatu JPEG. Fotografije se lahko obdela poljubno, saj pri tem niso postavili nobenih omejitev. Na razstavo sprejemajo samo fotografije v digitalni obliki, zapisane na zgoščenki ali poslane na spodnji elektronski naslov. Tričlanska žirija bo med prispelimi izbrala najboljše in podelila osem nagrad (prva, druga in tretja nagrada) ter pet diplom. Prejemniki prvih treh bodo prejeli tudi praktične nagrade. Fotografije sprejemajo do 10. oktobra 2007. Info: MIKK, 02/534 98 90, domini.steiner@mikk-ms.si.

Razpis za sofinanciranje

Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS je objavila javni razpis za sofinanciranje raziskovalnih mrežnih projektov med RS in Veliko Britanijo za obdobje od 01. 01. do 31. 12. 2008. Predmet javnega razpisa je sofinanciranje naslednjih oblik sodelovanja: izmenjava raziskovalcev, ki sodelujejo v okviru skupnih znanstvenoraziskovalnih projektov; znanost in družba (projekti, namenjeni razvijanju komunikacije med znanstveniki in širšo javnostjo); znanost in izobraževanje. Na javni razpis za področje I se lahko prijavijo raziskovalne organizacije in zasebni raziskovalci, ki so vpisani v evidenco agencije oziroma v register zasebnih raziskovalcev ter izpolnjujejo pogoje, predpisane z Zakonom o razvojni in raziskovalni dejavnosti in predpisi agencije ter izvajajo s strani agencije financirane programe dela javnih raziskovalnih organizacij ali s strani agencije financirane oz. sofinancirane projekte temeljnega ali aplikativnega raziskovanja ali odobrene mednarodne projekte. Izjemoma se lahko prijavijo novi inovativni predlogi, dogovorjeni in pripravljeni v sodelovanju z nevladnimi organizacijami, še posebno na področju tehnološkega prenosa /transferja in varovanja okolja. Rok za prijavo je 19. 10. 2007. Info: Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS, 01 400 59 10, razpis-UK2008@arrs.si, British Council, Dora Glassford Cimerman, dora.glassford@britishcouncil.si.

Ovce in žrtvena jagnjeta

Piše: Dario Svetej

Katere besede vam pridejo na misel, ko pomislite na področje, ki se v vsem svojem "veličastju" zmeraj pokaže prav v poletnih mesecih, najpogosteje v obliki avtomobilskih kolon, prometnih zastojev, nesreč in podobnega? Sramota? Kaos? Neučinkovitost? Pomanjkanje vizije? Eno je gotovo: ceno za kilavo slovensko prometno politiko plačujemo državljani. Z denarjem, izgubljenim časom, jezo in življenji. Spomnimo se le na nedavno tragedijo v Cirkovcah, na število prometnih nesreč in mrtvih na naših cestah, pa na (domnevne) nepravilnosti pri razpisih za gradnjo cest in železnic ... Čeprav smo v zadnjih petih letih menda podvojili sredstva za javno železniško infrastrukturo, še vedno obstaja stotine prehodov (bojda kar 651), kakršen je cirkovski. Pa kaj bi s tovrstno statistiko! Najbrž zadostuje že izkušnja ali lekcija, ki jo kot voznik ali sopotnik dobiš ob dnevnem stiku z znanimi slovenskimi prometnimi zakonitostmi. Ki se jim je, če se le da, najbolje preprosto izogniti.

Na primer, da si Mariborčan v času turistične sezone želi uživati ob Blejskem jezeru. Po grozljivi izkušnji s prometnimi zamaški na naših cestah, ki so, kot je znano, predvsem posledica množice pregoščo posejanih cestninskih postaj, preozkih avtocest in za ta čas običajnih obsežnih cestnih popravil, se ta drugič tja raje odpravi preko Avstrije, potem ko si je poprej za takajšnje avtoceste kupil vinjeto. Potuje hitreje, varneje in ceneje – pa tudi brez stresa, če si le mimogrede ne skuša pojasniti, zakaj si vinjet končno ne omislimo tudi pri nas. In kaj naj si šele misli Lendavčan?! Zaradi dolgih kolon težkih tovornjakov, ki vozijo po zanje neprimernih cestah, se

mu trese bližnja hiša, po za-slugi novih hrvaških avtocest pa je včasih hitreje v Zadru, kot pa mu uspe prilesti v po razdalji precej bližji Maribor. V Maribor, od koder lahko nato z nizko cenovnim letalskim prevoznikom za manj denarja poleti v London in nazaj, kot pa ga stane pot do slovenske obale in domov ... To, da Aerodrom Maribor do današnjega dne sploh nima svoje spletne strani, je le še eno izmed šokantnih faktov!

In potem te oblast še prepričuje, da si v Evropi ... V Evropi vlagajo v javno prometno infrastrukturo, razmišljajo o ekoloških vidikih prometa, vplivu prometnih povezav na razvoj turizma ... V Evropi torej razmišljajo o prihodnosti, medtem ko se domača vladajoča "elita" ob očitnem pomanjkanju vizije še vedno ukvarja predvsem s preteklostjo. Pa še te, kot kaže, ne razume. Če ji zgodovina ne bi bila španska vas, potem bi namreč gotovo vedela, da so dobre prometne povezave temelj gospodarskega razvoja in da so se izjemnega pomena cest zavedali že stari Rimljani, Grki, Inki ... Ampak tako pač je, ko imajo glavno besedo politikanti, ne pa pravi politiki in strokovnjaki. Ko prvi v svojem puhlem samozadovoljstvu opletajo z nekakšno sproščenostjo, slednji pa skorajda ne pridejo do besede. Sicer pa se javnost pri nas tako ali tako zgane šele tedaj, ko pride do tragičnih posledic ali v nebo vpijočih težav. Dolej oblast pač dela, kar hoče. Kot v posmeh treznemu razumu ta na primer razmetava z denarjem za tanke in ostalo vojaško kramo, medtem ko davkoplačevalci od nje terjajo le dosledno izpolnjevanje volilnih obljub, ne pa prozorne natege na skorajda slehernem področju.

Zupanov državni

PROF. DR. DUŠAN RADONJIČ

Krivda in odgovornost

Zaključek preteklega akademskega leta je minil v znamenju viharjih izmenjav mnenj med ministrom Zupanom na eni strani in študentsko bazo, tremi univerzami, SAZU, sindikati, Slovensko rektorsko konferenco, Inženirsko akademijo Slovenije na drugi strani. Največ kritik je bilo izrečenih glede Zupanovega razumevanja oziroma nerazumevanja univerzitetne avtonomije, njegovega navdušenja nad debilno privatizacijo univerz, jemanja pristojnosti rektorju in prenos le-teh na vladne predstavnike. Zupan je zakon umaknil, počitniški čas je miril »rjoveče valove« nezadovoljstva. Simbolični zaključek – vsaj zame – pa je pomenil članek mednarodno uveljavljenega strokovnjaka, ki je v Dnevniku pozval ministra, da naj v blagor sebi in slovenskemu narodu dela to, kar zna, to je področje znanstveno raziskovalnega dela, in opusti to, česar ne zna in ne zmore, to je ministrovanje.

Minister Zupan je odstopil. To pomeni, da mu ne bo potrebno stopiti pred slovensko javnost in pojasniti svoje »pomladanske« arogance, prazne gostobesednosti in užaljenosti ob vsakem nasprotnem predlogu ter nepoznavanja kulturnega usklajevanja nasprotij. Zupan doslej tudi na drugih področjih ni pokazal pretiranega zanimanja za opozorila posameznikov, še manj za odgovore, ki smo jih javno zahtevali od njega. Če je politična kariera spremenila njegove moralne vrednote in merila, potem moram zapisati, da se je uspešno uvrstil v nepregledno množico tistih, ki gojijo oportunistično sporazumevanje in novo, »sodobno« toleranco do svojih sodelavcev. Pozabil je tudi, da pomeni toleranca kritično preverjanje sodelavcev, saj prav to nadgrajuje zaupanje. Zupan kot politik nikoli javno ni pojasnil svojega videnja »kitajske

afere« in z njo povezane Lesjakove in Žižmondove ilegalne igre. Žižmondova nemoralna pojasnila so sicer končno dobila svoj epilog, EPF je ravnala pravilno, ko ga je »pregnala« iz svojih vrst. To je sedaj potrdilo sodišče!

Prav tako je Zupan s svojim molkom glede neveljavnih izpitov na eni od fakultet, ki naj bi jih opravil njegov sekretar, dr. Dušan Lesjak, v letih od 2001 do 2002, postal novi glasnik popolne moralne gluhotе. Ne vem, ali se je zavedal, da je razvrednotil svoje lastno pedagoško delo, svoje znanstvene dosežke, razvrednotil pa je tudi eno izmed temeljnih pravic slovenskih študentov, in ta je, da jim predavajo ustrezno izobraženi in habilitirani kadri. Zato njegovo razumevanje in ščitenje sekretarjevih domislic ne bi bila najboljša popotnica za suvereno in dostojanstveno držo Slovenije v Evropi. Zato je prav, da je spregovorila vlada, študenti pa si bodo morali sami izbrati svojo eksteritorialnost.

Prava ironija je, da so ilegalne kitajske študente na nikoli razpisani program mednarodne šole z zvanečim angleškim nazivom IBS (International Business School) odkrili mariborski študenti ob svojih volitvah v študentske svete. Sledile so odmevne reakcije slovenskega novinarstva, takratnega državnega sekretarja dr. Pejovnika, ki je napovedal celo kriminalne preiskave, ugotovitve veleposlaništva Republike Kitajske, da so kitajsko mladež rekrutirali skozi ilegalne kanale, sledila so ilegalna spričevala s podpisom dr. Žižmonda, danes dekana FM v Kopru, po vsej verjetnosti kandidata za rektorja PU, ugotovitve, da mladi Kitajci nimajo srednješolskih spričeval itd.

Ni čudno, da je dr. Lesjak zbolel in nastopil uradni bolniški staž 19. 12. 2001, ko je pediatrija ugotovila njegovo nezmožnost za delo. Dodatna potrdila samo dopolnjujejo strokovno ugotovljeni bolniški staž in nezmožnost dela.

In zdaj k dokumentu, k srčici

problema, k skali, ob kateri so se končno in dokončno razbili Lesjakovi »dokazi«, potrdila, zagotovila, predvsem pa dobro odigrana užaljenost in ostra zahteva po kar 34 mio tolarjev, ki naj bi pozdravili ranjeno dušo.

Drugi del predavanj pri predmetu Pravna informatika, katerega edini nosilec na Pravni fakulteti je bil prof. dr. Dušan Lesjak, pa se je kljub njegovi bolezni nemoteno izvajal v času od 29. 11. 2001 do 17. 1. 2002.

Kdo je ciklus predavanj izvajal in kako so potekali izpiti, je vprašanje, ki bi ga rad javno zastavil takratnemu dekanu dr. Perneku, ki je s podpisom jamčil o zakonsko pravilni izvedbi učno-vzgojnega procesa v šolskem letu 2001/2002. Čeprav je odgovor neverjetno preprost, prav s svojo preprostostjo nosi v sebi resne posledice tako za izvajalce, študente, dekana kot dr. Lesjaka.

V pisni obliki, overovljeni pri notarki v Mariboru, je odgovor posredoval Lesjakov asistent Benjamin Lesjak (skrajšana oblika):

»Drugi del predavanj, ki so se izvajala od 29. 11. 2001 do 17. 1. 2002, pa sem izvedel podpisani mag. Benjamin Lesjak, drugi del predavanj in vaj, ki so se izvedle 13., 14. in 15. 12. 2001, pa sem prav tako izvedel podpisani ...«

»Za ta predmet sem v celoti pripravil izpitno gradivo ter organiziral in IZVEDEL IZPITE IN OCENIL PISNE NALOGE ŠTUDENTOV. Po opravljenih izpitih sem se oglašil pri prof. dr. Dušanu Lesjaku na njegovem domu in ga seznanil z vsebino in potekom izpitov in mu predložil v podpis ocene pisnih nalog študentov. Imenovani je moral, kot je to običajno, ocene na nalogah in seznam prijavljenih študentov k izpitu podpisati, ker bi ostali študenti v nasprotnem primeru bili neocenjeni.«

In v nadaljevanju:

»V zvezi s plačilom za opravljeno delo mi je znano, da so se avtorski honorarji za opravljena pred-

vanja izplačevali mesečno po dvanajstlinah. Avtorski honorar za opravljena predavanja je vsak mesec prejemal prof. dr. Dušan Lesjak. Plačilo za izpite je prav tako prejemal prof. dr. Dušan Lesjak, ki je ustrezno kompenziral moje delo v zvezi s pripravo in ocenjevanjem izpitov. (Opomba: fotokopije dokumenta hranijo nekateri časniki, zdaj pa tudi Kosova protikorupcijska komisija.)

To izjavo dajem zaradi pojasnitve, kdo je na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru v študijskem letu 2001/2002 iz predmeta pravna

sekretar Lesjak

informatika dejansko opravljal predavanja in pripravljaj gradivo ter sodeloval pri izvedbi in ocenjevanju izpitov in kako so se izvajala plačila za opravljena predavanja in izpite v obliki avtorskih honorarjev in pogodbenega dela.«

Kljub svoji zvitosti in nadarjenosti za skrivnice in izmikavanja, pa se mi zdi, da se je v zadnjem dejanju »tragikomedije« s študenti državni sekretar ujel.

Lesjaku se ponujata dve pojasnili o zgoraj navedeni izvedbi predavanja in ocenjevanju izpitov:

a) lahko zatrdi, da je sam

opravljal predavanja, ocenjeval izpite, kar je tudi dejansko potrjeno z njegovim podpisom. Pri tem bi rešil sebe, svoj honorar in predvsem: izpiti bi bili veljavni po 52. členu in 54. členu zakona o visokem šolstvu. Pri tem pa bi moral »žrtvovati« asistenta. Kajti njegova sicer pri notarju overjena izjava bi postala vprašljiva, bolje lažniva in nadaljnji izvolitveni postopek za asistenta gotovo obremenjen z neresnico; žrtvovati pa bi moral tudi pediatrijo in komisijo treh zdravnikov, ki so podpisali v tem primeru lažni dokument o

bolniškem stažu;

b) asistent Benjamin Lesjak je predaval, pripravljaj gradivo, ocenjeval izpite, nosil »gradivo – dokumente« v podpis profesorju, sprejemal denar od profesorja. Zdaj bi bili postavljeni na zatožno klop kar trije: dekan, Lesjak in asistent – vsak s svojim neodgovornim zavajajočim in kaznivim delom.

Dekan Pernek je s podpisom zagotovil, da se bo v študijskem letu 2001/2002 učno-vzgojni proces odvijal po razporedu v seznamu predavanj in da bodo predavali ter izpraševali ustrezno voljeni profesorji. Asistent Benjamin Lesjak to ni bil in še vedno ni! Torej je to kaznivo dejanje.

Lesjak je v obdobju bolniškega staža podpisoval izpite, ki jih ni niti pregledal niti ocenil niti ni zanje pripravil vprašanj. Vse to je zanj počel asistent Benjamin Lesjak, s čimer naj bi osumljeni storil kaznivo dejanje goljufije po prvem odstavku 217. člena KZRS. Prav tako dr. Lesjak ne bi smel potrditi izpitnih ocen.

Žal, katerokoli varianto bo za zagovor izbral dr. Dušan Lesjak, obe bosta potegnili za seboj hude posledice. Odgovora na zgoraj navedeni varianti sta namreč kratka in jasna. Zakon o visokem šolstvu povsem nedvoumno govori, da asistent ne sme predavati in ocenjevati izpitov. To pot o odgovornosti in prestopkih ne bo več govorilo sodišče, temveč edini pristojen, veljavni dokument: Zakon o visokem šolstvu, ki bi ga moral minister dosledno spoštovati. Vendar ga ni!!

Z vami sem

Ker sem že dolga leta univerzitetni profesor, naj mi bo dovoljeno, da zapišem:

vi ste bili prvi, ki ste ugotovili nepravilnosti o kitajskih »študentih« in javno razkrili Lesjakovo in Žižmondovo nezakonito početje ter bili priča Žižmondovega barskega vdora in zasedbe dekana EPF. Ste kdaj v zgodovini ka-

terekoli univerze na svetu zasledili kaj podobnega? Zakaj ste dovolili, da so vam natakneli plašnice in niste nadaljevali z iskanjem resnice? Ali študenti veste, da je dr. Žižmond skušal podtakniti svoj podpis študentki, takratni njegovi sodelavki?

Lesjak je dobro vedel, da oblast lahko obvladuje ljudi in duše, zato se je znal odlično infiltrirati v trenutno politično okolje. Tu bo varen, je vedel, saj politika pomeni: med vami sem, vaš sem. Tu je dovoljeno vse, kar krepi moč. In prav ima: Zupan mu ni prav nič zameril, če je v bolniškem stažu prejemal denar za nekaj, kar sploh ni opravil, dovoljeno mu je bilo z miloščino poplačati lastnega asistenta, dovoljeno mu je norčevanje iz študentov in nezakonito izvajanje pedagoškega dela. In ker je postal politik tudi znanstvenik dr. Zupan, je določala in opredeljevala oba tesna sodelavca politična moč. Prav zato so bili nepolitični subjekti za Zupana in Lesjaka zgolj predmet, »sužnji«, ki se jim je sicer dovoljeno javno oglašati, misliti pa ne, kajti na njihova opozorila ne reagirajo. Zato si tudi njihovi kritiki ne zaslužijo nobene pozornosti; kratko malo jih zanju ni. In ker jih ni, tudi odgovorov na javno postavljena vprašanja ni bilo.

Kaj naj ob teh eksistencialnih opredelitvah posameznikov iz akademske sfere povem vam, študentom, mladim intelektualcem, idealistom, ki ste se komaj napolnili v življenje? Poskusimo s filozofovo mislijo: vsako človekovo dejanje je svobodna izbira. Vendar obstaja tudi tista odgovornost, ki je za vse in pred vsemi. Te niti Zupan niti državni sekretar Lesjak ne poznata.

Skočite iz varne čredne pripadnosti, bodite pozorni na napake in opozarjajte nanje! Družba mora ceniti vašo ustvarjalno in kritično misel, ne upogibajte hrbtov pred predstavniki moči, ker jih nikoli več ne boste mogli zravnati. In zahtevajte resnico, ki ste jo nekoč že sami odkrili. Jaz sem z vami!

Spletni strokovnjak, umetnik in

Vuk Ćosić je novodobni umetnik, eden pionirjev net.arta, strokovnjak za spletno komuniciranje in predavatelj. Mladost je preživel v Beogradu, kjer je bil tudi politični aktivist in kot soorganizator marčevskih študentskih demonstracij leta 1991 nominiran za Nobelovo nagrado.

MATJAŽ GERM

Začniva na začetku (smeh). Bil si študent v zelo zanimivem obdobju, in sicer konec 80. let. Beograd, tik pred razpadom Jugoslavije. Kaj je mladina videla v prihodnosti, kako je dojemala sedanjost, preteklost? Generacijski prepad med povprečnim, z ideologijami še nekoliko obteženim Jugoslovonom, in novovalovsko mladino?

No, treba je vedeti, da je v 80. letih, vsaj v primerjavi z državami vzhodnega bloka, prijem realsocializma že precej popustil. V tem času smo v jugoslovanskem prostoru dobili jasno sliko o človekovih pravicah in svobodah, ki jih v prvi osebi nismo poznali, dobili smo plastičen občutek, da si te svobode lahko priborimo. Spomnim se na primer prve številke gejevske revije Revolver (opomba avtorja: Ljubljana, december 1990), ki smo jo v Beogradu vsi hoteli imeti, čeprav pravzaprav nismo imeli pojma, kaj pomeni biti homoseksualec (smeh). Drugi del zgodbe pa je lociranost disidentskega razmišljanja, gledano po medijih, kjer so glavno vlogo platforme gibanja odigrali mladinski mediji. Mladinski mediji so bili ta čas praktično edini, kjer se je dalo prebirati tekste o danes povsem samoumevnih temah, kot so pluralizem političnih strank, tržno gospodarstvo ... Prav takšne, danes samoumevne stvari, lepo umeščajo ta čas v kontekst. Biti študent v tem času pa je bilo super. Prebujanje družbe je sovpadalo z osebnim prebujanjem in samoodkrivanjem. Medgeneracijski prepad.

Jugoslovanska družba je bila v splošnem dokaj konzervativna, ruralna in obremenjena s starimi vrednotami. Vsaka transgresija je bila obsojena na »došli čupavci«. A vseeno je potrebno vedeti, da so bili revolucionarji že naši starši, ki so se leta 1968 uprli oblastem. Naši starši so bili tudi »baby bummerji«. Ne moremo torej črno-belo govoriti o nazadnjaškem prepadu.

Kdaj in zakaj si postal politični aktivist?

Disidentstvo v 80. letih je bilo motivirano izključno z željo po boljši družbi. Ljudje, s katerimi smo v teh časih stremeli k nekakšnim izboljšavam, so danes na vodilnih položajih v nekdanjih jugoslovanskih državah. Spomnim se, denimo, kako sva z današnjim predsedni-

kom Srbije, Tadićem, obiskala sojenje neke ljubljanske Jehove priče. Sodili so mu zaradi zavračanja orožja, kar je bilo v tem času kaznivo. Na nek način sem bil aktivist že v srednji šoli, leta 1981 sem risal logotipe Solidarnosti na šolske klopi, še danes znam izrisati ta logotip. Takoj po vojski sem se pridružil časopisu Student, kjer sem objavljал satirično politično prozo, kar je bilo ta čas, recimo, kar pogumno. Najbolj resno pa sem »zagrizel« leta 1991, ko smo s prijatelji vodili marčevske študentske demonstracije v Beogradu, prisoten sem bil na številnih sejah, posvetih, kjer so bili tudi Đindić

recimo, pa Drašković. V tem času sem se »nagledal sape« opozicije. Prav ta vpogled je bil skoraj ključen pri odločitvi za odhod iz Srbije, opozicije namreč nisem mistificiral. Jasno, Miloševićeva diktatura je bila sama po sebi velik iniciator, da sem, kot številni ljudje, zapustil Beograd, ampak za mladega človeka to ne bi bilo nujno tudi dovolj, meni je pomagalo prav dejstvo, da sem »poznal« opozicijo in žal lahko danes rečem, da sem imel prav.

V tem času si bil torej eden »junakov« boja proti Miloševićevemu režimu. Kako je potekala komunikacija med takratno opozicijo ali opozicijami in državnim vodstvom, če je sploh potekala?

Bilo je mnogo »playerjev«. Na eni strani so bili stari aktivisti in revolucionarji, tu so bili številni infiltrirani ljudje iz raznih varnostnih služb. Takšen je pač bil način delovanja v tistih časih. Še danes včasih srečam koga, ki mi pove, da je bil ta pa ta v tem pa tem času v tem pa tem prostoru zadolžen za »spremljanje« različnih ljudi, tudi mene. Človeka kar stisne. Torej, kot tretji v tem mozaiku pa smo bili mi, mulci, izrazito mladi ljudje, razni novinarji, satiriki in ostali nadebudneži, ki smo »tečnarili« nad dejanji »odraslih«.

FOTOGRAFIJE: SARA TUŠAR SUHADOLC

revolucionar

In potem si šel in postal »no lands man«. Najprej v Trst, nato pa Ljubljano, kjer srečno živiš še zdaj (smeh). Zanimivo, da tvoj »slogan« »no lands man« povzemajo in se z njim istovetijo tudi drugi.

Predvsem v bivših jugoslovanskih prostorih je bilo precej ljudi, ki nismo ravno »etnično bleščeče čisti«. Moj oče je bil iz Vojvodine, mati pa je iz židovske družine iz Dubrovnika. Tako bi težko izražal neko pripadnost kateri od variant, pet ali koliko jih je bilo takrat na voljo. Poleg tega sem pristal v ideoloških vodah, ki so bolj anarhistične ali socialdemokratske, ampak ne v tem pornografskem smislu kot v Sloveniji. Torej, s spletom teh okoliščin se je »slogan« ponudil sam po sebi.

Z umetnostjo si se srečal kar doma. Že v rani mladosti si imel priložnost spoznavati svetovno priznane umetnike. Kakšna anekdota mogoče?

Pač življenjska loterija je nanesla, da so moja mati in njena starša »pokrili« in prijateljevali z večino intelektualcev in umetnikov v tem prostoru in tudi širše. Tako je bilo doma povsem normalno srečati Andrića, Krležo, celotni jugoslovanski politični vrh do svetovnih popotnikov, kot je recimo Sartre. Anekdot je neskončno ...

Omenil si Sartra, se ga spominjaš?

Da, spomnim se, da je bil vedno nižji od mene, tudi ko sem bil star 11 let (smeh). Spomnim se recimo, da so poleti v Dubrovniku na terasi kosila, ki so jih prirejali moji starši, trajala v neskončnost. Miza na terasi pa je bila obenem prizorišče resnih »pinkponk« dvobojev med mano in bratom. Ko so se začele debate tipa kako smo mi v Parizu v 20. letih, sva z bratom čez mizo začela vleči mrežico in s tem nazorno pokazala, da je konec debate, ker se bo tukaj vsak čas zgodil resen namizni tenis (smeh). Ja, anekdot je mnogo.

Praviš, da si se z umetnostjo ukvarjal, že preden si »spoznal« internet? Kaj je vplivalo na tebe? Kako si dojemal svoje umetniške vzgibe?

Že zaradi družine sem hitro prišel v stik z umetnostjo, predvsem književnostjo. Tudi sam sem začel s tekstom, v srednji šoli sem denimo ustvarjal nekakšen nadrealistični fotokopirani fanzine Dailly gnews. Rad imam besedne igre, kot vidiš. No, v tem času sem se seznanil z raznimi avantgardnimi smermi, kot so nadrealizem in dadaizem, spomnim se denimo Duchampove razstave leta 1985. Kot sem že omenil, sem v začetku študentskih let začel pisati za časopis Student in tudi za novosadski Glas omladine. Zanimala me je tudi glasba, punk, seveda, kot skoraj vsak sem bil tudi v nekem bandu, ukvarjal sem se s prirejanjem raznih glasbenih prireditev, iz tega časa tudi številna poznanstva s številnimi, zdaj renomiranimi glasbeniki.

S tekstom kot medijem sem dokaj hitro postal nezadovoljen, zato sem se igral s formo, skušal sem, recimo, ustvariti pisavo, ki bi sovpadala s tekstom in podobno. Danes lahko rečem, da sem se ukvarjal z nekakšno instinktivno konceptualno nad umetnostjo teksta. V tem času me je navdušil Ivan Čolović, antropolog, ki je pisal tudi o paraliterarnih fenomenih, kot so razni oglasi, navijaške pesmi, nagrobni epitafi. Takšen tekst, baziran na neknjižni ambiciji, je imel zame morda celo večjo umetniško relevantno kot »mainstreamovska« književnost. Name je vplivalo tudi poznanstvo z Vladom Martkom, zagrebškim postkonceptualnim umetnikom, ki je kot pesnik zapustil poezijo, kot je Duchamp zapustil slikarstvo in začel ustvarjati ekstenzijo svoje umetnosti. Lahko rečem, da sem se prav zaradi ljubezni do književnosti in umetnosti odločil za študij arheologije, da ne bi slučajno inficiral odnosa z nekim akademskim strukturiranjem, bil kanaliziran in usmerjan.

Umetniška praksa net.art ima pravzaprav dve definiciji. Prva net.art označuje skupino ustvarjalcev, ki je ustvarjala v sferi internetne umetnosti od leta 1994. V osnovi to skupino sestavljajo Vuk Ćosić, Aleksej Šulgin, Heath Bunting in Jodi (Jodi je skupno ime umetnikov Joana Hemskerka in Dirka Paesmansa), nekateri pa v to skupino prištevajo tudi Olio Lialino. Širše pa je net.art definiran kot umetnost, ki za svoj medij uporablja internet in se jo da izkusiti in razumeti samo v kontekstu tega medija.

Vuk Ćosić je postal svetovno znan leta 1997, ko je ustvaril kopijo spletne strani Documente, priznanega festivala umetnosti, ki se vsakih 5 let odvija v nemškem Kasslu. Organizatorji so namreč uradno spletno stran po koncu prireditve zaprli. Ćosić, ki je kopijo prenesel na nov spletni naslov, se je tako znašel v vseh svetovnih časopisih in pravzaprav uprizoril eno največjih internet-

nih »kraj« v svetu umetnosti. Vuk Ćosić se je rodil leta 1966 v Beogradu, kjer je tudi diplomiral iz arheologije. Leta 1991 se je preselil v Trst in nato kasneje v Ljubljano. Poleg politične participacije v študentskih letih je tudi zelo ploden umetnik in spletni strokovnjak. Je eden soustanoviteljev Ljudmile in soavtor spletnih projektov, kot so Matkurja, Najdi.si, Pinkponk, Kolosej, Mladina itd.

Tvoje ime se zelo pogosto povezuje s tako imenovanim net.artom. V grobem lahko na časovnici izpostavimo dve letnici, leta 1996 si definirali net.art, leta 1998 pa označil njegov konec. Kaj je bilo bistvo net.arta, smisel, v kratki zgodovini te umetniške prakse?

Umetniška praksa net.art na nek način zagotovo je. Vztrajam, da ga je potrebno definirati kot periodo, ko je rahlo povezana skupina umetnikov začela postavljati resna vprašanja o skupni kreativnosti in kreativnosti na daljavo v kontekstu računalniškega omrežja. Oče imena net.art konkretno je ruski kolega Aleksej Šulgin. V biti je šlo za soočenje generacije umetnikov, ki se nismo ubadali z možnostmi, kot so brskanje po spletu ali skeniranje naših »olj na platnu« in nalaganje na splet. Želeli smo izvedeti, kako in če struktura in narava tega novega medija vpliva na našo umetnost in če lahko ponudimo nove modele, ki bi bili implicitni temu modelu in ne le prepakirana umetnost. Dokaj trivialno, toda nato se izkaže, da si bil prvi na svetu, ki je rekel to in to in pomislil na to in ono. Posledično smo res postali postavljalci diskurza. Net.art je bila pravzaprav gosta komunikacija med nami, petimi ljudmi, ki se je v svetu umetnosti razplamtela kot gozdni požar, pričakovanja so bila zelo velika, a se niso povsem realizirala. Danes ne obstaja umetniška praksa, ki ne bi povzemala idej, ki smo jih takrat zastavili. Naš produkt je bil prav ta dialog, to postavljanje vprašanj. Seveda pa nas je svet umetnosti posrkal, čeprav smo se želeli od njega distancirati, kar naenkrat smo postali slavni, vse možne akademije so nas vabile na predavanja, prišlo je do navala. Danes je na spletu veliko zanimivega arta, ampak bistveno manj konceptualno zahtevnega, kot so dim, da je bil naš prispevek. Leta 1998 smo se res zbrali v Italiji Heath Bunting, Aleksej Šulgin in jaz, organizirali tiskovno konferenco in objavili, da net.art kot tak več ne obstaja, tukaj je internet art, web art in še marsikaj, ampak herojska doba je končana. S tem smo si dvignili ceno, če ne drugega (smeh).

Posvetiva se še malo medijem, kot si že omenil si bil včasih zelo aktiven v mladinskih medijih, tudi danes kot sodelavec na Vesti ne izostajaš iz medijskega sveta. V nekem obdobju si objavljali tudi v Katedri. O čem si pisal v tem času?

Katedra, tako je. Bilo je točno 20 let nazaj! V tem času je Miloševićeva žena, takratna šefinja partije, na univerzi začela »delati red« in prva tarča je bil prav časopis, v katerem sem delal, in lahko rečem, da smo bili »počiščeni«. Naša redaktorica, Svetlana Vaso- vič, je v tem času večkrat hodi- la v Maribor, njen mož Igor Me- kina je bil takrat urednik Kate- dre. V Katedri smo sodelovali na 11 straneh, kjer smo pripravljali identičen časopis, ki so nam ga v Beogradu prepovedali. Pisal sem predvsem satirične tekste in po- dobne, tudi politično angažira- ne vsebine. Od 11 strani so nam v Srbiji izločili samo 3, kar je bil že uspeh. Katedra je ta čas odig- rala neko vlogo, ki ni bila zane- marljiva. Trenutno srečujem pre- cej študentov in imam občutek, da so preveč »soft«, ni tiste za- gnanosti in kritičnosti. Dragi stu- dentje, kdaj, če ne zdaj, kdaj?

Bom sporočil naprej (smeh)! Prav imaš! Kakšna pa je po tvojem vloga medijev, tudi takšnih, kot je Katedra, v sedanjosti? So časi tako drugačni, da sploh ne mo- remo vzpostavljati relacij?

Lahko. Medij je v službi nadzor- nika dialoga, demistificiranja go- spodarstva in nadzora oblasti, to je vedno isto. Prav tako velja, da medij, ki je pod nadzorom kate- re od teh treh struktur, ne mo- re biti kredibilen »watch dog«. Lahko naredimo hude raziskave o tem, ali je Delo danes ma- lo manj ali malo bolj svobodno, ostaja dejstvo, da je v rokah po- litične opcije. Ko se ne napada zgoraj omenja enačba, ko se ne išče novih rešitev, potem je jas- no, da udeleženci v dialogu pri- stajajo na osnovno zgradbo, so samo proti sistemu, ki je trenut- no na oblasti.

Je Vest nastala kot vest sloven- skih medijev?

Ponovno nam je bila všeč besed- na igra (smeh). Sam sem zago- vornik stališča, ki sicer izvira iz

umetnosti, da nikoli ne daj po- krova na zgodbo, ker s tem pre- prečuješ kreativnost tistih, ki so v interakciji s tvojim delom. Si predstavljaš, da bi avtorji pisali navodila za branje romana v stilu na tem mestu sem mislil na to in to. Tudi Vest dopušča ogromno interpretacij, štorij in vicev. Naj ostane pri tem. Wild west, vseka- kor (smeh).

Novice na Vesti so vse prej kot standardne in konvencionalne, stvari ste se lotili precej drugače. Od kod takšen pristop?

Vest je kot film Štirje mušketir- ji 20 let kasneje (smeh). Mislim, da je Jonas motor, ki se je zavzel za takšen način, ideja pa je seve- da tudi urednikova (Jani Sever: opomba avtorja), pravzaprav je vmešana cela ekipa.

Torej ste hoteli stvari narediti drugače?

Jasno, saj hočemo biti drugačni od drugih.

Ste se po kom zgledovali, stoji za vašim videnjem kakšna raziskava ali se zanašate na vaše poznavanje medijev in izkušnje?

Nekateri, recimo, pravijo, da jih Vest spominja na Late Night Show. Pravzaprav gre za svetlo tradicijo kreativnega odnosa do vsebine. Nismo konkretno kopi- rali kakšnega modela, se pa zave- damo vsega obstoječega, zaradi same narave spleta smo seveda morali upoštevati tudi te značil- nosti.

Si lastnik podjetja, ki med dru- gim podeljuje nagrade za kakovost spletnih strani. Tudi poslov-

no se ukvarjaš z izgradnjo sple- tnih vsebin, tudi s tako imenova- nim »social networkingom« (so- cialna omrežja). Lahko »social- no mreženje« razumemo v služ- bi marketinga, mogoče novi- narstva, ali je v končni fazi celo umetnost?

V bistvu je ena nedorečena stop- nička v veliki sliki in ta velika slika je totaliteten prenos človeštva na internet. Govorim o aktivnostih, ne katastrofično v smislu ukini- mo vse časopise ali podobno. Iz- postaviva kot primer rezervacijo letalske karte po internetu. Pred petimi leti bi nas ob takšnem de- janju označili za resne čudake, danes je to povsem vsakdanje, tudi nakup plošč, knjig. Kupova- nje prek interneta ni več noben eksces. Zakaj? Takšno web ak- tivnost smo ponotranjili in dej- stvo je, da je koristna. Nakupo- vanje knjig prek Amazona je na- redilo našo uporabniško izkušnjo toliko močnejšo in boljše, da so se izredno dvignila naša pričako- vanja. Danes nas nakupovanje v knjigarni lahko zelo hitro разо- čara. Priložnost so prvi »zgrabili« trgovci, kar je normalno, gle- de na to, da živimo v potrošni- ški družbi. Gre za spremembo v dojemanju našega socialnega kapitala, kako gradimo razmer- ja, kako ta razmerja izgledajo, gre za razmerja vseh vrst. Odri- vamo nove attribute, kar se re- flectira na naše nedigitalno življe- nje. Mislim, da je tako treba gle- dati na prihodnost. Vse bo ostalo kot prej, samo da bo boljše, če si malce izposodim Daniela Harmsa. (Op. avtorja: Daniel Harms, ruski pisatelj, ki je izjavil: »Sem isti kot vi, samo boljši.«)

Radio – medij mnogih obrazov

»Radio je medij, ki ima mnogo obrazov. Nekatere rad pokaže javnosti, druge pa prikriva v kontekstu različnih dimenzij moči in ideologij,« pravi dr. Nada Zgrabljic Rotar, avtorica knjige z naslovom »Radio – mit i informacija, dialog i demokracija«, ki je letos izšla v izdaji Golden Marketinga – Tehnička knjiga iz Zagreba.

FRANJA PIŽMOHT

Knjiga »Radio – mit in informacija, dialog in demokracija«, ki je bila z odlokom senata Univerze v Zadru razglašena za učbenik, vsebuje sedem poglavij, in sicer: Uvod, Radio – medij komunikacije in skupnosti, Mit in informacija, Dialog in demokracija, Uvod v raziskovanje dialoga na Hrvaškem radiu, Rezultati raziskave in Radio – monološki medij. Avtorica h knjigi prilaga tudi pojmovnik, zbirko strokovnih izrazov, opi-

alog, ki se smatrata kot specifična za naravo radia. Radio je namreč medij govora, ki je nastal na pragu ustne in ne pisne kulture. Pro- učevanje le-tega zato zahteva nove metodološke pristope in teoretične okvire. V tem smislu knjiga predstavlja pionirsko delo na področju empiričnega in teoretičnega raziskovanja radijske medijske prakse. Avtorica s knjigo razsvetli monološko usmerjenost medija, njegove dialoške potenciale in naloge. Sprašuje se, ali mediji proizvajajo informacije ali rituale. Zakaj

Avtorica se sprašuje, zakaj radio ustvarja pasivne poslušalce in ne interaktivnih sodnikov. Zakaj je dialog najtežja govorna forma in sanje demokracije?

sanih s stališča radia. Knjiga je posvečena mediju, ki ima po mnenju avtorice svojo stalno in zvesto občinstvo, kljub današnjemu času, v katerem prevladujeta slika in navidezna resničnost.

Na temelju večletnega praktičnega dela na radiu in znanstveno-raziskovalnega dela na področju medijev dr. Nada Zgrabljic Rotar v knjigi raziskuje dva temeljna novinarska žanra – vest in di-

radio ustvarja pasivne poslušalce in ne interaktivnih sodnikov? Zakaj je dialog najtežja govorna forma in sanje demokracije ter ali se zares ne zavedamo učinkov medijev, kot je na to opozoril že Marshall McLuhan.

McLuhan je namreč v prvi polovici 70. let z legendarno tezo »medij je sporočilo« opozoril prav na to. Pravi, da sporočilo nekega medija ni njegova vsebina, tem-

več »sprememba merila, tempa ali sheme«, ki jo ta medij vnaša v medsebojne človeške situacije. Opozarja, da nas vsebina tistega, kar dobimo po mediju, slepi in zavaja v tem smislu, da samega (manipulativnega in stimulativnega) delovanja tega medija več ne znamo, in meni, da je dejansko sporočilo način, ne pa vsebina.

V knjigi avtorica nazorno predstavi razlike med različnimi koncepti radijev, radijskih programov in žanrov, v strukturi programa na Hrvaškem radiu raziše vzorec pojavljanja žanra dialoga ter na različnih metodoloških in teoretičnih osnovah predstavi radio – medij govora. Avtorica se sprašuje, kaj je dialog kot komunikacijska for-

ma, kaj ni dialog, kakšni so pogoji (po Habermasu), ki so potrebni za vodenje dialoga, katere so antidialoške okoliščine, prav tako pa nas seznani z ostalimi »dialoškimi formami« komuniciranja (kot je npr. disputatio, debata, konverzacija, intervju) in njihovimi vlogami.

Knjiga »Radio – mit in informacija, dialog in demokracija« je namenjena študentom novinarstva, zaradi izrazitega interdisciplinarnega pristopa k medijskim teorijam pa lahko služi kot dragocen vir informacij študentom ostalih družboslovno in humanistično usmerjenih študij, medijskim raziskovalcem in nenazadnje tudi politikom. Kot pravi M. Bahtin – vse je sredstvo, dialog je cilj.

PODLUPO

O avtorici

Nada Zgrabljic Rotar je magistrirala in doktorirala na Filozofski fakulteti Univerze v Zagrebu – smer primerjalna književnost in fonetika. Redno je zaposlena na Oddelku za informatologijo in komunikologijo Univerze v Zadru. Predavala je na študiju novinarstva Univerze v Zagrebu, prav tako pa sodeluje z ljubljansko in mariborsko univerzo, kjer predava študentom medijskih komunikacij. Redno je bila zaposlena na Hrvaškem radiu in je opravljala vlogo podpredsednice Upravnega sveta Hrvaške tiskovne agencije HINA. Je glavna urednica znanstveno-strokovnega časopisa za novinarstvo in medije »Medijska istraživanja«, ki izhaja že od leta 1995. Njena dela lahko zasledimo v različnih publikacijah, kjer objavlja znanstvena in strokovna dela s področja javnih medijev, medijske komunikacije in medijske politike, prav tako pa aktivno sodeluje na znanstvenih projektih Evropske unije.

Znanost in vera v

V zadnjem času je postalo moderno trditi, da si vera (če to pripišemo katoliški organizaciji) in znanost ne nasprotujeta. Res je, ko imamo opravka s posameznim raziskovalcem, nas – če je na svojem raziskovalnem področju dober (pa tudi sicer) – ne bo prav nič brigalo, ali je pripadnik kakšne veroizpovedi. Do tega ima vso pravico. To mu zagotavlja tudi ustava.

ANDREJ ADAM

Toda kaj, če zagovornik povezanosti znanosti in vere, tako kot naš, sedaj že bivši minister za znanost, nenadoma trdi, da je teologija temelj znanosti? Na to je po moje potrebno odgovoriti. Četudi je minister odstopil, gre za trend, ki je postal pri nas vpliven in za samo svobodo raziskovanja vprašljiv.

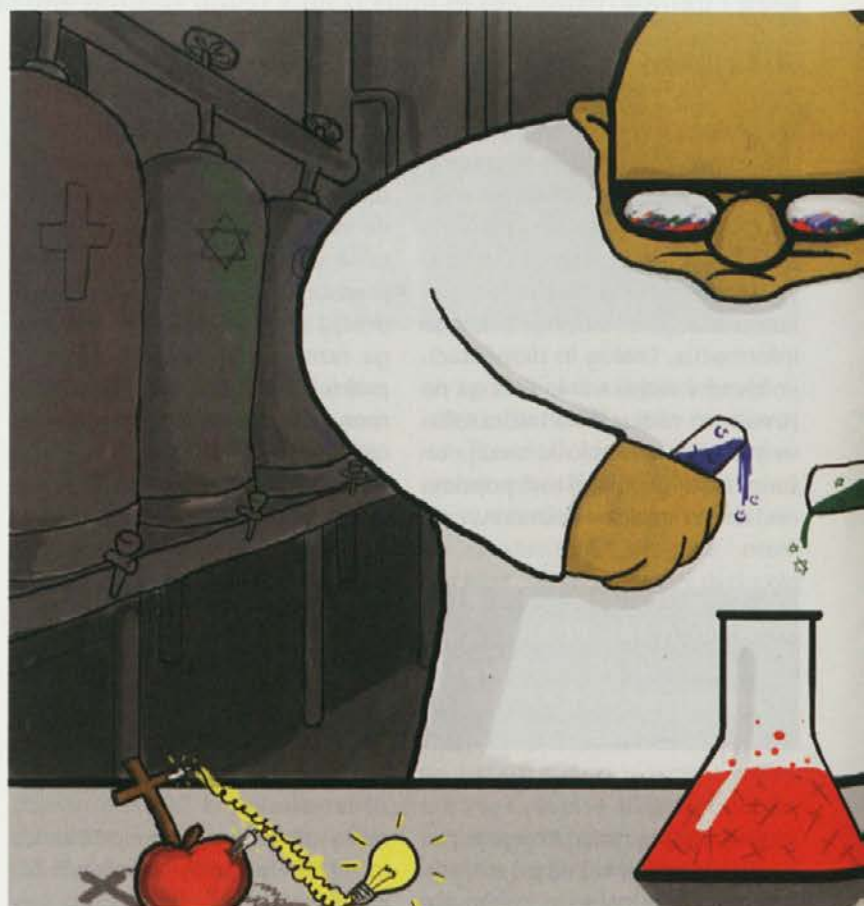
Pričnimo s tezo, da čeprav vera in znanost morda nista nujno ločeni, je enako res, da tudi nista nujno povezani. Še več, ko gre za institucionalno organiziranost ene in druge ali za njuno metodo, je najbrž razumneje staviti na pomembne razlike, zlasti tiste, ki se ne mešajo z ustavno zagotovljeno svobodo mišljenja in veroizpovedi.

To, da v nekaj verujemo, vendarle temelji na dogmatičnem prepričanju, ki – če se le malo ozremo po svetu – ne dopušča iskrenega preizpraševanja. Kakor hitro namreč postavite pod vprašaj nekatere verske »resnice«, se soočite z očitki, da žalite osebna čustva verujočih ali pa da tega dandanes nihče resen več ne počne. V nasprotju s tem je znanost, dobra znanost, zapisana zdravemu, razumnemu skepticizmu in, kot bi rekel avtor Odprte družbe, Karl Popper, racionalni metodi. Bistvo te metode je, da so vse naše, tudi najboljše in najbolj »naše« teorije le začasni predlogi za rešitev danih problemov, da vanje ne verjamemo slepo, temveč jih poskušamo kritizirati, izboljševati ali odkriti boljše. Takšna drža je nadalje zapisana tudi v sami institucionalni organiziranosti znanosti. Karkoli že utegnemo očitati univerzam, znanstvenim institutom itd., dejstvo je, da je osnovna funkcija celo-

tne mreže teh institucij v zagotavljanju medsebojne kritike in izmenjave pogledov. Zgolj na ta način je lahko znanje (ta nedokončni in kot smo maloprej opozorili začasni proizvod znanstvene institucionaliziranosti) predstavljeno kot objektivno znanje – torej kot znanje, ki je splošno dostopno, vselej odprto za revizijo in – v kolikor nenehni poskusi ovržbe niso uspeli – nemara tudi znanje, ki si za nekaj let izbori dostop v učbenike. Ali so tudi katoliške in druge verske organizacije zasnovane tako, da omogočajo podobno objektivnost? Trdim, da ne, saj so že v svojem temelju zamišljene piramidalno, avtoritarno.

(Ob tem mimogrede opozarjam, da je mogoče nedavno favoriziranje Frančiškanskega družinskega inštituta videti kot predrzen in nekritičen poskus piramidalnega oblikovanja in obvladovanja raziskovanja, tako kot so bili pred tem piramidalno oblikovani in obvladani mediji, šolstvo, javna uprava itd. In še to: četudi sodobni slovenski konservativci nemara iskreno zagovarja takšno oblikovanje družbenega in javnega življenja, ker je to skladno z njegovimi vrednotami; četudi torej odmislimo povsem prozaičen in sebičen politični interes, moramo poudariti, da takšna organizacija družbenih institucij ne prispeva k razvijanju razumnosti in demokratičnih vrednot, ker jemlje besedo večini državlјanov RS.)

Skratka, ko gre za institucionalno organiziranost in objektivnost (intersubjektivnost), obstaja med znanstvenim in verskim prepričanjem bistvena razlika. Toda nekateri zagovorniki povezovanja vere in znanosti – denimo dr. Gosteč-

nik, vodja omenjenega Frančiškanskega družinskega inštituta – zavračajo idejo, da znanost temelji na objektivnosti. Sam Gostečnik je tako v Mladininem intervjuju dejal: »Danes vemo, da objektivne znanosti ni, ker karkoli že delamo, delam to "jaz". V psihoterapiji lahko govorimo o subjektivnem doživljanju posameznika. Vendar to ne izključuje znanstvene obravnave so-

veka) vseeno je? Če namreč ni objektivne znanosti, potem vsa mnenja za vedno ostanejo zgolj subjektivna, nepreverjena, poljubna; in če je takó, je takšno tudi obravnavanje človeka – potem ne more biti znanstveno. Ali ni potlej res, da smo zašli v protislovje?

Znanost po moje temelji na pojmu resnice. To sicer ne pomeni, da imamo resnico v posesti, vendar jo

Brez ideala, da se naša teorija ujema z dejstvi sveta, bi dejansko lahko govorili zgolj o neobveznih, subjektivnih mnenjih.

človeka, kar pomeni, da so ta spoznanja lahko preverljiva.« Teh besed, priznam, ne razumem. Res je, da smo vsi subjekti in da proizvajamo subjektivna mnenja. Toda kako od te začetne subjektivnosti mnenja pridemo do radikalne ideje, da ni objektivne znanosti in naprej, da pa znanstveno obravnavanje (člo-

moramo vključiti kot ideal. Četudi potemtakem ne moremo trditi, da so naše teorije absolutno resnične – že zato ne, ker je teorije vedno mogoče kritizirati, popravljati ali opuščati –, pa samega obstoja resnice (ali njene ideje) vendarle ne moremo zanikati. Mislim, da znanstveno raziskovanje brez take

politiki

ideje sploh ni mogoče. Vsa poanta znanosti je namreč v tem (ali bi tako moralo biti), da nam pove nekaj resničnega o svetu. Brez tega ideala, se pravi ideala, da se naša teorija (grobo rečeno) ujema z dejstvi sveta, bi dejansko lahko govorili zgolj o neobveznih, subjektivnih mnenjih. Razprave in dokazovanja so tako smiselna le s predpostavko tega ideala. Zdi se, da tudi dr. Gostečnik ne more mimo te ideje, čeprav trdi drugače. To postane jasno iz njegove kratke razgrnitve teorije o naravi človeškega bitja, ki jo poda v nadaljevanju omenjenega intervjuja. Tukaj namreč kategorično izjavlja: »[...] Kadarkoli vzpostavljáš stik s sočlovekom prek spolnosti, se zlorabiš. To je osnova, vrisana v psihično strukturo.« Če pustimo ob strani spornost te izjave (številni antropologi bi tukaj omenili kulture, ki niso tako ozkosrčne glede spolnosti), izrečeno kaže vsaj to, da je dr. Gostečnik prepričan, da ima prav. Ali potemtakem vendarle verjame v neko objektivno resnico? Ampak kako naj sedaj

to uskladimo z zgornjo trditvijo, da ni objektivne znanosti, da je vse le subjektivno doživljanje posameznika? Če je namreč vse le subjektivno doživljanje, potem velja enako tudi za njegovo stališče o spolnosti. Na nekem subjektivnem stališču (in v danem primeru sem celo prepričan, da ne more iti za nič drugega) pa najbrž ne moremo razumno zasnovati psihoanalitične metode in upravičiti njenega financiranja z denarjem davkoplačevalcev.

Naj ob koncu omenim, da lahko takšna hkratna mešanica relativizma (ni objektivne znanosti ali vse je subjektivno) in absolutizma (prepričanja v lastno metodo in lastni prav) privede zgolj do tega, da je mogoče prav vse (anything goes), torej stanja, v katerem (denimo o razdelitvi družbenih sredstev) ne odločajo razumni razlogi, temveč drugi dejavniki (moč, poznanstva, pripadnost naši – vaši itd.). Ali bo odstop prvega med tistimi, ki so zapeljali slovensko raziskovanje v to smer, kaj spremenil, bomo videli prav kmalu.

Kristijan Jelič

Zagotovo ste že slišali za alternativno medicino. Morda ste že preskusili njene čare. Ste se kdaj vprašali, zakaj ji sploh zaupate?

Drugačna alternativa

Medicina je začela z znanstveno dogmo in poskusom kot osnovo za pridobivanje znanja. Njeni pomembni lastnosti sta ponovljivost in sledljivost. Drugače je z alternativno medicino. Sestavljajo jo namreč razne oblike zdravilstva, temelječe na neznanstvenih metodah. Priznati morate, da polaganje rok in vadba na energetskih točkah v naravi nista sledljivi, še manj ponovljivi metodi. Nikakor ne morete razložiti, kako deluje radiestezijska; še manj boste našli znanstveno ali celo logično razlago načel homeopatije.

Homeopatija je šolski primer neutemeljene alternativne medicine. Nastala je kot plod dela nemškega zdravnika v 19. stoletju in je danes izbirna sestavina nekaterih učnih načrtov v Nemčiji. Ne glede na splošno zgodovino in relativno dobre rezultate, manjka homeopatiji ena bistvena znanstvena lastnost – razumskost. Homeopatija deluje z močno razredčenimi zdravilnimi snovmi, ki imajo šele tedaj učinek. Naj ilustriram, doma kuhate govejo juho (tipično slovensko) in vsakič, ko dolijete, postane juha bolj slana – na koncu tako zelo, da je ne morete niti pojesti. Verjetno boste imeli vsakogar za bedaka, ki vam bo želel prodati to logiko. Izjemo boste naredili pri homeopatiji, ker je to alternativna medicina.

Zabava me, ko slišim ljudi govoriti, da zdravniki gotovo ne poznajo vseh načinov delovanja človeškega telesa. Nepoznavanje vseh fizioloških načel namreč ne pomeni, da polaganje rok daje neke medicinske rezultate, ki bi lahko bili alternativa. Naj ponovno pokažem na drug način – še zdaleč ne poznamo vseh zakonov fizike, a boste krivo pogledali vsakogar, ki bo trdil, da vam bo nebo padlo na glavo, če nosite rumeni šal, čeprav morda govori o alternativni fiziki.

Zakaj potem ta razlika pri medicini? Ker zadnje dni pogosto poslušam očitke o zakosteneli medicini, sem se posvetil temu vprašanju in našel možno razlago. Ostalo znanost ljudje bistveno manj čutimo na lastni koži. Sonce vzhaja in Zemlja se vrti, ne glede na naše želje, zdravniki pa so zaposleni, da nas zdravijo in nam pomagajo. Pri medicini smo osebno vpleteni. Navsezadnje se to kaže pri obsegu proračunskih izdatkov za zdravstvo. Razumljivo je, da so ljudje nezadovoljni s sistemom, kjer primanjkuje osebja, sestre in zdravnike učijo zgolj znanstveno-strokovno tematiko ter pozabljajo na komunikacijske veščine. A to ne daje večje veljave alternativni medicini. Morda razmislite o tem, ko boste naslednjič hvalili strokovnost vaše bioenergetike.

Znanstveniki osumljeni ter

Vojna proti terorizmu se je rodila kot stalna in nepredvidljiva grožnja, z ustvarjeno psihozo, da lahko skrajneži udarijo kjerkoli in kadarkoli. Svojo simboliko je dobila ob napadu na WTC. Od takrat naprej je postala izgovor za še več nadzora.

JOSIP ROTAR

V Nemčiji se je avgusta v javnosti pojavila novica o aretaciji domnevnih teroristov, članov organizacije Militante gruppe (MG). Ti naj bi po navedbah policije izvedli sabotažo na nekem vojaškem vozilu. Osumljeni Oliver R., Axel H. in Florian L. (po nemških zakonih se priimki zoper osebe v postopkih smejo podajati v javnosti le v obliki inicialke, op. jr.) so bili aretirani med vožnjo v bližini mesta Havel v nemški zvezni državi Brandenburg.

Izolacija pod posebnimi pogoji

Njihovi odvetniki so kasneje pojasnili, da je pred njih zapeljal policijski avto in jim onemogočil vožnjo. Policisti so razbili avtomobilске šipe in skozi njih izvlekli osumljenca, ki so pri tem utrpeli resne poškodbe. Odvetnik Florian L. je izjavil, da so ga policisti, medtem ko je on še vedno sedel v avtomobilu, privezali s pasom, skozi razbito šipo s palicami topli po obrazu. Nato so jim čez glave nadeli tanke plastične vrečke in jih pustili ležati na cesti nekaj ur. Pri tem so imeli roke zvezane na hrbtu. Od tam so jih s helikopterjem prepeljali pred vrhovno sodišče v Karlsruhe. Pred sodnika so stopili oblečeni v pajace, ki jih nosijo osumljenci v Guantanamo. Šele po ugovorih odvetnikov, so jim dovolili, da se lahko preoblečejo. Glede na to, da noben od obtoženih ni imel kriminalne preteklosti, poleg tega pa so vsi živeli v sorazmerno dobrih socialnih okoliščinah, je sodnik naročil pripor pod posebnimi pogoji. S tem je mislil, da bodo v priporu 24 ur na dan, izolirani v celici velikosti 6 do 8 kvadratnih metrov. Vsaj eden od zapornikov se prvi teden ni smel tuširati, ker v skupni kopalnici ni bil dovolj izoliran od ostalih. Osumljenim so pogovore z odvetniki in družino dovolili le skozi ste-

kleno pregrado. Axel H., na primer, med obiskom ni smel objeti svoje žene in sina. Ob tem pa so ves čas bili zraven trije policisti. Dan po aretaciji trojice so policisti aretirali še dva univerzitetna profesorja, ker na bi ta s svojimi raziskavami in »sporno« uporabo terminologije podpirala teroriste. Dr. Andrej H., ki je profesor sociologije na Humboldtovi univerzi v Berlinu, je bil po plačilu varščine in protestnih pismih akademikov ter študentov izpuščen. Njegova odvetnica Cristina Clemm je opozorila, da izpust na prostost še ne pomeni, da je nadaljnji sodni pregon končan. Podobna usoda je doletela tudi profesorja političnih znanosti iz Leipziga, dr. Matthiasa B. Zvezni tožilec je profesorja obtožil, da sta člana teroristične organizacije Militante gruppe (MG). Oba bremeni kriminalno dejanje, ker naj bi skupino MG zalagala s teoretskim znanjem, ki sta ga pridobila pri svojem raziskovalnem delu. Po navedbah nemške zvezne policijske uprave naj bi skupina MG sodelovala pri napadih na privatno lastnino, nekateri njeni člani pa naj bi uničili tudi nekaj policijskih vozil. Policijska uprava je šla še dlje in člane MG obtožila rušitve obstoječega demokratičnega sistema ter da so njihove ambicije v resnici vzpostavitev komunizma.

Peklenska terminologija

Ko se je novica o aretaciji profesorjev razširila po Nemčiji in v akademskih krogih drugod po svetu, so se začeli pisemski protesti, ki so vsak dan prihajali na naslov zveznega tožilstva. Obtožbe in argumenti tožilstva so se v pričo pritiskov javnosti vsak dan kopičili, hkrati pa postajali vse bolj absurdni. Tako je eden od argumentov med drugim navajal, da sta raziskovalca imela dostop do knjižnice, kjer sta lahko delala raziskave

za potrebe MG. Iz tega argumenta sledi, da je lahko vsak uporabnik knjižnice potencialni terorist. Še bolj absurde so bile obtožbe, da naj bi raziskovalca uporabljala sumljivo terminologijo. Tožilstvo je še posebej izpostavilo termin »gentrifikacija«, ki se na široko uporablja pri socioloških raziskavah mest in urbanih središč. V mednarodni podatkovni bazi socioloških razprav se nam na to besedo izpiše 452 zadetkov, 174 avtorjev. Amazon našteje 64 naslovov na to temo. V časniku New York Times je bila ta beseda v zadnjih letih uporabljena 1770-krat. Andrej H. in Matthias B. sta napisala doktorski disertaciji o procesu gentrifikacije na primeru restrukturiranja vzhodnoberlinske četrti Prenzlauerberg po letu 1990. V Nemčiji veljata za strokovnjaka na podro-

čju strukturnih sprememb znotraj mest. Njuno kritično delo, ki obravnava mlade delavce in nezaposlene iz te četrti, v luči uvedene reforme Hartz – IV (dolgotrajno brezposelni po tej reformi prejema zelo nizko državno pomoč), je bilo za tožilstvo zadosten dokaz, da ju je označilo kot člana radikalne leve. Na podlagi sumničenj o njunem raziskovalnem delu sta bila vseskozi pod nadzorom nemške zvezne policije, ki je vhod v njuna stanovanja nadzorovala s kamerami in prisluškovala telefonskim pogovorom.

Akije brez cilja

Napadi na intelektualce in aktiviste iz nestranske leve scene so se letos v Nemčiji še toliko bolj razvneli zaradi srečanja skupine najbogatejših držav in Rusije G8 v He-

Ni izključeno, da so si ime do sedaj neznane skupine »Militante gruppe« (MG) izmislili kar nemški policisti. Domnevamo lahko, da so jo sestavili v povezavi s terminom »militant research«, ki ga raziskovalci političnih znanosti in aktivisti pogosto uporabljajo kot metodo analize družbene situacije (pri Marxu razredne kompozicije).

orizma

DR. BORIS VEZJAK

Na prihodnjih predsedniških volitvah bom podprl Eleno Pečarič, ki jo ravnokar prišla v kvalifikacije v teku z ovrami. In zanjo kot invalidkinjo to ni bila prijazna okoliščina. Ne skrivam dejstva, da gre delno za »protest vote«, za glas hendikepiranim in za nekoga, ki ima zdrava in razumljiva stališča glede človekovih pravic.

Sem Danilo Türk

iligendammu. Že kakšen mesec pred srečanjem je nemška policija potrkala na stanovanja nekaterih organizatorjev protestov. Takrat so poleg stanovanj zasebnikov bile na udaru tudi knjižarne, čitalnice in knjižnice, kjer se nemška mladina pogosto zbira in študira politično literaturo. V eni od racij je policija uničila celotno uredniško pisarno časopisa za politično teorijo. Razlog: vsebina časopisa naj bi nemško mladino napeljevala k nasilju. Po racijah, kjer je policija zaplenila večje število knjig, časopisov, računalnikov in programske opreme, se je izkazalo, da gre le za ustrahovanje političnih nasprotnikov. Zmeda pri preiskavah in brezciljno organizirane akcije dajejo slutiti, da policisti niso vedeli točno, kaj iščejo. Nekoordiniranost akcij se je vidno odražala tudi v pomanjkanju dokazov, še največkrat pa v nepotrebnih uporabi sile.

Grožnja opravičuje nadzor

Hartmut Häußermann, mentor pri disertaciji Andreja H., je v intervjuju za nemški teden Die Zeit povedal, da se je Andrej H. opredeljeval kot pripadnik leve scene, kar seveda še ne pomeni, da je terorist. »Trenutno nekateri politiki ustvarjajo atmosfero permanentne grožnje, z namenom, da bi upravičili permanentni nadzor,« pravi Häußermann in dodaja: »Kritično mišljenje in kritična analiza izginjata, ker je čisto vsak dvom dokumentiran, intelektualcem pa grozijo z izolacijo v celici.« Člen 129a nemškega kriminalnega zakonika je od kontroverznega sprejetja leta 1976 prej kot za boj proti kriminalu in terorizmu služil za nadzor in pregon opozicijskih skupin in gibanj. S tem zadnjim primerom je stopil le korak naprej. Postopek zoper Andreja H. in Matthiasa B. se od prejšnjih primerov razlikuje v tem, da osumljenca nista direktno podpirala skupine MG, ampak sta uporabljala ustaljeno znanstveno terminologijo. Se lahko v prihodnje podobna zgodba pripeti še komu, ki se ukvarja z novinarstvom ali znanstveno raziskovalnim delom?

Zanjo bom glasoval tudi zato, ker me drugi kandidati niso prepričali. Pri Lojzetu Peterletu me ne motijo orglice, cerkveni botri ali populizem, temveč omlednost v odgovorih, samozadostnost in neprepričljivost. Ne maram tistih, ki nam zagotavljajo, da živimo v nebesih pod Triglavom. Pri Mitji Gaspariju me motijo siva načelnost, birokratska distanca in izmikanje konkretnostim. Za Zmaga Jelinčiča ne bom glasoval, ker si, med drugim, ne želim vojne s Hrva. »Ljubavni tepih« in razbiti nos Arturja Šterna me tudi nista prepričala, niti v filmskem scenariju. Vseh ostalih kandidatov iz različnih razlogov ne jemljem resno. V nadaljevanju pa bom navedel še nekaj razlogov, zaradi katerih ne bom glasoval za »akademskega« dr. Danila Türka. V opozorilo glede tega, kakšen v svojem nastopu ne bi smel biti noben kandidat.

Türkova retorika je namreč votla. Skriva se za diplomatskim pedigreejem, a v resnici avtor velikokrat nima svojih stališč ali pa si jih ne upa povedati. Kar je na koncu isto. Njegovi odgovori so tako prazni, da mejijo na bizarnost. Pred nekaj tedni so ga v nekem intervjuju vprašali, kdo da je. Odgovor je bil »nominalističen«: »Sem Danilo Türk.« Ja, zelo informativno vzpodbudno. In nismo vedeli, res. Če je namreč Gaspari preveč takten in izmikajoč »naravnost«, se gospodu iz Združenih narodov zatika na zelo neobičajni ravni. Ko ga je novinar vprašal, ali je Dimitrij Rupel dober zunanji minister, je dobil prisilen »To je kompleksno vprašanje.« Ne, v politiki to ni kompleksno vprašanje, sicer je tudi vprašanje o uspešnosti slovenske zunanje politike tako.

Türk ne bom volil tudi zato, ker ima o tej vladi prijazno mnenje. Novinar sprašuje, če si ta zasluzi še en mandat, beden odgovor pa je potem »To je vprašanje za volivce«. Ne, to je bilo vprašanje zanj. Zato seveda ni nič bolje niti, ko sledi pojasnilo, ali se pod Janšo Slovenija demokratizira. Odgovor lahko predvidite: »Mislim, da je stopnja

demokracije v Sloveniji dobra, da se v Sloveniji lahko razpravlja o stvareh, ki so predmet javnega interesa.« Od kdaj se stopnja demokracije meri le po možnosti razprave? Smo prav slišali, da je Türk kandidat leve in opozicije?

In kako je z govoricami, da bi bil tudi dober kandidat desnice? Vprašanje je bilo »Bi kandidirali kot kandidat SDS?«, razlaga pa: »Ne vem. To mi ni bilo ponujeno, zato tega ne morem vedeti.« Malo ve tale Türk. Zamislite si, da bi mu nihče ne (uradno) ponudil 20.000 overjenih glasov podpore, ki ga čakajo na Ptuj, lepo zloženi v kovčku. In on ne bi vedel, če bi jih sprejel, obsedel bi v fotelju v Ljubljani.

Še slabše se razume z metafiziko. Ko ga novinar pobara, če ima Bog kaj z nastankom sveta, je odgovor peterletovski »Človek pride v leta, ko lahko nekatere stvari pojasni samo metafizično, nekako z božjo previdnostjo«. Torej »homo metaphysicus« postaneš z leti in Bog se z njimi naseli vate? Človek bi z veseljem ostal večno mlad.

Türk sicer meni, da vprašanja Strojnovih še ni treba rešiti, je še dovolj časa. Ja, saj je komaj leto od izгона. Zato ne preseneča njegova ocena, da je Slovenija po nacionalnem značaju bolj konservativna kot ne. Kako tudi ne bi bila, ko pa je njegov odgovor, ali je poroka izključno zveza med moškim in žensko, bil takšen: »To je tisti model sožitja, ki je meni najbližje.« No, pač konservativno pojasnilo v skladu z nacionalnim značajskim interesom. Mojster informativnih tautologij na vprašanje, kakšno vlogo bo igrala njegova žena, če bo izvoljen, ne zataji: »Igrala bo vlogo soproge predsednika republike.« Gotovo, smo se že bali, da bo rekel »Igrala bo vlogo Barbare Miklič Türk.«

Problem kandidata pač ni v tem, da je preveč diplomatski. Temveč da je zraven še preveč pahorjanski in da boleha za sindromom brisanja razlik, prijazne nedoločenosti, »partnerstva«. Načina, kako se iti politiko brez politike.

Gospodarska rast

William Shakespeare je razmišljal takole: »Ena izmed najbolj žalostnih stvari, ki jih vem o človekovi naravi, je ta, da vsi skušamo odlagati življenje. Vsi sanjamo o nekem čarobnem nasadu vrtnic onkraj obzorja – namesto da bi uživali ob pogledu na vrtnice, ki danes cvetijo pred našim oknom.« Gospodarska rast neke države praviloma temelji na zdravih temeljih in ni posledica umetno spodbujenega povpraševanja, temveč je rezultat povečanega izvoza in tujih investicij. To je dejstvo, ki ga je potrebno sprejeti tudi v trenutni situaciji v Sloveniji. Strah, da bo prehod na skupno evropsko valuto sprožil plaz podražitev in kot nujno posledico povečano inflacijo, je očitno bil odveč.

JANUŠ RASIEWICZ

Ne morem pa mimo stalnih očitkov posameznih avtoritet na tok dogodkov oziroma na poročila vlade, ki so, vsemu navkljub, doslej vedno vzpodbudna. Komentarji Maksa Tajnikarja, Jožeta P. Damijana, Mića Mrkaića in vseh ostalih stalnih kritikov te vlade, ki se pojavljajo v slovenskih medijih, so pretežno minimiziranje dejstev, rekli bi celo, iskanje zavajajočih in napačnih argumentov za zavajanje javnosti. Vsem tem komentatorjem je jasno, da je vlada v pravem trenutku napravila poteze, ki so bile zgolj logična posledica situacije, v kakršni se je znašla. Na tem mestu bi se enako obnašala vsaka ministrska garnitura, leva ali desna, in prav tako bi ena ali druga doživljala enake kritike. Torej iz tega stališča ni potrebno izgubljati besed, saj smisel oz. cilj gospodarskega napredka ostaja vedno isti: čim večji BDP in čim nižja inflacija. Ekonomisti se sicer predajajo diskusijam in razpravam o tem, kaj je v danem trenutku boljše ali slabše, a je vse skupaj zgolj odtonek, saj natančnih in zanesljivih potez ni moč napovedovati na pamet. Le-te so odraz gibanj, ki se danes kažejo v povsem drugačnih merilih, kot so veljala v nekem drugem sistemu. Evropa funkcionira na podlagi demokratičnih meril, kar pomeni, da je osnova funkcioniranja dialog, katerega zaključki so obligatorni. Če želimo tej skupno-

sti slediti in živeti v njej, moramo dosledno upoštevati vsa njena pravila. Plansko gospodarstvo in z njim delovne zmage ne gredo v evropski kontekst. Ta čas je nepreklicno minil in petletke so zgolj utrinek iz zgodovine nekega poskusa, ki se je neuspešno končal. Seveda pa ni nikakršnega razloga za brezskrbnost in nekritični optimizem. Evropski komisar za finance Joaquín Almunia je opozoril, da je Slovenija sicer tehnično dobro izpeljala prevzem evra, je pa ponovila nekatere napake svojih predhodnic. Ob vsem tem je potrebno upoštevati še eno pomembno dejstvo, to je zaupanje v vlado in njene poteze, ki so brez dvoma odgovorne in pravilne. Doslej se, kot rečeno, še ni nobena slovenska vlada izkazala s tolikšnim uspehom, kar pravzaprav edino šteje. Javnost je bila vedno navajena neuspehov, drsenja navzdol, kar je med ljudi vnašalo apatijo in nekakšen sindrom nemoči, ter dejal bi, slabe nacionalne kondicije. Takšno obnašanje je bržkone povezano z že kar tradicionalno slovensko lastnostjo napačne samopodobe, nezaupanja v lastno sposobnost in ustvarjalnost. Za gospodarstvo in blaginjo nasploh je samozaupanje še kako pomembno, to pa se krepi s pozitivno konstruktivno kritiko in nikakor ne z nihilizmom, cinizmom in podcenjevanjem uspehov. Prav iz tega razlo-

ga razumem le kritiko s konstruktivno konotacijo, težko pa razumem zastraševanje in kazanje v slepo ulico, kar doslej ni prineslo prav nobenega učinka. Napovedi, ki se oddaljujejo od vsebine vizije celotne EU, resnično ne morejo prinesiti prepričljivih in upoštevanja vrednih argumentov, naredijo pa ogromno škode, če jih javnost razume kot koncept, pisan v stilu: kaj pa če je vrag res tako črn? Potrebno je pač priznati, da je šele tej vladi uspelo močno zajeziiti inflacijo in da smo poteze, s katerimi je to storila, zelo malo občutili. Prav nasprotno, nekatere storitve in predvsem dajatve so se bistveno pocenile. Ostaja še en korak, ki bo verjetno najtrši oreh v sedanji borbi za trdnost ekonomije. Gre za preteče podražitve, ki so predvsem odraz visokih marž trgovcev. Podatki, ki so na voljo, nam kažejo, da si trgovci marsikje vzamejo kar polovico (kruh). Dokler smo potrošniki pripravljeni plačevati drage storitve in artikle, se trgovci dobičkom ne bodo odrekli.

Sicer pa: ne nehaj klesati svojega kipa, dokler se ne bo pokazal božanski sijaj čednosti, je dejal Platon. Ta sijaj si nedvomno želimo videti vsi.

Janševa inflacija

Ekonomski infrastrukturi in posledično slovenskim državljanom je zagodel na videz nepojmljiv paradoks, s katerim se je kmalu po uvedbi evra neuspešno spopadla že Portugalska. Kljub razveseljivo visoki gospodarski rasti (7,2 %), za katero si vladna garnitura pripisuje največ zaslug, nas je okužila rekordno visoka inflacija (4 %), ki blagostanje državljanov zmanjšuje na minimum. Kje se torej skrivajo razlogi za visoko gospodarsko rast in inflacijo? Kakšno rešitev je predlagalo finančno ministrstvo?

MARKO KRULC

Za začetek si pogledajmo t. i. portugalski scenarij. Portugalska rast je bila do leta 1999 oz. do uvedbe evra daleč nad povprečjem Evropske unije. Toda portugalska vlada je takrat odlično rast bruto domačega proizvoda, kateremu smo sedaj priča tudi v Sloveniji, na hitro zapravila. Po mnenju strokovnjakov iz Evropske komisije je portugalska gospodarska rast temeljila na zadolževanju, pri čemer Portugalska ni bila sposobna zagotoviti rasti produktivnosti svojih industrijskih in storitvenih sektorjev. Njihova konkurenčnost je tako upadala, močno povpraševanje zadolženih gospodinjstev in podjetij pa se je preusmerilo v cenejše uvožene izdelke. Posledica je bil primanjkljaj v trgovinski bilanci. Še več, portugalska vlada je s proračunskim trošenjem spodbujala pregreto gospodarstvo in s tem še povečala inflacijske pritiske. In kakšno proračunsko politiko je izbrala Janševa vlada?

»Vlada je (za visoko gospodarsko rast) naredila tisto, kar je najlažje in za kar ne potrebuješ posebne modrosti.« (Nekdanji minister za razvoj, Jože P. Damijan)

Kljub resnim opozorilom slovenskih ekonomistov, da bi morala vlada ugodne gospodarske razmere izkoristiti za zmanjševanje javnofinančnega primanjkljaja, je vlada v sprejetem rebalansu proračuna za letošnje leto odhodke raje povečala za dobrih 60 milijonov evrov. Toda spodbujanje pregretega gospodarstva v Sloveniji je le ena izmed številnih podobnosti, ki jih je Janševa vlada kopirala iz portugalskega scenarija.

Medtem ko je sedanja vlada zmotno prepričana, da je gospodarska konjunktura rezultat poenostavitve davčnega sistema in sprostitev davčnega vijaka, se centralno gonilo gospodarske rasti prvega četrtertletja skriva v ugodnem mednarodnem ekonomskem okolju (in zato pospešenemu izvoznemu povpraševanju) ter v rizičnem kreditiranju gradbeništva. Nekdanji minister za razvoj, Jože P. Damijan, je zadrego vlade razložil v Financah (17.8.2007): »Vlada je naredila tisto, kar je najlažje in za kar ne potrebuješ posebne modrosti. Sprostila je vajeti avtocestnemu in železniškemu lobiju in jima omogočila skorajda brezmejno zadolževanje.« Z enormnim kreditiranjem je tudi na Portugalskem gradbeništvo močno razcvetelo, toda posledično se so razcvetele tudi ce-

ne nepremičnin, kreditov in košarice življenjskih potrebščin.

Potrebuje še kakšen razlog za preplah? Umetno zrežirana gospodarska rast je prinesla inflacijo, ki je preseгла zloglasni maastrichtski kriterij za uvedbo evra in za dvakrat preseгла ciljni prag Evropske centralne banke in povprečje Evropske unije. Slovenija se je tako znašla pred osrednjim ekonomskim problemom. Medtem ko inflacija v Evropski uniji počasi pada, pri nas naglo narašča.

Verjetno se sprašujete, kakšno strategijo za zmanjševanje inflacije je sprejelo finančno ministrstvo. Po mnenju vladne nomenklature razlogov za preplah sploh ni. Finančni minister, Andrej Bajuk, je namreč prepričan, da je vsakršen boj z inflacijo nepotreben, saj se bo inflacija umirila sama od sebe. Svojo ekonomsko »ekspertizo« je podal celo predsednik vlade, Janez Janša, ki inflacije ne dojema kot ekonomski problem, kajti inflacija je tako ali tako manjša od gospodarske rasti. Morebiti je edini borec zoper nevšečnosti inflacije zgolj poslanec SDS, Branko Grims. S svojim totalitarnim zakonom o RTV je na račun medijske neodvisnosti preprečil dvig RTV naročnine, ki je prej rasla na podlagi inflacije.

Z druge obale

Zdaj pa dovolj! Take monstrozne dedikacije se redko dobijo, dedikacije se nasploh ne dobijo pogosto od Barbara
Montreux, 25. avgusta 1849

DR. SAMIR OSMANČEVIĆ, GRADEC (PREVOD: DARINKO KORES JACKS)

Gornji citat je zaključni stavek nekega pisma, ki ga je pomembni ruski filozof in publicist Aleksandar Hercen sredi 19. stoletja poslal Georgu Herweghu. Nezakonski sin ruskega veleposestnika in Nemke iz Stuttgarta, najbolj znani politični emigrant predoktobrske Rusije, avtor dela *Z druge obale* – to zveni, kaj ne, skoraj kot sinonim Zapiskov iz mrtvega doma! –, je svojo epistolo sklenil v švicarskem Montreauxu, v globokem evropskem kontekstu, v francoskem jeziku, pod njega pa se je podpisal kot Barbar! S tem Hercen aludira, tako se zdi, na še en neodločeni rezultat vprašanja, ki že več kot dve stoletji pretresa rusko svetovnozgodovinsko samozavest: Evropa in Rusija. Vprašanja, variiranega v najrazličnejših antagonizmi (zahodni materializem in ruska duhovnost, zahodni subjektivni egoizem in prirojena ruska socialnost ter integralna osebnost, suhoparni zahodni racionalizem in veličastna rusko ortodoksna teologija, ki je hkrati etika, filozofija zgodovine in socialna filozofija) in z najrazličnejših miselnih pozicij, a tudi vprašanja, ki se na koncu in v poslednjih konsekvencah vedno znova dotika modusa in kvalitete participiranja ruskega duha v evropski kulturi. Zdi se, kot da hoče nad Evropo globoko razočarani Westler Hercen s svojim "barbarskim" podpisom povedati, da bo antagonizem kulturnega in barbarskega ostal trajna determinanta evropskega pogleda na Rusijo – ne glede na to, kaj bi ta v resnici počela, koliko bi se "integrirala" v evropske tokove in kakšnim liberalnokapitalističnim "roadmapom" bi v prihodnosti sledila.

Evropa ali Rusija?

In zares, vsako rusko nasprotovanje, vsak ruski miglaj, ki se ne vklaplja v washingtonsko koreografijo, v tisto pogosto neskrto neoimperialistično mise en scène edine uradno pre-

ostale svetovne sile, vedno pospremi molčeča ignoranca, gesta spominjanja na to, kdo in kaj je pravzaprav Rusija (s podobnih višav so tudi Balkanu, celo novim članicam EU, pogosto namenjeni prezirljivi pogledi), ki – če sploh! – šele od nedavna, kot kak nedorasel komunistični pionirček, zares sodeluje v življenju evroameriške civilizacije. Če oznani svoj strateški interes za Severni tečaj ali izrazi nasprotovanje izgradnji raketnega štita na vzhodu Evrope, kar je prav tako vidik nevarnega in provokativnega "opominjanja", je na izkrivljenih ustnicah zahodnih znanstvenih in vojaških svetovalcev in komentatorjev vedno mogoče zaznati tisti "vemo, kdo ste in kaj ste" tok, ki Rusijo vedno znova vrača v okvire, katere skuša izničiti vsaj del ruskih političnih sil od Petra Velikega naprej. Brezpredmetno je razpravljati, kaj zares stoji za zadnjimi ruski svetovnopolitičnimi "provokacijami", vključno s podporo Beogradu pri tako občutljivem vprašanju, kot je kosovsko. Ruski upori, bolj kot kitajski, in dva dvignjena ruska prsta v komaj zaznavnih niansah postavljajo pod vprašaj sam proces globaliziranja, za katerim je mogoče zaslutiti tudi neoimperialistično gesto "kultiviranja" barbarov v najboljši anglosaksonski maniri. A prav to latentno prigovarjanje prvobitni in neobvladljivi aziatščini, temu neukrotljivemu stepskemu barbarstvu, je tisto, kar Rusija od Hercnovega pisma naprej občuti kot odkrito provokacijo. Rusija nedvomno pozna svojo aziatščino, svojo kulturnozgodovinsko nekompatibilnost z zahodno civilizacijo v mnogih segmentih, in zaveda se vseh dimenzij svojega svetovnozgodovinskega zamujanja. Vendar hkrati ne želi, da bi jo kontinuirano spominjali, da je tako bolešno žrtvovanje lastne identitete nasploh zgrešena rabota, ne glede na to, iz kakšnih nevrotično-antagonističnih komponent je ta identiteta pravzaprav se-

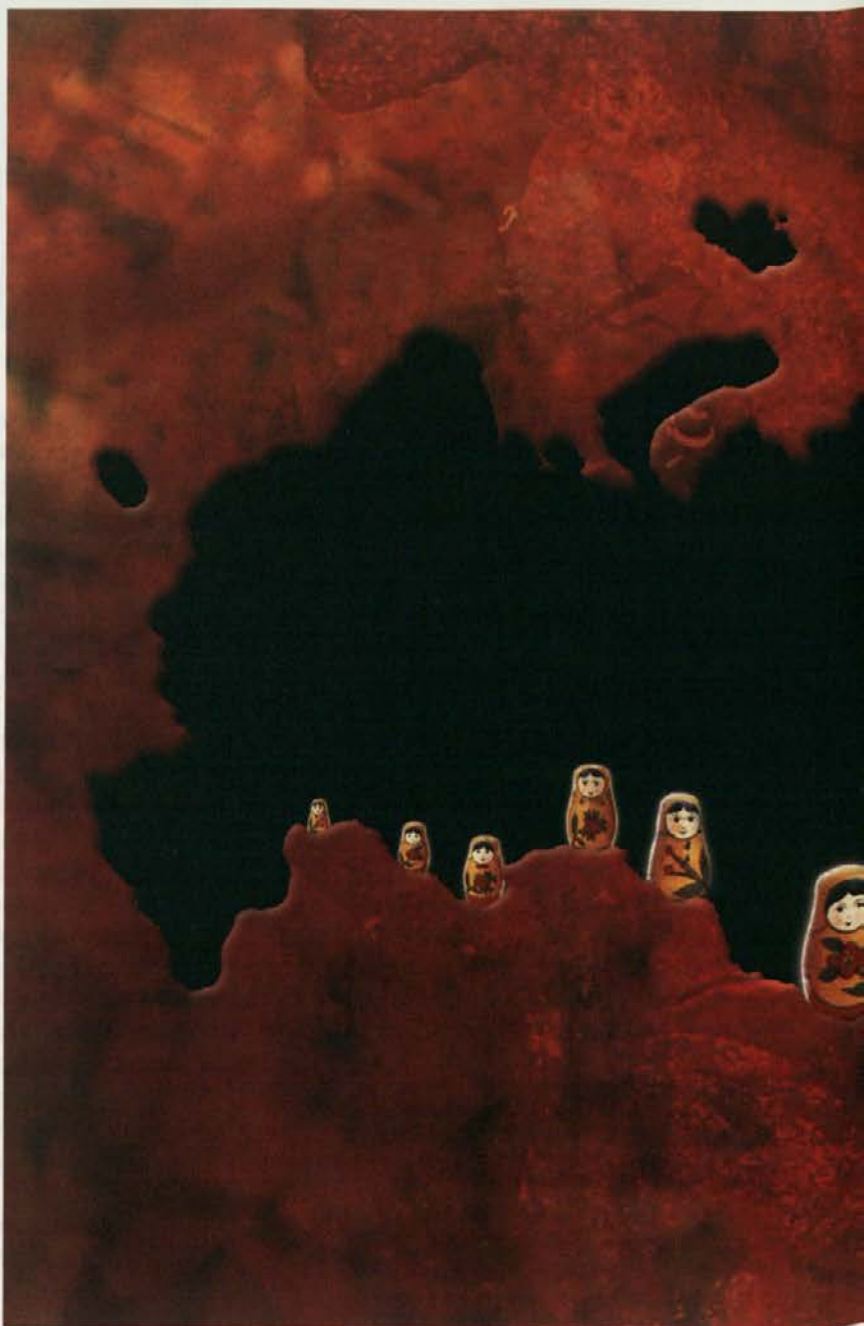
stavljena. In ne glede na to, kako propulzivno je zavestno odklanjanje takšne identitete, zožene v stereotipe dobrote ruskega človeka, vodke in nevrotično vriskajočih likov Dostojevskega.

A prav kakofoničnost ruske nacionalne in zgodovinske identitete kot samostojnih veličin – za razliko od že omenjene Kitajske ali, recimo, Poljske, ki se prav tako po marsičem nahaja v določenem samoidentifikacijskem vakuumu – je tisto, kar je treba upoštevati pri prav vsaki svetovnopolitični kalkulaciji. Amerika je Washington, Rusija pa ni Moskva: kljub vztrajno kompaktnemu ruskemu nacionalnemu jedru se zdi, da vsenacionalni konsenz o trajni in stabilni svetovnopolitični orientaciji Rusije še ni dosežen. O tem pričajo tako novo- kot starokomunistične sinusoidi, pa tudi velikoruski nacionalistič-

ni ekskurzi in Žirinovski. Zdi se, da so in eni in drugi reprezentanti ruske province, ki še dolgo ne bo sposobna zapravljati bajeslovnih vsot po ekskluzivnih avstrijskih smučiščih ali glasno pijančevati po Mediteranu. O tem konec koncev priča tudi Putina hibernirana kgb-jevska mimika, ki je toliko bolj samozavestna, kolikor bolj dajejo Rusiji vedeti, da ni tista, ki bi lahko sama odredila svoje pozicije – celo znotraj ruske interesne sfere. A še bolj nevarno od odkritega spopada ali poniževanja neke svetovne sile bi ji bilo dopustiti – še posebno glede banalnih vprašanj in celo glede tem, za katere sploh ni v resnici zainteresirana –, da se manifestira kot taka, torej kot svetovna sila.

Vzdušje zaskrbljenosti

Da ne bo pomote: nakana tega mementa, tega opozarjanja na verjet-

nost, da bi svetovnopolični račun v obdobju, ki je pred nami, lahko bil narejen brez vse bolj zlovoljnega ruskega krčmarja, se ne nahaja znotraj nove, hladnovojno intonirane produkcije panike, ki ji površni zahodni mediji nikakor niso nenaklonjeni. Nova hladna vojna je, tako se zdi, izključena vse dotlej, dokler bo trenutni nemški socialdemokratski kancler prodajal rusko nafto po svetovnih borzah in dokler bo Rusija sposobna trgovati s svojimi političnimi popuščaji. Cilj tega mementa je obračanje pozornosti na zgodovinsko dejstvo, da vse od Petra Velikega pa do danes niti ena ruska oblast ni imela pooblastil za trgovanje z rusko svetovnopolično pozicijo. Pa tudi na to, da je bilo treba rezultate petrovskih reform in občasno zahodno orientiranost uradne ruske politike v sami Rusiji vedno braniti. V desetletjih

hladne vojne je to spopadu med svetovnim komunizmom in svetovnim kapitalizmom odvzemalo avreolo eminentno in ekskluzivno ideološkega ter ga vračalo v kontekst omenjene hercnovske epistole, ki analize socialnega stanja v Rusiji in dejstvo, da je rusko carstvo skoraj polno tisočletje živelo na samih mejah Evrope, vendar je bilo v svoji eksistenci opazeno le takrat, kadar se je začelo konstituirati kot svetovna sila, zaključuje z ironičnim samokarakteriziranjem: Vaš Barbar.

Sicer pa, tudi iz tega "Vaš Barbar" govori prav tisto "vzdušje zaskrbljenosti" v ruskem duhovnem bitju, ki ga je ne tako davno v svojem eseju Rusija in virus svobode izpostavil tudi francosko-romunski eseist Emil Cioran – vzdušje, ki se je, dodajmo, v svojih pravoslavno-eschatoloških običajih ruskega 19. stoletja le neznat-

no razlikovalo od leninistično-eschatološkega misionarstva ali Putinovega ledenega pogleda v zahodne televizijske kamere. Njeni trenutni ekonomski povprečnosti navkljub pomeni dandanes izločanje Rusije iz odločanja o usodi sveta zavestno produciranje mitološkega efekta tople grede na tako pomembnem kosu planeta, kot ruski nedvomno je. Še posebno, če sprejmemo Cioranovo tezo o zgodovinski neiztrošenosti ruskega naroda. Medtem ko so se, pravi Cioran, okcidentalni narodi požirali v svoji borbi za svobodo in še bolj v končno doseženi svobodi, ker pač nič ne izčrpava bolj od posedovanja svobode ali njenega zlorabljanja, je ruski narod trpel, ne da bi se pri tem izrabljaj; njegova mračna vegetativna eksistenca mu je omogočila povečevati energijo, ustvarjati rezerve in potegniti maksimum

iz svojega suženjstva. Če sledimo tej Cioranovi misli, ne moremo mimo skorajda mističnega dejstva, da je svoboda, ki jo danes uživa, ruski narod na neki način ponovno dobil kot darilo, zapakirano v nekaj dekretov perestrojke, znotrajpartijskih pričkanj in tankovskih granat, izstreljenih na zgradbo parlamenta. Za razliko od Balkana, ki je v svojih medsebojnih križarskih pohodih v devetdesetih vsaj deloma potrošil svoje mitološke rezerve (o katerih je Cioran tudi govoril kot o nacijah, ki so živele v senci – Jugoslovanih, Bolgarih in Rumunih, ki jih je zgodovina preskočila in ki so prav zato uspeli akumulirati "kapital iz sanj" ter zato še niso rekli zadnje besede), je ruski eschatološki potencial spet ostal nedotaknjen, ruska provinca pa še naprej trpi, ne da bi se pri tem izrabljala. To je preprosto politično dejstvo, ki ga nobena svetovna politika niti za hip ne bi smela izgubiti iz središča pozornosti. Kajti simptomi ruskega nezadovoljstva so nepredvidljivi in v zelo bližnjem obdobju ne bodo več mirno sprejemali drzno formalnih, skorajda provokativnih pozivov, kot je tisti, ki ga je ameriška administracija namenila Rusiji, češ da naj bi okrog nje s skupnimi močmi postavili protiraketni ščit. O tem priča tudi nedavna odločitev Rusije, da delno razveljavi sporazum, ki je pravzaprav pomenil konec oboroževalne tekme in hladne vojne.

Na koncu, da bi lahko pravilno dojeleli povezavo med Hercnovim podpisovanjem z Barbar in naslovom njegovega dela Z druge obale, moramo zavreči prvo – praviloma preuranjeno – asociacijo, po kateri se Hercen kot Barbar oglašja z druge, ruske obale. Ravno obratno: za Hercna je "druga obala" Zahodna Evropa, ki je s svojimi neuspelimi revolucijami skovala načrte za svobodo v novih zaporih. S te, torej druge obale, je Hercen govoril o Rusiji kot o deželi revolucije, ki sebi in svetu obljublja končno in definitivno svobodo. Ali je sodobna Rusija še vedno ta ista "prva obala" – na to vprašanje je težko dati jasen odgovor. Morda v Moskvi res ni več to – a, kot rečeno, Moskva ni Rusija! Zaradi tega dejstva so v zadnjih treh stoletjih skozi Rusijo predefilirali vsi poznani modusi avtokratske vladavine, caristične in komunistične. Petnajst let demokracije tukaj ne pomeni mnogo. Morda bi se lahko glede tega na kratko pogovorili s Kasparovom.

Biti osel je boljše,

Ta članek je napisan iz palestinske perspektive, kar bo mogoče marsikoga zmotilo. Naj zapišem v svojo bran, da sem se na lastne oči prepričal o razmerah, v katerih živijo Palestinci, zato preprosto ne morem čutiti enakega sočutja do okupatorja kot do okupiranega.

ALEŠ KUSTEC

Eno izmed pomembnejših spoznanj na mojem potovanju po Zahodnem bregu je bilo, da Palestina ne obstaja na način, kot sem si ga predstavljal. To ni država, niti ni enotno območje. Zahodni breg je namreč razparceliran na palestinske enklave z večjimi mesti ter na vmesna območja, kjer ima glavno besedo izraelska vojska. Palestinske enklave pa so obdane z izraelskimi kontrolnimi točkami. Naj omenim še po mednarodnem pravu nezakonite izraelske naselbine, da bo podoba bolj jasna. Te naselbine so med sabo povezane s cestami apartheida. Ne smemo pa pozabiti še na zid, ki ga Izrael gradi okoli Zahodnega brega in lepo zaokroži resnično podobo Palestine. Torej, dobrodošli v Palestino.

Zid

Ob vstopu na Zahodni breg ne moreš kaj, da ne bi opazil zidu, ki je na dostopnih delih povsem porisan z grafiti. Zid kot že tolikokrat v zgodovini stoji z namenom, da bi ločil ljudi. Izrael ga je iz varnostnih razlogov začel graditi leta 2002. Zgrajenega je že slabih 60 %. Gradnja preostalega dela se nadaljuje, čeprav je meddržavno sodišče v Haagu ugotovilo, da je zid po mednarodnem pravu nelegalen, in naložilo Izraelu, da mora porušiti tisti del zidu, ki poteka po območju Zahodnega brega. Zid namreč ne poteka po zeleni črti med Zahodnim bregom in Izraelom, ki ga kot mejo določa resolucija Združenih narodov, temveč se v velikih lokih zajeđa globoko v palestinsko ozemlje z namenom, da bi obdal bližnje izraelske naselbine in jih tako priključil k Izraelu. Posledično so zaradi tega z zidom deloma ali povsem obdane nekatere palestinske skupnosti, kot npr. vasi Bir Nabala s 15 tisoč

prebivalci, čigar ozemlje prebivalci lahko zapustijo zgolj skozi tunel. A za Izrael to ni pomembno, saj kot bomo spoznali v nadaljnjih primerih, varnost Izraela opravičuje vsa sredstva. Izrael pa si bo za nagrado z dokončno izgradnjo zidu prisvojil 10 % ozemlja Zahodnega brega.

Kontrolne točke

Vstop na Zahodni breg je mogoč samo preko kontrolne točke, kjer te izraelski vojaki temeljito pregledajo, a šele ko se ponovno vračaš v Izrael. Razlaga izraelskega odnosa je preprosta. Nikogar preveč ne vznemirja, ko greš iz paradiža v pekel. Ko pa želiš priti iz pekla v paradiž, se varnostni ukrepi bistveno poostrijo. Na kontrolne točke se kot popotnik po Zahodnem bregu preprosto moraš navaditi, saj te obdajajo tudi palestinske enklave in se jim nikakor ne moreš izogniti. Na Zahodnem bregu se tako nahaja 85 kontrolnih točk, če izvzamemo tiste v starem delu Hebrena. Zgodba pa se praviloma vedno ponavlja. Vstop je lahek, izstop je problematičen. Zaradi temeljitih varnostnih pregledov, živčnosti tako izraelskih vojakov kot Palestincev ter občasnega medsebojnega nerazumevanja, saj vojaki govorijo zgolj hebrejsko, ker ne znajo ali pa nočejo govoriti arabsko, lahko čakanje na kontrolni točki traja tudi po več ur. Varnostnega pregleda ni oproščeno niti rešilno vozilo. Tako niso redki primeri, ko bolnik na poti v bolnišnico umre med čakanjem na kontrolni točki. Podobno usodo doživijo nosečnice, ki so nemalokrat prisiljene roditi kar na kontrolnih točkah. Izraelska vojska lahko iz samooklicanih varnostnih razlogov tudi zapre kontrolno točko in tako popolnoma onemogoči

gibanje Palestincev iz tako imenovanih enklav.

Naseer Arafat iz Nablusa mi je povedal sledečo zgodbo o dogajanju na kontrolnih točkah: »Nek možakar je želel z natovorjenim oslom prečkati kontrolno točko. Izraelski vojak ga je ustavil in mu dejal: 'Kontrolna točka je zaprta, zato je ne moreš prečkati!' Po dolgih pogajanjih mu je vojak odvrnil: 'Tukaj sta dve osebi. Samo eden lahko prečka. Ti ali osel?' Možakar mu je odvrnil: 'Lahko dovoliš oslu, da prečka.' Vojak se je zasmel in pustil osla, da prečka. Ko je osel prišel čez, je možakar poklical prijatelja na drugi strani in mu naročil naj raztovori osla in ga pošlje nazaj. Ko se je osel vračal, je bil vojak šokiran. Na kontrolni točki je torej boljše biti osel kot Palestinec.«

Izraelske naselbine in ceste

V zadnjih 40 letih so se izraelske naselbine po Zahodnem bregu razrasle s takšno hitrostjo kot rakaste tvorbe po človeškem telesu. Sistem kontrolnih točk v prvi vrsti obstaja prav zaradi njihove varnosti. Izraelska enačba je preprosta: varnost 220 tisoč nezakonitih izraelskih naseljencev je enako represiji 2,5 milijona Palestincev na Zahodnem bregu. Izraelske naselbine, ki so večinoma sodobna naselja tudi z bazeni, z zalivanjem svoje zelene trave izdatno zmanjšujejo razpoložljivost vode v tej sušni pokrajini. Bližnjim palestinskim vasem pa odtegujejo tudi obdelovalno zemljo. Tako je izraelska naselbina Modi'in z obdajajočim zidom palestinski vasi Bil'in odvzela 60 % obdelovalne zemlje.

Izraelske naselbine so med sabo in z Izraelom povezane s cestami apartheida. To so sodobne ceste, ki so si prislužile ta naziv, ker so za Palestince ponekod v celoti spet drugje deloma prepovedane. Te ceste tako še dodatno razdrobijo palestinski Zahodni breg. Tudi sam sem preizkusil omenjene ceste. V palestinskem mestu Jeriho sem naletel na dva kolumbijska popotnika, ki sta s palestinskim taksijem bila namenjena v izraelsko letovišče Ein Gedi ob Mrtvem mor-

kot biti Palestinec

Otroci v Nablusu so največje žrtve okupacije.

ju. Ko smo prispeli na cesto apartheida, nas je hitro ustavila izraelska vojska. Palestinskega voznika so najprej jezno okrcali, češ da nima tu kaj početi. Nato pa so nas zaradi naše prisotnosti, kot turisti imamo namreč več pravic kot Palestinci, pustili naprej. A zgodba še ni končana. Voznik taksija namreč ni imel pojma, da je Ein Gedi v Izraelu, kamor seveda on nima dostopa. Ko smo se pripeljali na mejno kontrolno točko, ni bilo več rešitve. Palestinski taksist se je moral obrniti nazaj, mi pa smo bili prepuščeni štopanju do Ein Gedia.

Vzhodni Jeruzalem

Leta 1967 si je Izrael na svojo roko, v nasprotju z mednarodno skupnostjo, priključil tedaj večinoma palestinski, vzhodni Jeruzalem. Dandanes je ta palestinski le še na papirju mednarodnega prava. V vzhodnem Jeruzalemu se namreč nahajajo številne izraelske naselbine, ki so namenoma bile zgrajene tako, da skoraj v celoti obdajajo vzhodni Jeruzalem. Izgrajeni zid je te naselbine priključil k Izraelu in tako fizično ločil vzhodni Jeruzalem od Zahodnega brega. Dva milijona Palestincev z Zahodnega brega, ki nima izraelskega državljanstva ali stalnega prebivališča v Jeruzalemu, pa potrebuje dovolilnice za vstop. Za te morajo zaprositi v zato pristojnih pisarnah, ki se nahajajo v izraelskih vojaških bazah. Nasploh je ta proces zanje zelo težaven, poniževalen in časovno potraten. Tako so prosilci večinoma zavrnjeni ali pa se morajo ponovno oglasiti šele čez nekaj dni.

Mohammad Kiswani, lastnik restavracije v vzhodnem Jeruzalemu, se pritožuje: »Posel se slabša, ker skoraj nihče več ne pride sem z Zahodnega brega, saj potrebuje dovolilnico. Če pa hočeš dobiti dovolilnico, potrebuješ dan ali več. Veliko ljudi nima časa stati cel dan v vrsti. Tudi moja sestra, ki se je poročila na Zahodni breg, me po izgradnji zidu praktično ne obiskuje več, saj ne želi ves dan stati na soncu in še potem je odvisno od počutja izraelskega vojaka, ali bo dobila dovolilnico.« V veljavi je tu-

di izraelski zakon, ki onemogoča skupno zakonsko življenje parom v vzhodnem Jeruzalemu, če je eden od partnerjev z Zahodnega brega. Ta oseba se po zakonu kljub poroki namreč ne more preseliti v vzhodni Jeruzalem. Če pa se oseba iz vzhodnega Jeruzalema preseli na Zahodni breg, sčasoma izgubi pravico do bivanja v vzhodnem Jeruzalemu in po novem potrebuje dovolilnico. Zaradi boljših možnosti za zaposlitev v vzhodnem Jeruzalemu tisoče parov na ta način živi ločeno. V takšnih zakonih tudi ni mogoča registracija otrok kot prebivalcev vzhodnega Jeruzalema. Namen izraelske politike je preprosto zmanjšati dostopnost vzhodnega Jeruzalema za Palestince, katerega si le-ti želijo za svojo prestolnico.

Hebron

Kdor želi izkusiti »sožitje« z izraelskimi oziroma židovskimi naseljenci na Zahodnem bregu, se mora odpraviti v Hebron. Po krvavem pokolu 67 Židov leta 1929 so Židje zapustili Hebron, a so se židovski naseljenci leta 1968 vrnili v mesto. Kljub prvotnemu nasprotovanju vojske in izraelske vlade je novim naseljencem uspelo ustvariti naselbino znotraj samega mesta. Hebron je tako postal edino palestinsko mesto z izraelskimi naselbinami v središču mesta. Zaradi nenehnih konfliktov, ki so se velikokrat končali s smrtnimi žrtvami na obeh straneh, je leta 1997 začel veljati Hebronski dogovor. Ta je mesto razdelil na dva sektorja. Sektor H1 s 120 tisoč Palestinci so dodelili palestinski upravi. Sektor H2, v katerem je takrat živelo 30 tisoč Palestincev, pa je ostal pod izraelsko vojaško oblastjo, da bi zaščitili okoli 700 židovskih naseljencev. Danes stari del Hebrona (H2) spominja na mesto duhov. Zaradi varnostnih razlogov je namreč izraelska vojska Palestincem prepovedala uporabo določenih ulic. Na teh ulicah so palestinske trgovine zaprte ter porisane z Davidovimi zvezdami ter slogani »Arabci, izginite!«. V Hebronu živijo najbolj ortodoksni židovski naseljenci, ki so sčasoma začeli terorizirati Palestince. Ker izraelska vojska

in policija Palestincev ne ščitita, je v mestu veliko mednarodnih aktivistov, ki pomagajo Palestincem. A tudi ti so velikokrat žrtve žaljivk in pljunkov izraelskih otrok, ki jih po izraelskem zakonu ni mogoče kazensko preganjati.

Ko smo s skupino mednarodnih aktivistov obiskali eno izmed palestinskih hiš, nas je njegov sosed, židovski naseljenec, v znak gostoljubja pozdravil z metanjem kamena. Naš palestinski gostitelj Hashem Alazoh nam je pojasnil: »Moj sosed, židovski naseljenec, je zelo nasilen človek. On in njegova družina nas nenehno napadajo tako, da na nas mečejo kamne in smeti. Pred tremi leti so napadli tudi našo hišo. Uničili so okna, pohištvo in računalnike. Prerezali so električne in telefonske žice. Skratka, vse so uničili.« Ko sem ga vprašal, če se je poskušal iskreno pogovoriti s sosedom, je žalostno odvrnil: »Poskušal sem, vendar mi je sosed dejal, da če hočemo mir, naj odidemo v Jordanijo, Egipt ali Irak, saj ta zemlja ni naša, ker jo je njim obljubil bog.«

Nablus

Sinonim za okupacijo je Nablus. Območje Nablusa je eno izmed pomembnejših palestinskih gospodarskih območij z več kot 300 tisoč prebivalci, vendar je že od začetka druge intifade, leta 2000, izpostavljeno večkratnim popolnim zaporom, policijskim uram in nenehnim vdorom izraelske vojske. Od takrat je v bilo v Nablusu ubitih več kot 550 Palestincev ter porušenih okoli 900 palestinskih hiš. Spopadi med izraelsko vojsko in palestinskimi borci potekajo še danes, zato je določene dele Nablusa priporočljivo obiskati le v spremstvu Palestinca. Vsake toliko dni izraelska vojska ponoči vdre v mesto ter išče pripadnike palestinskega vojaškega upora. Pri tem se poslužuje vseh sredstev: od rušenja in zavzetja hiš ter izpraševanja, aretacij in likvidacij osumljenih oseb. Zaradi teh vdorov in strogega režima na kontrolnih točkah okoli Nablusa je gospodarstvo opustošeno. Brezposelnih je več kot polovica ljudi.

Naseer Arafat o življenju v Nablusu razlaga: »Boleče je, vendar ni težko, ker smo se navadili na vdore izraelske vojske. To je naš način življenja. Če želiš trdno spati ponoči, to preprosto pomeni, da ne smeš zadremati sredi dneva. Potem si

zvečer zadosti utrujen, da prespiš noč, ne da bi slišal strele in eksplozije. Moraš se prilagoditi, da lahko tukaj preživiš.« Otroci pa veliko težje prenašajo strele in eksplozije. Njihove oči so otožne, pogledi odmaknjeni, nasmehi prisiljeni. Biti otrok v Nablusu je težko. Issam Mohammed pomaga otrokom vrniti otroško veselje. Vsak dan po delu v zdravstvenem domu prostovoljno poučuje otroke cirkuških veščin. Njegove brezplačne tečaje obiskuje okoli 20 otrok. Sam pravi, da so ti otroci njegovo življenje. Vneto zagovarja potrebo otrok po sprostitvi in njihovo zadovoljstvo ob cirkuških vragolijah: »Otroci potrebujejo takšno sprostitev, ker jih ima večina psihološke probleme zaradi situacije v Nablusu. Naši otroci namesto uspavank poslušajo strele in eksplozije. Da bi dali našim otrokom nekaj upanja v življenje, smo ustvarili cirkuško skupino. Prek cirkuških veščin se otroci učijo vztrajnosti, sodelovanja in tudi odgovornosti do mlajših. Samo takšni bodo lahko koristili Palestini!«

Resnični mir

Verjamem, da je mir med Palestinci in Izraelci mogoč, vendar ta mora temeljiti na enakopravnosti in pravičnosti. Pogoji za to sta dve samostojni državi: Izrael in Palestina. Meja med njima mora potekati po zeleni črti, katero priznavajo tudi ZN, in ne po trasi nezakonitega zidu. Takšen mir bi moral vključevati tudi vzhodni Jeruzalem kot prestolnico Palestine in vrnitev določenega števila palestinskih beguncev. Mislim, da si Palestinci zaslužijo resnični mir, kot je dejal Mohammad Kiswani: »Izrael je zgradil zid in trdi, da bo zid prinesel mir. Ampak ta mir je izraelski, jaz ga namreč nisem občutil. Če nam mednarodna skupnost resnično hoče pomagati, naj naredi resnični mir in ne izraelski mir, ki nam jemlje zemljo.«

Ob vseh teh pogovorih s Palestinci in lastnih doživetjih se je v meni velikokrat pojavila žalost, obup in tudi jeza. A hkrati moram povedati, da so Palestinci izredno topli ljudje, ob katerih sem se velikokrat počutil res sproščeno in prijetno. Prav tako sta me navdihnili njihova srčnost in vztrajno prenašanje težkih preizkušenj v življenju s sklonjeno glavo.

Nezakoniti zid je ponekod visok do 9 metrov.

Kontrolna točka

Foto: Machsom Watch

Josip Rotar

»Slovenija bo s predsedovanjem EU v prvi polovici leta 2008 postavila nov mejnik, ki bo dramatično povečal vidnost te majhne države v svetu in postavila odnos do novink, nekdanjih komunističnih držav v EU, na novo preizkušnjo«, je v posebni prilogi o Sloveniji (13.12.2006) pisal britanski časnik Financial Times.

Smo politično dovolj zreli za predsedovanje?

Slovensko predsedovanje EU bo še posebno zanimivo v luči reševanja kosovske krize. Pogajanja o rešitvi prihodnjega statusa Kosova so se po spodletu predlogu posebnega odposlanca ZN za Kosovo, Martija Ahtisaarija, in ruskem vetu na predlog v VS ZN začela v novem formatu. Tako so poleg kontaktne skupine ustanovili še skupino treh pogajalcev – EU, ZDA in Rusije. Slovenski zunanji minister, Dimitrij Rupel, je ob tem pojasnil, da EU prevzema večjo odgovornost pri reševanju tega zapleta med Srbijo in Kosovom ter Rusijo, Američani in Evropejci. Slovenska politika pri tem ne skriva ambicij, da bi na tem področju posegla kot nekakšen mediator med velesilami, kjer bi unovčila svoje izkušnje iz Jugoslavije ter sorazmerno soliden ugled, ki ga uživa tako pri Srbih kot pri kosovskih Albancih. Glede na pretekle izkušnje podrejanja slovenske politike interesom ZDA, tudi pri vprašanju Kosova njene pristranske vloge ne gre izključevati. Seveda v diplomatskem tonu, saj je jasno, da se Slovenija ne bo posluževala eksplicitnih izjav, ki bi lahko direktno razkrinkale njeno pristranskost. To pa še ne pomeni, da v ključnih trenutkih ne bo po tihem prikimavala, kar je tudi do sedaj počela. Glede interesov na Balkanu, Slovenija kot edina nekdanja jugoslovanska republika, ki je članica EU, upa, da bo stkala tesnejše vezi z ostalimi nekdanjimi republikami. Ljubljano v zvezi s tem motivirajo predvsem komercialni interesi v regiji. Slovenske naložbe na Zahodnem Balkanu so lani znašale dve tretjini tujih neposrednih investicij države. Slovenski premier Janez Janša je mnenja, da ima Slovenija v regiji podobne interese kot Portugalska v Afriki. V času slovenskega

predsedovanja EU lahko pričakujemo, da bo Slovenija na mednarodni ravni poskusila dokazati, da lahko z vso odgovornostjo opravlja to nalogo. Sebe bo poskusila prikazati kot mlado stabilno demokratično državo, ki ji je kot prvi od bivših komunističnih držav bila zaupana ta naloga. Zato bo v odnosih med državami Zahodnega Balkana, EU, ZDA in Rusije delovala v vlogi povezovalca. To vlogo bo nadgradila še s poglobljenimi gospodarskimi vlaganji v regijo. V zameno bo morala Slovenska vojska vseskozi vzdrževati prisotnost na kriznih žariščih in se udeleževati t. i. mirovnih misij. Politična in vojaška podpora vojaškim intervencijam zahodnih velesil je namreč pogoj oz. garancija za dostop na tržišča, ki so pod njihovim protektoratom. Kaj se torej dogaja s parlamentarno demokracijo v Sloveniji v času, ko je na globalni ravni opazen trend popularizacije političnega oportunizma, korupcije in nenačelnosti? Zaradi vloge slovenske politike, ki podpira imperialistične težnje ZDA in Nata po svetu, želi politična elita v Sloveniji svojo nenačelno držo normalizirati z opravičevanjem kolaboracije med 2. svetovno vojno. Vladna koalicija si je predsedovanje Slovenije EU prej kot projekt vseh slovenskih državljanov zastavila kot lasten projekt v režiji vladajoče SDS. Ta vseskozi poudarja uspešno pot Slovenije od osamosvojitve prek članstva v EU in Natu do predsedovanja kot lasten projekt. Zato je možno predvideti, da bo SDS predsedovanje Slovenije EU izkoristila predvsem za nabiranje političnih točk in obračunavanje z opozicijo, da bi si s tem na parlamentarnih volitvah jeseni 2008 uspela znova zagotoviti štiriletni mandat.

Prisrčno vabljeni na Drugi

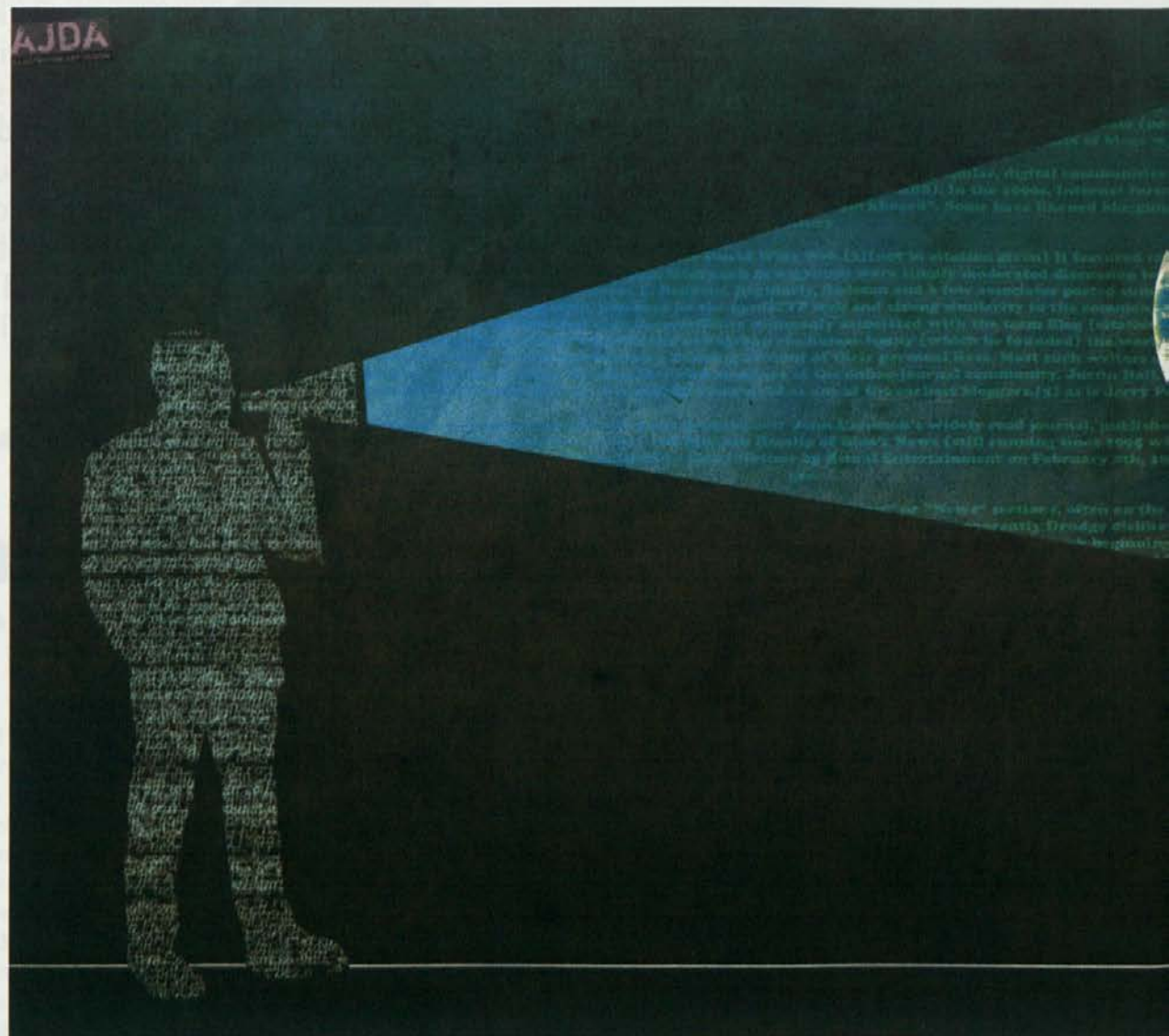
Blogi. Za tiste, ki ste zadnjih nekaj let prespali – spletni dnevniški zapiski. Nekateri tuji spletni gostitelji omogočajo, da ima dostop do svojega bloga samo pišoči in nihče drug. Toda noben slovenski. Kar niti ni pomembno.

ANDREJ ČERNELČ

Kdor si želi zaupni odnos s svojimi dnevniškimi zapiski, ima najbrž raje svoj zvezek s trdimi platnicami in malo ključavnico. Velika večina blogerjev pa pač ne piše le zase. Ampak še za druge. Po možnosti za čim več drugih. Nekateri, se zdi, pišejo samo za druge. Več časa namenijo preverjanju, koliko obiskov je imel njihov zadnji post, kot njegovi vsebini.

Blogosfera (blogosphere po angleško) je v Sloveniji že dobro razvita; vsaj kar se tiče piscev. Malo manj jih je. Manj je bralcev. Natančneje, bloge berejo povprečno tisti, ki jih tudi pišejo. Težko bi torej rekli, da blogi pomembno vplivajo na slovensko javno mnenje. Razen seveda, če ne prihaja čas, ko bo bloge pisal vsak pismen državljan. Tudi v tem primeru – blogi se berejo drugače kot običajni mediji. Zavedanje, da za zapisanim stoji »navaden« posameznik, povzroča, da tudi redni bralci ne jemljejo prebranega preveč resno, bolj kot izhodišče za razmišljanje, spoznavanje drugačnih pogledov in, konec koncev, kot zabavo (seveda je vse odvisno od avtorja in koncepta, ki ga ima). Razen tega blogi omogočajo odzive, komentarje. Včasih imajo komentarji celo večji učinek kot sama vsebina prispevka, na katerega se nanašajo. Dober komentar lahko z nekaj besedami razkrinka blodnost ali blodnost slabega prispevka. Blogi skratka nimajo tiste rušilne moči masovnih medijev, da neko informacijo lansirajo kot ultimativno resnico. Vedno puščajo prostor za pomisleke.

In ker bloge lahko piše vsakdo, puščajo prostor tudi za neumnosti, primitivizem, razvlečenost, sla-

bo poznavanje zakonitosti materinščine, kopiranje/lepljenje ... Le malo blogov je zares dobrih. Prebiti se do njih ni tako lahko. To naj bi olajšali t. i. agregati, ki avtomatsko objavljajo nekatere bloge. Od njih ostane samo naslov in ime avtorja, liste naslovov pa so dolge in nepregledne, razen tega pa mnogih dobrih blogerjev tam ni mogoče najti. Boljša možnost je stran www.drugisvet.com. Ureja jo šest aktivnih blogerjev. Vsak dan preiščejo vso širno slovensko blogosfero, naslove izbranih prispevkov objavijo in opremijo s kratkim povzetkom. Sledi povezava na blog, ki so ga izbrali. Tu se približamo še eni veliki dilemi spletnih dnevnikov – kako je z avtorskimi pravicami? Na blogih skoraj nikoli ne piše »avtorske pravice pridržane« ali kaj podobnega. Ko so se pri časopisni hiši Večer odločili objavljati izbor blogov iz svoje platforme Večerovi

blogi v časopisu, so avtorje, ki so si želeli biti objavljeni, prosili za dovoljenje. Drugi svet ni storil nič takšnega. Rajko Antlej iz uredništva Drugega sveta je za Katedro povedal: »Kratek povzetek vsebine z neke spletne

še niso imeli, prav nasprotno: »Opazamo, da so blogerji slovenski blogerski časopis vzeli za svojega in so navdušeni, ko opazijo svoj prispevek izpostavljen na Drugem svetu.« So avtorji blogov naivni? Njihovo avtor-

Blogi skratka nimajo tiste rušilne moči masovnih medijev, da neko informacijo lansirajo kot ultimativno resnico. Vedno puščajo prostor za pomisleke.

strani (ali bloga) z jasno navedbo avtorstva in povezavo na originalno sporočilo ni ne pravno ne moralno sporen, seveda pa če nek avtor ne bi želel, da je njegovo sporočilo izpostavljeno na Drugem svetu, nas lahko kontaktira in njegovo sporočilo bomo takoj umaknili.« Toda takšnega primera, tako pravi Antlej, doslej

sko delo služi kot vir vse vsebine vedno bolj priljubljenega spletnega časopisa (povprečno 1000 obiskovalcev na dan, stran pa obstaja šele od 5. avgusta). Mogoče je to odgovor na vprašanje, ki si ga mnogi blogerji že dolgo zastavljajo: se da na račun blogov kaj zaslužiti? Morebiti, če objavljaš najboljše bloge vseh mogočih

svet!

Matjaž Turinek

Klimatske spremembe so postale tema, o kateri se govori skoraj vsak dan. Če se že ne pogovarjamo o njih, jih pa vsaj občutimo na lastni koži. Z vedno večjim zavedanjem in sprejemanjem dejstva, da je potrebno nekaj spremeniti glede izpusta CO₂-ja v ozračje, se je začelo pojavljati vedno več alternativnih rešitev tega globalnega problema.

Bio-goriva vs. okolju prijazna energija

Ko sem se meseca aprila vozil po Nemčiji, je pokrajina bila prelepo rumena. Ne, ni cvetel samo regrat. Ogromno površin (ponekod tudi več kot polovica vseh površin) je bilo namreč zasejanih z oljno ogrščico. Ta se po žetvi stisne in predela v t. i. bio-diesel. Podobno počnejo tudi v ZDA s koruzo, kjer iz nje pridobivajo bio-etanol. Vendar si nisem mogel kaj, da ne bi pogledal širše slike celotnega trenda uvajanja bio-goriv. Res je, delno lahko nadomestijo naftne derivate. Res je tudi, da so glede bilance CO₂-ja okolju prijaznejši kakor nafta. Medtem pa polja postajajo prave pravcate monokulturne pokrajine. V ZDA še nikoli niso imeli tolikšne površine zasejane s koruzo. Tudi oljne ogrščice še nikoli ni bilo toliko v Nemčiji. Večinoma sta ti dve poljščini pridelani konvencionalno – z uporabo vseh možnih sredstev (pesticidov, herbicidov, mineralnih gnojil, GSO-ji ...), saj želijo doseči maksimalni pridelek. Poimenovanje teh goriv kot bio- je zato zelo neumestno in zavajajoče. Hrana postaja več vredna glede na njeno energetske kot pa prehransko vrednost. Nekateri se že tudi pri nas ogrevajo na pšenico in koruzo. V sosednji Avstriji imajo največji bio-plinski reaktor v tem delu Evrope. Okoliški kmetje še skoraj izključno sejejo koruzo za zadostitev potreb te plinarne. Za žetev uporabljajo več kot 1000 konjski silo-kombajn.

Ne mislite, da sem proti uporabi okolju prijaznejših energij. Vsekakor je potrebno najti alternative nafti, premogu in jedrski energiji. Vendar pa je po mojem mnenju kakršnokoli pretiravanje na napačnem mestu. Kaj se zgodi z biodiverziteteto na 200 hektarskem polju oljne ogrščice? Kakšna je končna energetska bilanca uporabe bio-etanola ali bio-diesla? Po nekaterih neodvisnih izračunih sodeč, ne kaj pozitivna. Sploh uporaba energije za proizvodnjo mineralnih gnojil, pesticidov in herbicidov je zelo visoka. Uporaba GSO-jev pa

že prinaša negativne posledice. Čebele in metulji izumirajo zaradi GSO koruze, vedno več raziskav pa kaže na to, da se genski konstrukti ne razgradijo dokončno in lahko prehajajo v druge organizme.

Medtem ko milijone ljudi strada, se v Evropi in ZDA prideluje vedno več hrane za stroje. Le-teh je vedno več in tudi transportne poti se povečujejo. Uvažamo vedno več dobrin. Transport je postal globalen. Namesto da bi se poraba naftnih derivatov oziroma energije manjšala, se večja. Mar ne bi bilo bolj smiselno zmanjšati porabe energije s sočasnim uvajanjem alternativnih virov energije?

Več kot 60 odstotkov Slovenije porašča gozd. Les je eden izmed najbolj CO₂ nevtrálnih virov energije. Kolikor CO₂-ja se med rastjo lesa skladišči, se ga med kurjenjem tudi sprošča (s tem da korenine ostanejo v gozdu in so za nekaj časa skladišče CO₂-ja). Res je, da se lesa (zaenkrat) direktno ne da širše uporabljati kot pogonskega goriva. Vendar se je bolj smotrno ogrevati na les, kot pa kuriti koruzo ali pšenico. Tudi kogeneracija (sočasna proizvodnja elektrike in toplote) že obstaja.

Za zaključek tega kratkega razmišljanja bi rad še enkrat poudaril, da je zelo pomembno in pohvalno, da smo se lotili reševanja problematike globalnega segrevanja s takšno vnemo. Vendar pa je kot pri vsaki stvari tudi tukaj pomembna zmernost, preudarnost in predvsem razumnost, ne pa pretiravanje. Vsekakor pa se spremembe začnejo tudi pri posameznikih in ne samo na nivoju države. Naš standard se viša iz dneva v dan. Vendar, na žalost, standard ponavadi enačimo z materialnimi dobrinami. Več imamo, bolje nam gre in bolje se počutimo. Pa je res tako? Mar niso medčloveški odnosi, osebna sreča, zadovoljstvo in izpopolnjenost veliko bolj pomembni kakor materialne dobrine?

avtorjev na isti spletni strani in jo potem tržiš ...

Na vprašanje, kaj želijo na Drugem svetu sporočati skozi izbor prispevkov, je Rajko Antlejš odgovoril (brez da se bi obregnil ob misel, da s svojim izborom nekaj sporočajo): »Hočemo, da Drugi svet daje poudarek pozitivni pred negativno, kajti te je že v ostalih medijih več kot dovolj.« Toda če se je ekipa odločila preskočiti vse, kar v slovenskih medijih lahko spravi koga v slabo voljo – recimo družbeno kritičnost, ekologijo, življenjske stiske ipd., je izbor res preveč okrnjen. Na srečo vsebina Drugega sveta doslej tega ne potrjuje; ta je vendarle, kot si želi tudi Antlejš, zelo primerna za tiste, ki sploh ne vedo, kaj je to blog, ali čutijo do blogov celo odpor. Prav njim želi biti Drugi svet prijazna in pregledna vstopna točka v zabavni, kreativni in tudi kritični svet blogov.

Progresivni islam

ANDREJA PREBIL

Vprašanje identitete

Islam ima več obrazov; enega si je izoblikoval po tragičnih dogodkih v New Yorku in Madridu. Ta odraža nasilje, terorizem, mračnjaštvo, zaviranje vesternizacije ali mcdonaldizacije vzhodnega sveta. Drug obraz pa nosi izraz nekakšnega nerazumevanja, celo nespoštovanja in odklanjanja postmodernih dosežkov na političnem in družbenem področju. Namreč: pod pojmom sodobni svet se razume zahodni svet oziroma vse, kar v tem obdobju vlada in upravlja s svetom in človeštvom ter ima hkrati močan vpliv na islamsko ekonomsko, kulturno, družbeno in politično življenje. Zato naj bi bila kultura zahodnjaka v popolni harmoniji z njegovo civilizacijo, medtem pa se težave muslimanov množijo, ker je njihovo življenje podvrženo močnim in intenzivnim vplivom zahoda, ne da bi pri tem prevzeli temelje zahodne civilizacije, hkrati pa njihova kultura, ki vsem ali deloma prevladuje v njihovi duši, pripada civilizaciji, katere čas je minil. Tu se pojavi pomembno vprašanje: kaj naj storijo muslimani, ki želijo dostojno in polno živeti v zahodnih državah, ne da bi pri tem izgubili svojo zgodovinsko identiteto, ki jih za njih konstituira islam?

Vsaka religija pomembno prispeva k oblikovanju posameznikove identitete; v njej se nahajajo temeljne vrednote, norme, etika, oris naše večne poti in resnice. Predvsem slednja je za nas pomembna. Čeprav se zdi, da se nam stalno izmika in domuje onkraj vsega določenega, jo za hip lahko spoznamo: s pomočjo razuma, interpretacije in mistike. Vse to troje se je, se in se morda vedno bo neutrudno dotikalo vsebine vseh verskih knjig. Svet in človek zorita in se spreminjata skupaj z razumevanjem svetih tekstov. Vidi mo tudi, da se skoraj vedno hkrati z (znanstvenim) napredkom oblikujejo nova etično-moralna vprašanja in zasnujejo »novi« kodeksih

na »starih« temeljih. Vsemu temu pa – kot sem že rekla – zna bolj ali manj uspešno slediti tudi posamezna religija oziroma njeni verniki in verske avtoritete.

Progresivna interpretacija islama

Progresivna interpretacija islama v večji meri izvira iz Združenih držav Amerike. Jančar v svoji knjigi z naslovom Duša Evrope zapiše: »Nič nenavadnega ne bo, če bodo naše prenekaterne predsodke in stereotipe o islamu prvi začeli razgrajevati prav multikulturni Amerikanci. Evropa in ZDA sta namreč dve bistveno različni duhovni pokrajini, različni v formi mentis, v duhovni postati in zato tudi v pogledu na svet.« Progresivni muslimani, kot so Farid Esack, Omid Safi, Khaled El-Fadl, Ebrahim Moosa, Kecia Ali in drugi, so ravno

zaradi zgoraj naštetih dejstev začeli s t. i. progresivnim branjem in razumevanjem Korana. Koran ni zgolj prazno besedičenje (86: 14), temveč nosi v sebi univerzalno sporočilo, ki ga lahko odkrijemo na poseben način. Gre tako za upoštevanje virov, ki se nahajajo izven islamske tradicije (na primer teologije osvoboditve), uporabo hermenevtike (spoznavanje zgodovinskega in sedanjega konteksta nekega bralca, družbe), lingvistično oziroma etimološko analizo posameznih besed, kot tudi za analizo »teksta s tekstom«, kar pomeni, da lahko zapremo platnice neke verske knjige šele tedaj, ko smo dojeli njeno polno sporočilo, njen etos.

Progresivni muslimani so v duhu časa prepoznali določene pojave, do katerih niso mogli ostati ravnodušni in biti zgolj pasiv-

ni opazovalci, nezmožni tvegati in oditi od hiše, kot je to storilo mnogo prerokov, med njimi tudi Mohamed. Tako progresivna interpretacija islama oziroma Korana vključuje zavedanje vseh krivic, ki se godijo v neki družbi in empatijo do vseh šibkih, marginaliziranih, diskriminiranih, ki so nanje še toliko bolj občutljivi, ter seveda branje, razumevanje Korana na način, ki razkrije njegove vrednote in vredna dejanja: sočutje, usmiljenost, pravičnost, dobroto, spoštljivost, strpnost. Progresivni muslimani nam s svojo interpretacijo koranske vsebine pokažejo, da se »z neverniki v Koranu ne misli samo na pripadnike drugih religij« (kot so kristjani, Judi in pogani), da se »glavni pomen pojma islam nahaja v predanosti v srcu in v odzivnosti na Njegov glas«, da »ni greh prijateljevati z drugače versko mislečimi« in da se »Bog odziva na vse ljudi, ne

glede na njihovo versko pripadnost« in »pošilja v tostranstvo preroke (ki jim je vsem enako naklonjen) zato, da bi ponovno vzpostavili red, pravičnost in mir«.

Univerzalno sporočilo Korana

Pri branju Korana nam torej ne uide sled širšega (moralnega, anagoškega) dojemanja njegovega izrazoslovja, ki kaže na to, kam moramo težiti. Progresivni muslimani so prišli do zanimivega zaključka: univerzalnost Korana ni spodkopana s kontekstualnim pristopom do njegove vsebine, ampak je, ravno nasprotno, osnova zanjo. Ta univerzalnost je posledica želje vernika, da bi slišal, kako mu Koran govori, v času, ki šibkim ni naklonjen, in o Bogu, ki pa do njih ni ravnodušen. In ravno ta strnitev trpečega in Boga na njegovi strani predpostavlja univerzalno aplikativnost Korana v družbah, ki na kakršen koli način izvajajo diskriminacijo in izkoriščanje svojih posameznikov. To sicer pomeni, da imajo takšni posamezniki hermenevitično prednost, ker se z njimi identificira sam avtor določenega besedila; toda če poleg muslimanov na tak način slišimo božji glas in skrb tudi mi, če se zavedamo, da njegova posredovanja skozi zgodovino niso (bila) posledica njegovega dolgčasa, temveč nekega višjega namena, ki ga ima z nami, potem je lahko v tem smislu sporočilo Korana resnično univerzalno: delovanje prerokov nam je lahko zgled in odrešitev izpod stanja perečih krivic.

S Koranom se razodeva najlepše zgodbe (12: 3)

Četudi je Koran dovršen v smislu svoje fizične pojavnosti, je neskončen v svojem posedovanju znanja in lekcijah. In naj bo to, kar od njega vzamemo, koristno vsem tistim, ki potrebujejo našo nesebično pomoč in solidarnost. To naj bi bil – pravijo progresivni muslimani – nov obraz islama.

Literatura:

Esack, Farid (2002): *Qur'an, Liberation & Pluralism*. Oxford: Oneworld
 Hatami, Mohamed (2000): *Biti religiozen v sodobnem svetu*. V: *Teorija in praksa*; let. 37,3; str. 550–560
 Jančar, Drago (2006): *Duša Evrope*. Ljubljana: Slovenska Matica
 Majaron, Erik (2004): *Koran*. Tržič: Učila International

Kakršna čreda, tak pastir

Iz finančnega sveta izgnani kandidat leve s podporo liberalne demokracije velja za zadržanega kabinetnega človeka, čigar retorične sposobnosti ne zajemajo tipičnega gostobesednega govorenja ali folklornega nastopaštva, temveč jasno, načelno, strokovno in odločno držo pri zastopanju lastnega stališča. Mitja Gaspari je življenjsko, študijsko in poklicno pot začrtal na ljubljanski ekonomski fakulteti. Takoj po diplomi je skočil še na beograjsko ekonomsko fakulteto po magisterij in se nato zaposlil v Narodni banki Slovenije kot direktor analitsko raziskovalnega centra. Ob koncu osemdesetih, natančneje 1988. leta, je postal namestnik guvernerja Narodne banke Jugoslavije. Leto zatem pa se je odzval službenemu povabilu svetovno priznanega ekonomista, sedaj guvernerja izraelske centralne banke, Stanleyja Fischerja, in se odpravil v Washington, kjer je delal kot senior financial economist v Svetovni banki. Z bogatimi izkušnjami se je Gaspari leta 1992 končno vrnil v Slovenijo in se preiz-

kusil v vlogi finančnega ministra Drnovškovih vlad. V osmih letih je uspešno izpeljal prehod na strukturno oblikovan državni proračun, uvedbo davka na dodano vrednost in nekaj ključnih zakonov na področju javnih financ. njegova strankarska barva se je izostrila šele leta 2000, ko je na listi LDS »neodvisno« kandidiral za vstop v parlamentarno areno. Kot poslanec ni zasedel nobene pomembne funkcije, njegovo ime pa se je omenjalo na seznamu kandidatov za novega guvernerja Banke Slovenije. Aprila 2001 ga je parlamentarni mlinček, na predlog takratnega predsednika Republike Milana Kučana, lahkotno izvolil za guvernerja BS, kjer je nasledil desnici ljubejšega Franceta Arharja. Politična moč liberalne demokracije je bila takrat na višku, saj je le-ta koordinirala tako zakonodajno kot izvršno vejo oblasti, z ustavnim sodiščem pa tudi ni imela večjih težav. Z Gasparijem je pridobila pod okrilje še monetarno, t. i. četrto vejo oblasti.

V tem obdobju je Slovenija kot prva izmed novih članic Evrop-

ske unije izpolnila pogoje (maastrichtske kriterije) za uvedbo evra in ga 1. januarja 2007 tudi uvedla. Zamenjavo valute je slovenska vladajoča smetana skupaj z evropsko elito pompozno proslavila in velikansko zaslugo za uvedbo evra pripisala ravno Gaspariju. Toda ob izteku njegovega mandata se je v ospredje spet pririnila Janševa zahrbtna politika strankarskega kadrovanja in totalitarnega podrejanja vseh vzvodov oblasti. Še več, na domačem političnem parketu se je zanel močan spor med Janšo in Drnovškom, ki je Gasparija dokončno odrinil od ponovnega imenovanja na mesto guvernerja BS.

Vse tja do junija je bilo videti, da je Gaspari zavil v medijski molk. Iz turobnega spanca ga je prebudila šele Dnevnikova javnomnenjska anketa, katere preokba mu je naznanila odlično drugo mesto na predsedniških volitvah. Pod vplivom visoke javnomnenjske podpore je Gaspari vehementno napovedal, da se bo podal v bitko za predsedniški prestol.

Letošnje volitve bodo potekale na osi Lojze Peterle – Mitja Gaspari – Danilo Türk. Presenetljivo je zlasti to, da želijo vsi trije kandidati oprati jasno profilirano strankarsko barvo in v nadstrankarskem stilu nagovoriti volivce. Morebiti je levi politični spekter stavil na napačno karto, ko je v bitko odposlal dva kandidata in s tem zagodel s porazdelitvijo dragocenih glasov. V kolikor pa bi zmago požel eden izmed njih, bi lahko letošnje predsedniške volitve šteli za kazalec političnih sprememb na državnozborskih volitvah prihodnje leto.

Kakšna bo torej Gasparijeva uvrstitev? Se bo ponovil Janškovičev absolutistični scenarij? Spomnite se, da je zdajšnji ljubljanski župan politične točke priigral ravno na račun Janševe brezbrizne politike. Toda glede na to, da v letošnji predsedniški bitki ni izrazitega političnega favorita, ostajajo do nedavnega vse opcije odprte.

MARKO KRULC

Temna stran sodobnega

Zavod za fair play in strpnost v športu Sportikus je bil leta 2001 ustanovljen iz potrebe športne prakse po sistematičnem delu na področju varovanja družbeno-moralnih vrednot šport, kakovostnega pedagoškega dela z mladimi in promocije etike športa nasploh. Projekta so se lotili pogumno.

MILAN LAZAREVIČ

Dopinski afere, škandali s športnimi stavami, goljufanje, nenehni sumi, da je nekaj narobe, zaporne kazni v Italiji in še marsikaj. Temne strani športa, ki so kot rakava rana, že vrsto let kazijo športne ideale. Velike količine denarja, ki se obračajo v športnem svetu, ogrožajo obstoj sodobnega športa. V svetu se na razne načine borijo proti tem pojavom. Skoraj ne mine teden, da ne bi govorili o kakšni nepravilnosti. V Sloveniji je bil leta 2001 ustanovljen zavod Sportikus. »Zavod je bil ustanovljen zaradi potrebe športne prakse po sistematičnem delu na področju varovanja družbeno-moralnih vrednot športa, kakovostnega pedagoškega dela z mladimi in

promocije etike športa nasploh,« pravi direktor zavoda, Bojan Jurovič. Projekta so se lotili pogumno, pripravili so različne akcije. »V prvi vrsti gre za izobraževalne programe in projekte različnih ravni, vse od osnovnošolcev, športnikov, trenerjev do staršev. Za te namene smo razvili širšo paleto tematskih sklopov, ki obravnavajo medčloveške odnose v športu, odpiramo problematiko poživil in dopinga, posebno se posvečamo preprečevanju diskriminacije in poudarjamo vrednosti okoljevarstva tudi v športu. Z vse-slovensko akcijo Športna poteza pa skušamo tudi v javnih medijih pokazati, da ima lahko šport izjemno pozitivno vlogo pri vzgoji mladih. Si-

stematično iščemo športne poteze, ki so se dogodile na igriščih oz. ob njih ter na podlagi posebne komisije izberemo najboljše poteze posameznih mesecev,« pravi pobudnik ustanovitve zavoda, dr. Milan Hosta, predavatelj na fakulteti za šport. V izboru ob koncu leta novinarji na podlagi predlogov izberejo v okviru prireditve Športnik leta tudi najboljšo športno potezo leta oz. podelijo nagrado za fair play leta. Poleg tega na mnogih športnih tekmovanjih lokalnega, regionalnega, nacionalnega in tudi mednarodnega ranga sodelujejo s »Fair play« protokolom. Ob tem pa razvijajo še mednarodni projekt Sportikus, s katerim želijo opozoriti na družbeno odgovorno ravnanje v športu. »Eden od segmentov, s katerim smo se začeli ukvarjati nedavno, je tudi organizacija posameznih dogodkov, ki bodo s časom postali tradicionalni. Eden od takšnih je septembrska športno-kulturna prireditev v Ljubljani, kjer bomo preko športa, igre, ustvarjalnih delavnic in predavanj združili tri pomembne dneve, ki jih na poseben način obeležujemo v ome-

njenem mesecu: svetovni dan srca, svetovni dan miru in mednarodni dan FIFA fair play,« pravi Jurovič. In s kom vse sodelujejo? »V Sloveniji nam je ravno s projektom Sportikus uspelo povezati krovne institucije športa. Zelo dobro sodelujemo z Olimpijskim komitejem Slovenije in Slovensko olimpijsko akademijo, s fakulteto za šport, Zvezo za šport otrok in mladine Slovenije, MŠŠ, Uradom za mladino, Uradom za preprečevanje zasvojenosti, Mestno občino Ljubljana, z osnovnimi in srednjimi šolami, s športnimi klubi in zvezami. V mednarodnem prostoru pa smo vzpostavili dober stik z Deutsche Sport Jugend (Nemška zveza za šport mladih), z angleškim olimpijskim gibanjem, z našimi zamejci v Italiji (Zveza slovenskih športnih društev v Italiji), s športno zvezo v Avstriji in nenazadnje tudi z uradom za šport pri Svetu Evrope. Prav poseben projekt izvajamo skupaj z VidC. organizacijo z Dunaja v Avstriji, ki je krovna institucija v projektu evropske nogometne zveze UEFA – FARE (Faith Against Racism in Europe). Prav poseben način sodelovanja imamo tudi z Društvom športnih novinarjev Slovenije,« pravi Jurovič. A zgolj sodelovanje z zvezami ne more prinesiti zelenega učinka, ker je pomemben odziv vrhunskih športnikov. Pri zavodu pravijo, da se vrhunski športniki zavedajo vrednosti fair playa. Mnogo pogodb, sklenjenih na najvišji ravni, vsebuje tudi člene, ki govorijo o športnem obnašanju in varovanju ugleda kluba in športa. Na predavanjih in delavnicah so že gostili vrsto najuspešnejših športnikov, ki s tem resnično pokažejo svojo družbeno vlogo. Država in celotna športna institucija so pravzaprav zavezane k spoštovanju mnogih deklaracij in upoštevanju priporočil. V bistvu sama ideja olimpizma stoji na športu, ki pripomore k boljši družbi po svojih močeh. Športniki so v tem smislu ambasadorji dobre volje, miru in prijateljstva. Res pa je, da je izvajanje teh priporočil bolj prepuščeno naključju kot kakšni resni dolgoročni strategiji kakovostnega dela v klubih. Sportikus širi fair play. To

športa

Milan Lazarević

poletje je zaznamovala afera s slovensko atletsko divo, Jolando Čeplak, težave so se pojavile pri doljenjskem kolesarju Tomažu Noseču. Pri teh težavah je zavod zavzel stališče. »Za razliko od mnogih na nas doping afere pravzaprav pozitivno vplivajo. Žal za nekatere naše delo postane smiselno, ko je napaka že storjena. Doping je izjemno kompleksna družbena in ne samo športna problematika, zato se je moramo lotevati previdno. Posameznih primerov niti ne komentiramo, dokler vsa dejstva niso jasna. Na splošno pa dopinga ne odobravamo, saj gre za goljufanje, ki škoduje ugledu športa in ima navsezadnje tudi negativne učinke na že tako ogroženo zdravje vrhunskih športnikov,« tako pojasnjuje dr. Hosta. Trajni projekt je zbirka uporabnih knjižic o moralnih vrednotah športa. Prvi del sestavljajo tri knjižice o fair playu za otroke, starše in trenerje, »Doping? Ne, hvala!« je četrta v zbirki, letos pa bodo izdali še peto, ki govori o strpnosti in diskriminaciji v športu. Lani so izdali tudi znanstveno knjigo »Športna morala« in že kujejo načrte za prihodnost. Ko se kaj zgodi, je prepozno. Večja pozornost mora biti usmerjena na športno vzgojo osnovnošolcev. Širiti jim obzorja. Ko odrastejo, so že izdelane osebnosti, takrat je za koga že prepozno ozaveščanje o negativnih učinkih dopinga in drugih temnih straneh športa. V Sportikusu pravijo: »V bistvu je to že praksa, saj to od športnih pedagogov zahteva učni načrt, čeprav ne gre zmanjševati telesnih obremenitev na račun teorije. Gre za to, da učenci sproti dobijo te informacije, za kar zadostujejo kratki pogovori ob zaključku ure ali med uro, saj v športu moralnih dilem nikoli ne zmanjka. Vprašanje pa je, kako so učitelji veščiji pri tem, saj formalno šolanje ne daje poudarka tem vsebinam.« Ker je doping nikoli končana zgodba, je pred zavodom zahtevna naloga. Sportikus sam ne bo mogel prenesti teh obremenitev. Pomembno je sodelovanje vseh, ki so pripravljeni sodelovati pošteno, in ne s figo v žepu.

Športni direktor Nogometnega kluba Maribor Zlatko Zahovič se sramuje komunikacijske (ne)sposobnosti kapetana Reneja Miheliča, katerega je izbral za liderja. Ta igralec prihaja iz šole, ki je nekoč nosila Zahovičovo ime in v zlatih časih tega kluba imela ambicije celo postati akademija.

»Gastarbajtrski« sindrom

Vrnil se je v rojstno mesto. Zlatko Zahovič, vodilni igralec slovenske nogometne pravljice na prelomu tisočletja, je postal športni direktor najuspešnejšega domačega kluba od osamosvojitve dalje in do dobra pretresel nogometno sceno. Edina tribuna ob prenovi stadiona je skoraj polna, ljudem se po slovi ligi prvakov 1999 kolca, Zahovičeva podoba je kot podoba odrešenika.

Prva žrtev je bil trener Marijan Pušnik, ki si je (vsaj deklarativno) želel Zahovičevega prihoda. Toda Pušnik je nekega avgustovskega dne moral zapustiti Ljudski vrt. V sporočilu za javnost so o Pušniku pisali vse najboljše. Da je s svojim pristopom klub vrnil na pota stare slave. In zakaj so se z njim sploh razšli?

Zahovič je hitro vpeljal red, pripeljal na trenersko klop Milka Đurovskega, ki je nekoč kot igralec vjoličastih polnil tribune mariborskega stadiona. Zdaj je Đurovski, ki bi že pred leti moral dobiti priložnost, med tnalom in nakovalom. A izbor Đurovskega ni glavni problem.

Člani upravnega odbora kimajo z glavami in potrjujejo Zahovičeve poteze, ker se bojijo spora in lastne blamaže oziroma nepoznavanja nogometne problematike. So pač uslužbenci nekaterih vladi prijaznih podjetij, prispevajo velik delež denarja, in manevrskega prostora ni prav veliko. Bolje biti član odbora in služiti interesom.

A tudi vse, kar prihaja iz tujine, ni nujno, da je dobro. Spomnite se številnih »gastarbajtrskih« zgodb. Kaj vse počne lastna hvala in kje se vala. Res je, da je Zahovič igral

v velikih evropskih klubih, spoznaval ustroj sodobnega kluba in v zadnjih šestih letih kariere v povprečju na leto zaslužil več kot naj bi trenutno znašal proračun Maribora (en milijon evrov). Da pozna evropsko sceno in ona njega, ni sporno. Toda ta institucija slovenskega nogometa, kot jo imenuje, še naprej deluje kot društvo. Društvo je v Mariboru in širši okolici veliko, podrobne podatke posredujejo kar na upravni enoti. Rabiš deset podpisnikov, narediš ustanovno skupščino in deluješ. Če zaideš v težave, greš v stečaj, dolgovi pa ne moreš poplačati, ker društva niso gospodarski subjekt. In kolo se vrti. Dokler Nogometni klub Maribor ne bo posloval na podjetniških temeljih, kot gospodarski subjekt naj bo delniška družba ali d.o.o., je to skupek ljudi, ki delujejo po načelih društev. Gasilskih ali gobarskih. Tako tudi Zahovič tega društva ne more primerjati s sodobno urejenimi evropskimi klubi. Benfica, kjer je še nazadnje brcal žogo, deluje kot holding podjetij. Ta holding je lani »obrnil« kar 86 milijonov evrov. V slovenskih športnih kolektivih ali bolje rečeno društvih, katerega izmed njih je Zahovič postal športni direktor, je mogoče manipulirati s sredstvi. Iščejo se sponzorji in ob zavrnitvi sponzoriranja jih je možno obtožiti ter v slogu »Saj smo pripeljali Zahoviča!«, postaviti pred zid, da jih usoda mariborskega nogometa sploh ne zanima.

Nabijajo jim kompleks, v tem primeru »kompleks Zahovič«. Ko bi zdajšnjim sponzorjem ponudili partnerstvo v družbi, bi se razmišljanja nekoliko streznila. Streznitev

je za Maribor realnost. Zahovič gotovo ne bo dal evra iz lastnega žepa. V podjetniški družbi pa bi njegov vložek imel povsem drugačno težo. Nogometaš delničar je v Evropski uniji povsem normalen pojav.

Športni direktor se sramuje komunikacijskih (ne)sposobnosti kapetana Reneja Miheliča, katerega je potisnil v vlogo liderja. Dal mu je kapetanski trak. Ta igralec prihaja iz šole, ki je nekoč nosila Zahovičovo ime in v zlatih časih tega kluba imela celo ambicije postati akademija. Kakšno svetovljanstvo. Toda nogometaš ni kriv, ker se je znašel v takšnem položaju. Skrbniki razvoja nogometa v tem mestu sploh niso pomislili, da je treba nogometaša razvijati v celovito osebnost. Da če ne bo uspel kot športnik, naj bo uspešen vsaj v šoli. Tako to šolo, ki so jo zaupali Poldetu Polegeku, krasi le ena vrlina. Imajo množičnost, ki si jo v drugih sredinah težko privoščijo. Na račun kvantitete se dobi določena kvaliteta, ki opravi s konkurenco v mlajših kategorijah. Pri prehodu v članske vrste pa se vidi vsa beda dela v tej šoli. Šola še vedno dobro živi, saj je financirana iz občinskega proračuna, ambiciozni in večkrat naivni starši pa plačujejo drage članarine (šolnine) samo zato, da otrokom izpolnijo sanje, nekateri pa na ta račun dobro živijo.

Kmalu bosta mesto in vsa Slovenija bogatejša za prelesten stadion Ljudski vrt. Bivši župan Alojz Križman je končno uveljavil projekt »ring«. In kakšna korist pompozne promocije nas pričakuje?

Tega ne moreta popraviti niti Zlatko Zahovič niti Milko Đurovski.

Utrinki s Kube: En dolar,

Nekoč gospodarsko razvita in močna država se je kaj hitro razvila v turistični biser Karibov s središčem v kolonialni Havani, eni izmed sedmih prvotnih španskih naselbin. Po sporu z ZDA in razpadu pokroviteljske Sovjetske zveze je njena moč začela upadati, turizem pa je ostal. Danes ni več niti turizma, takšnega kot bi ga človek pričakoval, ostalo je prosjačenje in usmiljenje, turisti pa smo postali glavni vir za preživetje tega naroda.

SENAD OSMANAJ

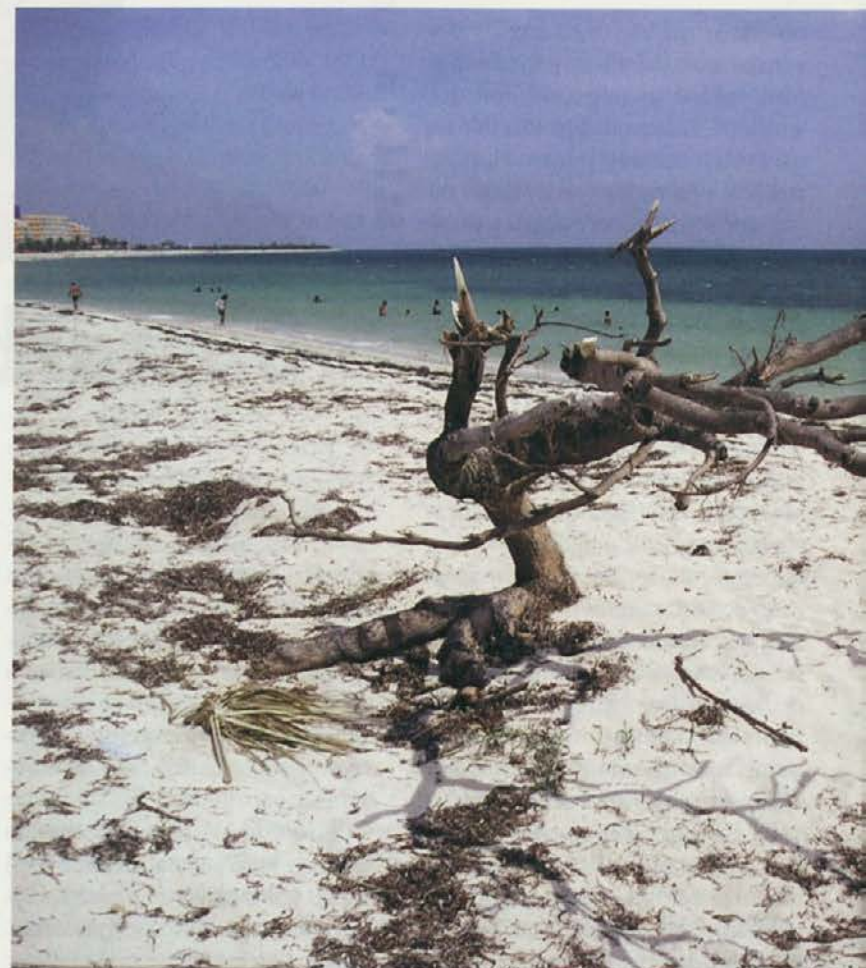
Že prvi dan, ko sem s čarter-skim poletom priletel v Varadero in se nastanil v privatni hiši, imenovani »Casa particulares«, v sosednjem mestu Matanzas, sem kaj kmalu ugotovil, da mojih 125.000 dolarjev »budgeta« za tritedensko potovanje po tem otoku ne bo zadostovalo za golo preživetje. Prevoz do mesta, namestitvev in oderuška provizija (10-odstotna) pri menjavi ameriških dolarjev so olajšali moj žep za približno 15.000 SIT. Kaj kmalu sem ugotovil, da Kuba le ni tako poceni država, kot so to vsevedavo zatrjevali moji prijatelji. Steklenica pitne vode lahko stane tudi do 600 SIT, zajtrk prav tako 600 SIT, večerja pri lastniku hiše 1.500 SIT, prevozi v povprečju 4.000 SIT, internet 1.000 SIT/ uro, pranje perila 1.5000 SIT. Nekoč se je dalo kupovati z razvrednotenimi nacionalnimi pesosi, danes pa sploh ni več »štacunc«, v katerih bi sploh kdo kaj prodajal za lokalni pesos. Za pesos lahko dobiš edino pizzo za približno 5 do 50 SIT, sladoled za 15 SIT, sendviče in podobno hitro pripravljeno hrano ter na ulici prodajano hrano. Skratka nič konkretnega za prazen želodec.

Kratek pregled pomembnih dogajanj

Kuba je zacvetela s prodajo sladkornega trsa, ki so ga na otok pripeljali Španski kolonizatorji. Takrat so pokrivali skoraj celotne potrebe svetovnega prebivalstva po sladkorju. Največji odjemalec so bile ZDA, katere so začele s Kubo tesneje sodelovati. Dobičkonosno usmerjeni Američani so že takrat pokupili najdonosnejša kubanska podjetja, vse dokler se niso pojavili revolucionar-

ji na čelu s Fidelom Castrom in podporo Che Gevare. Po gospodarskih reformah, ki jih je ob zamenjavi na oblasti uvedel Castro, so Američanom odvzeli dobri dve tretjini vseh kubanskih cvetočih podjetij oz. jih v lepšem žargonu rečeno nacionalizirali, gospodarske vezi so se prekinile, Američani pa so nato prekinili vse diplomatske odnose in uvedli embargo na Kubo. Tako še danes zaradi embarga obe strani izgubljata velike vsote denarja. Kuba bi se znašla v močni krizi, če ne bi tedanja Sovjetska zveza obljubila odkup odvečnih količin sladkornega trsa. Tesno sodelovanje s Sovjetsko zvezo je na Kubo prineslo številne sovjetske izdelke in njihove politične sisteme, kakor tudi komunizem. V zamenjavo za močno gospodarsko podporo so Kubanci pošiljali svoje vojaške enote predvsem v afriške nemirne države, Sovjeti pa so jih oskrbovali tudi z raketami daljšega dometa v primeru vojaškega napada sosednje ZDA. Kaj kmalu je propadla še Sovjetska zveza in z njo tudi gospodarska moč Kube. Ostali so Castro in njegov režim, komunizem in turizem.

Danes vladajo na Kubi številni črni posli iz razloga po golem preživetju. Z mesečno plačo in rednimi mesečnimi državnimi subvencijami preživi ena družina 7 do 10 dni. Največji prihodek v državi proračun predstavlja turizem in ni težko ugotoviti, da smo potem takem turisti na stalnem udaru. Spretni in temperamentni Kubanci pa spretno in vsakdanje, nikoli naveličani, praznijo naše žepe. Metode so vedno enake. Sprva se ti približa s svojim temperamentom, nasmehom in ljubeznivim pogledom, sledi pogovor, s ka-

terim ti želi odpreti srce in te pripraviti na to, da razumeš njihovo vsakdanjo stisko in ujetost v neobetajoč politični sistem, zaradi katerega najbolj trpijo. Ko osvojijo tvoje srce in te pripeljejo tako daleč, da ne zmoreš reči NE, te prosijo za denar. Taka zgodba se ponavlja iz dneva v dan. Poleg omenjenega služijo še na drugačne načine; nekateri prosjajo, številni goljufajo, drugi animirajo. In potem stopi še do mene neka ženska in začne z že toliko znanim načinom lova za denarjem. Pokaže mi hišo, ki si jo gradi že 15 let in je nikakor ne more dokončati, ker nima denarja, bojda da težko živi. Ima se za revico in mi noče verjeti, da je pri nas in v drugih deželah sveta še večja revščina in da ona sploh ni revica, kot se prikazuje. Nagnal sem jo, da se je zakadilo za njo. Prekleta banda ciganska, sem še zavpil! Sam sem nezmožen svojega lastnega preživetja na tem otoku, vi pa me vsakodnevno prosjate za pomoč iz usmiljenja. Po

drugi strani ima večina njih zelo vredne stare ameriške avtomobile, s starinskim in ohranjenim pohištvom urejena stanovanja, novejša avdio-tehnične naprave, poleg tega pa cele dneve nič ne delajo. Kubanci ne morejo prestopiti meje svoje države zaradi političnega sistema Fiedela Castra in zaradi tega nimajo vpogleda v resnično svetovno revščino. Sami se imajo za reveže, a to niso, morda si to želijo. Šele tisti Kubanci, ki jim uspe priti v razvite države, spoznajo blagostanje, ki so ga imeli doma.

Šport in glasba

Država kot taka zelo podpira razvoj športa in ima vse pogoje za velike športne dosežke, tudi v svetovnem merilu. Kubanci so prvi, ki so v zgodovini športa porazili Američane in domov prinesli več zlatih kolajn kot slednji. Bilo je na panameriških igrah. Na zadnjih OI v Sydneyju so z desetimi zlatimi in srebrnimi ter nekaj bronastimi zasedli deseto mesto v skupni razvrstitvi. Med športnimi

en peso por favor

trova kot glasbena zvrst ritmične balade. Še pomnite tovariši vsem znani refren Guantanamera, guajira guantanamera ... Da, to je glasba, to je Kuba, življenje, ob katerem ti srce poskakuje!

Cvetovi turizma

Že ob samem začetku potovanja sem se ustavil za nekaj dni v turistično prepoznavnem Varaderu, ki velja za turistično meko otoka. Sami turistični resorti se nahajajo nekaj kilometrov iz mesta proti koncu polotoka, kjer je vsakodnevno življenje drugačno. Tukaj namreč ni temperamentnih vsiljivcev, smrdljivih smeti in stekla na pešeni plaži, pijanih družb lokalnih veseljakov ob večerih, obuličnih restavracij in glasnega prometa. Vsakodnevno monotonost dopustovanja zmoti turistična ponudba plavanja z delfini v odprtem morju Atlantskega oceana. Za 80 evrov te popelje all inclusive jahta sprva na snorkanje, potem še na odprto morje. In res, pogled, sredi morja so razširjene mreže, v njih pa plavajo delfini. Žalostno, a resnično. Kakorkoli že, delfini so zdresirani tako, da poljubijo vsakega plavalca, potem pa se jim pustijo še pobožati, a zgolj za pol ure, ko se moramo vrniti na jahto. In spet po starem; koktejli, jastogi, veter v lasih, pekoče sonce in odsev turkiznega morja ...

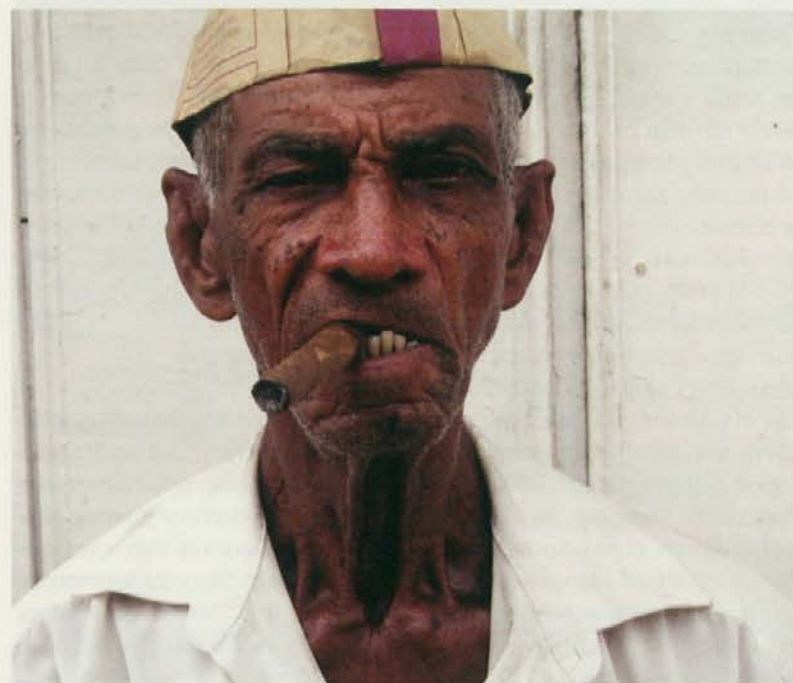
Izmed ogleda vrednih turističnih znamenitosti naj omenim na prvem mestu naravni park Vinales, ki je pod Unescovo zaščito. S svojimi številnimi podzemnimi jamami, apnenčastimi vzpetinami in podzemnimi rekami nudi spektakularne poglede na širšo okolico, napolni oko in umirja duha, težko ranjenega od vsakodnevnih natezanj z narodom. Tudi ljudje tukaj so drugačni, živijo bolj umirjeno življenje in hkrati znajo spoštovati turista kot človeka, niso nadležni in so precej gostoljubni.

Nadalje velja omeniti staro kolonialno špansko mestoce Trinidad, ki je prav tako pod zaščito Unesca in s svojo staro in urejeno arhitekturno podobo vliva občutek, kot da čas stoji. Nekoč je meste-

ce bilo zatočišče številnih gusarjev in trgovcev, ki so tod trgovali po morju. Takrat še ni bilo ceste do tega mesta. V času velike gospodarske rasti so tukaj cveteli nasadi sladkornega trsa s številnimi mlini. Simbol teh velikih obdelovalnih polj je visok stolp na področju, ki je prav tako pod okriljem Unesca. Na stolpu so lastniki polj nadzorovali delavce in s pomočjo zvona označevali čas za pričetek, odmor in konec dela. Ker so Španci izkoreninili (beri pobili) prvotno prebivalstvo otoka, so za naraščajoče potrebe po obdelovanju sladkornega trsa začeli uvažati sužnje iz Afrike, predvsem iz Konga. Le-ti so s seboj prinesli svojo kulturo in verovanje. Danes tvorijo poleg belcev, v glavnem potomcev Špancev iz Evrope, večino prebivalstva. Kasneje je zaradi mešanih zakonskih razmerij nastala po barvi kože nova vrsta ljudi – mulati. V neposredni okolici Trinidada leži plaža Playa Ancon, znana po črnem koralnem grebenu in seveda številnih ostalih znamenitostih.

Nadalje omembe vreden je zagotovo stari predel Havane, ki s svojo staro in bogato arhitekturo priča o nekdanj močno razvejanem turizmu v tem mestu. Takrat so se tukaj srečevali najvplivnejši državniki, diplomati, umetniki in ostali. Še posebno je prepoznaven hotel,

v katerem je prebival Ernest Hemingway, rojen na Key Westu na Floridi, in bar, v katerega je najpogosteje zahajal utapljat svojo žalost ob kozarčku že znamenitega mojita. V Havani je obvezen ogled revolucionarnega muzeja in Capitola, replike Bele hiše iz Washingtona, le da je arhitekturno bolj bogata. Vsekakor pa ne smemo mimo znamenitega Trga revolucije, kjer ima Castro najpomembnejše govore ob nagovarjanju ljudstva in na katerem se nahajajo številna ministrstva, izmed katerih vizualno izstopa prav ministrstvo za notranje zadeve s Che Guevarinim portretom. Argentinec, dr. Che Guevara, se je boril za človeka, mu je bil blizu in ni bil vzvišen. Kot revolucionar je podpiral take vrste gibanj po številnih državah, tudi na Kubi, kjer je bil tesen sodelavec Fiedela Castra in kjer se je še najdlje zadrževal. Kot narodu zelo priljubljen človek, človek z velikim ljudskim srcem, je dobil državljanstvo in službo na ministrstvu. Vendar pa nikdar ni mogel iz svoje kože, bil je revolucionar in to ostal, vse dokler ga niso pokosili smrtonosni naboji bolivijskih vojakov. Danes se ga spominjamo po zanj značilni izjavi *HASTA LA VICTORIA SIEMPRE!* Pa naj živi Che Guevara, če že Kuba tone v lastnem dreku!

ekipami izstopa ženska odbojkarška ekipa z naslovom olimpijskega zmagovalca. Seveda nimajo konkurence niti v dominu, v šahu pa se vedno nahajajo v bližini vrha.

Glasba je zagotovo tisti izvozni artikel Kube, ki ga turisti najbolj kupujemo. Večkrat se mi je zazdelo, da je Kuba glasba in da Kubanci v njej utapljajo svojo žalost zaradi neplodnega političnega režima (poleg mojita seveda), se sproščajo, rekreirajo in zanjo živijo. Prvotno kubansko glasbo, imenovano »son«, opisujejo kot ljubezensko afero med afriškimi bobni in špansko kitaro. Prvotno je to zvrst glasbe izvajalo šest izvajalcev. V svetu se je zvrst zelo hitro razširila ob izdaji albuma Buena Vista Social Club. Ko so v latinskih predelih New Yorka »harali« džezerji, se je pod vplivom rumbe in sona razvila salsa. Leta 2000 je naj salsa kubanski band Los Van Van osvojil priznanje Grammy. Salsa in son pa nista edina izvozna glasbena artikla, tukaj poleg drugih obstaja še

Slikar pod Aconcaguo

Gore so vselej zapolnjevale človeško domišljijo, некоč zaradi strahu in nepoznavanja, zdaj zaradi lepote in še vedno dokajšnje neokrnjenosti. Zato so vselej našle svoje mesto v umetnosti, še posebej v slikarstvu. Pod najvišjo goro Andov sem srečal svojevrstnega možakarja, ki ima tam celo najvišje ležečo galerijo na svetu.

BORIS STRMŠEK

Pred nekaj leti mi je prišla v roke brošura z razstave slik, katerih tematika so bile gore in gornštvo. Razstava je sicer bila v Londonu, a to niti ni tako pomembno. Razstavljeni dela so bila večinoma iz druge polovice 19. stoletja in prve polovice 20. stoletja. In nekatere slike so zares impresivne, čeprav sem jih videl samo v katalogu. Zagotovo bi pritegnile tudi marsikoga, ki mu gore še zdaleč niso blizu. Slikarji seveda niso bili vsi gorniki, večina se niso podajali v gorski svet, so pa jih gore neverjetno impresionirale, ko so zrl iz dolin proti njihovim divjim stenam in (vsaj takrat še) za večino ljudi nedostopnim vrhovom. Strah, mistika, divje sile narave, nevarnost, smrt ...? To je izredno hvaležen objekt za umetnike, še posebej slikarje, saj ima ena in ista gora veliko različnih obrazov, ki jih ves čas spreminja. Ujeti na platno enega izmed njih je že prava umetnost. In ko gledam slike Gabriela Loppéja, se mi zdi, da so pred menoj resnični ledeniki, stene zavite v meglice in oblake, čudoviti razgledi z vrhov ... Rojen leta 1825 v Montpelierju je bil Loppé resnično zaljubljen v gorski svet in obenem očitno tudi zelo izkušen gornik. Čeprav je некоč sam naredil prvi korak v umetnost, pa ga je na neki slikarski koloniji sredi Bernskih Alp v Švici dokončno navdušil Alexandre Calame, prav tako odličen in poznan slikar, na čigar platnih pogosto srečujemo gorski svet. Loppé se je družil tudi s slikarjem Francoisom Didayjem, kateremu je bil gorski svet prav tako zelo blizu, in celo obiskoval njegovo slikarsko šolo. In še bi našli vrsto umetnikov iz tistega časa, ki so bili vsi precej povezani med seboj. V 19. stolet-

ju je živel tudi slikar Gustav Doré, ki ga gorniki poznamo predvsem po njegovi interpretaciji slovite nesreče na Matterhornu leta 1865. Takrat je skupina, ki jo je vodil sloviti angleški gornik Edward Whymper, kot prva osvojila do takrat nepristopno goro, med sestopom pa se je zgodila nesreča, v kateri so umrli štirje člani njegove ekipe. In še bi lahko naštevali.

Tudi pri nas imamo nekaj umetnikov, ki so jih pritegnile gore. Tako pred kratkim umrlega kiparja Marjana Keršiča – Belača, ki je bil tudi odličen alpinist in некоč celo udeleženec prve naše odprave v Himalajo. Danilo Cedilnik – Den je prav tako iz alpinističnih voda, poleg čopiča je večč tudi peresa, bil pa je tudi član odprave na Everest leta 1979, ko smo Slovenci prvič stopili na najvišji vrh sveta. Našli bi jih še veliko, pojavljajo se tudi mladi, v gore se zazrejo tudi umetniki, ki sicer niso »doma« v gorah. Tako so na primer mariborski alpinisti na odpravah v Ande kar dvakrat zraven povabili člana iz umetniških voda. Skratka, umetnost je doma tudi v gorah, pa vendar sem bil precej presenečen, ko sem nekega dne stal pred velikim šotorom v baznem taboru pod najvišjo ameriško goro Aconcaguo (6960 m) in se zazrl v napis »The highest Art Gallery in the world«.

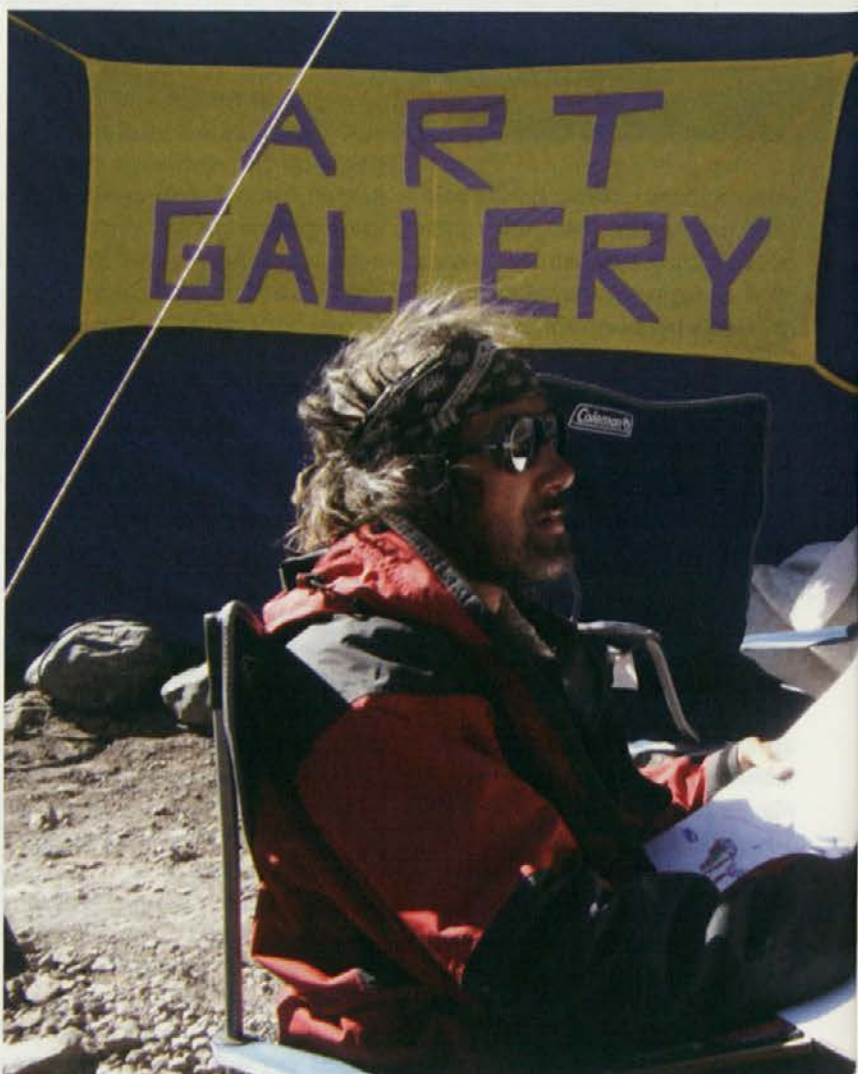
Umetnik pod Aconcaguo

V »galeriji« je bil tudi internet in telefon, zato sem se kaj kmalu spoznal z bradatim in prijaznim možakarjem, sicer doma v Buenos Airesu. Miguel Doura je tam v več različnih vlogah. Skrbi za vremensko napoved, ima internet in telefon, s katerim se osvajačci Aconcague javljajo domov na vse konce sveta,

kupuje in prodaja gorniško opremo, pogosto pa prime za čopič in ustvarja. Pravzaprav je slikar, ki je tukaj našel nekoliko več od gole umetnosti, zaupal pa mi je tudi, da v zadnjem času precej dela na arheoloških raziskavah okolice Aconcague. Pred mnogimi stoletji so tukajšnje kraje poznali le Indijanci, njihove kulture pa so se skozi zgodovino menjavale, in čeprav je narava kar dobro skrila njihove sledi, je prišel že do nekaj zanimivih odkritij. Sicer so pred leti našli tukaj mumijo indijanskega dekleta, ki se je nahajala skoraj 6000 metrov visoko, zato je prav gotovo še veliko skritih sledi starih kultur. Miguel se občasno odpravi tudi na vrh gore, odvisno od tega, koliko mu dovoljujejo njegove številne tukajšnje obveznosti, sicer pa je vsaj dvomesečno bivanje na višini 4300 m odlično za aklimatizacijo in z vzponom nima težav. Z galerijo je pri-

šel pred dobrimi petimi leti, zadnja zima mu je bila že šesta sezona. »Pred desetimi leti sem bil prvič v bazi pod Aconcaguo, da bi splezal na vrh gore. Z leti sem prišel na idejo, da bi bilo možno tukaj nekaj narediti, nekako povezati ljubezen do gora, umetnost in posel. In tako sem bil tukaj prvi z internetom, zdaj delajo to že štiri agencije. Trenutno delam dve stvari – internetno stran in slikam.«

Miguel je bil obenem tudi prvi, ki je naredil karto Aconcague, zdaj so seveda prevzeli to idejo še drugi, naredil pa je tudi poster Aconcague. »Še vedno študiram umetnost, hodim na predavanja, saj je to zelo široka stvar in se še vedno poskušam naučiti čim več. Sicer živim v Buenos Airesu z ženo Katico, ki je Hrvatica. Pogosto me pritegne tudi Patagonija, kjer tudi rad slikam. Seveda pa je najboljši kraj za slikanje pod Aconcaguo, vsaj za-

me. V Buenos Airesu sploh ne slikam, razen v sklopu študija,« pravi, medtem ko srkamo iz majhne bučke tradicionalni čaj mate. Njegove slike, ki so razstavljene v velikem šotoru, je seveda možno tudi kupiti. Cene se gibljejo od nekaj sto do okoli 15.000 ameriških dolarjev, kolikor je vredna zdaj že kar znamenita slika, ki prikazuje sončni zahod na Aconcagui. Ampak denar nima tukaj kakšne posebne vrednosti, tukaj je narava tista, ki skrbi za vse. »Ljudje prihajajo od vsepovsod, od Kamčatke do Avstralije. Tukaj smo vsi enaki, vse nas zebe, ko je hladno,« se nasmeji Miguel, medtem ko preverja svojo spletno kamero, ki jo ima postavljeno pred šotorom in usmerjeno na pobočja Aconcague. Zraven je zanimiv smerokaz. Na kovinsko palico obiskovalci njegove galerije namestijo table, kjer napišejo, od kod prihajajo in približno koliko je do tja. Do Slovenije je okoli 13.000 km. Njegov slikarski stil se giblje nekje med klasicizmom in realizmom, pravzaprav si je ustvaril nekakšen svojstven stil, ki ga ob prostem času prenaša na svoja platna. Močne barve, ostri

robovi, takšna je tukaj tudi pokrajina. Verjetno se je prav zato Miguel tako navezal nanjo. Kaj pa pravi na njegovo odsotnost žena Katica? »Ja, to je velik problem. Vedno, ko odhajam pod Aconcaguo, pravi, da se morava pogovoriti o tem. Prvič je bila tukaj z menoj. Takrat je na gori nastal velik vihar in vsi so prišli nazaj v bazni tabor. Razen mene, sam sem ostal zgoraj. Nihče ni vedel, kaj je z menoj, vendar sem bil na varnem v šotoru. Katica je spodaj jokala in spraševala rangerje o meni, na koncu pa se je vse dobro izteklo. Sicer pa sva ves čas, ko sem tukaj, na vezi. Imam internet in kmalu bo konec sezone,« se nasmeji in zlaga čopiče ter barve na svoji slikarski deski. Med slikami najdem celo eno, sicer bolj osnutek, ki jo je naslikal na samem vrhu gore. Glede na to, da ima tukaj verjetno najvišje ležečo galerijo na svetu, ga vprašam, kako je z razstavami v mestu, v Buenos Airesu, drugod po Argentini ali celo širše.

»Nikoli nisem nikjer razstavljal, niti v Argentini ne. Razen, seveda, tukaj pod Aconcaguo, ha ha. Resno razmišljam, da bi razstavil svoja dela nekje v Evropi. To mi je velika želja. Zdaj sem izdal majhen katalog, mogoče bo pripomoglo kaj v tej smeri. Kar pa se tiče tukajšnje galerije, bom naredil naslednje leto še malo boljši ambient, mogoče prinesem kakšno umetno palmo, letos sem že dal pred šotor umetno travo.«

Ko sediva tako pred njegovim šotorom in zreva na gola skalnata pobočja Aconcague, omeni, da bo treba kmalu pričeti s pospravljanjem. Sezona se počasi končuje, vreme se slabša, treba bo v dolino. Mogoče bo še dokončal osnutek nove slike. Spet bo veliko pakiranja, vse se preseli v dolino na mulinih hrbtih. Slike gredo z njim v Buenos Aires, ostalo uskladišči v Puente del Inca, majhni vasici v dolini. Znana je po slikovitem naravnem mostu čez reko, ki je tudi eden od Miguelovih priljubljenih motivov. Tudi mi se bomo počasi odpravili tja. Ko se poslovljava, mi kar iz navade reče: »Nasvidenje! Se vidiva spet naslednje leto.« In kmalu zamišljeno doda: »Tudi jaz grem kmalu dol. Je že čas, da se vrnem k moji Katici!« Ko se čez nekaj časa ozrem nazaj, mi oddaljena postava pomaha s čopičem v roki.

Skrita reprezentacija

Moč medijev je, da reprezentirajo svet na določene načine. »Ker obstaja mnogo različnih in spornih načinov, kako je lahko mišljenje o svetu skonstruirano, je zelo pomembno, kako so predmeti, ljudje, dogodki in odnosi reprezentirani,« pravi Stuart Hall. Na to ljudje radi pozabljamo in zamenjujemo posredovano medijsko realnost za resnično, še posebej na televiziji.

JASMINA HOLC

David McQueen definira reprezentacijo kot podobo, sliko ali reprodukcijo nečesa iz realnega sveta. Lahko je to predmet, oseba, skupina ali dogodek, ki je bil reprezentiran ali posredovan na določen način. V pisanem besedilu je jasno, da so besede reprezentacija povedanega. Ko pa pogledamo posnetek nekega dogodka, se nam zdi, kot da se le-ta veliko bolj približa naši realni izkušnji, ker gibljiva slika, podkrepljena z zvokom, najbolje odraža realnost. To pa zato, ker televizija reprezentira svet na načine, ki so podobni našemu interpretiranju izkušenj prek čutil, kot sta vid in sluh.

Vendar funkcija televizije, da poroča o aktualnih dogodkih, ki je najbolj podvržena ideologiji televizijske objektivnosti, ni posredovanje obstoječe realnosti, temveč reakcija nanjo, družbeni proces njene reprezentacije, kot pravi Breda Luthar. Če na televiziji gledamo predsednika Drnovška, imamo občutek, da je to realen vtis o politiku. Kljub temu ga na cesti morda ne bi spoznali, ker nam je bila informacija o njem posredovana prek elektronskih impulzov, izrezana iz konteksta v nekajminutno poročilo. Ne vidimo tudi vsega, kar je »izven ekrana«, reakcije na predsednika, dogajanje okrog itn. Reprezentacije vsebujejo torej samo delček tega, kar bi se lahko predstavilo, ker so vse to selektivne abstrakcije. Prav tako imajo lahko v določenem trenutku samo en pogled, ki ga zastopa ena kamera, ena pozicija, en pisec, en ali več mikrofонов, in ki posredujejo eno samo perspektivo. Torej reprezentacije prikazujejo izredno majhen oz. skorajda zanemarljiv odstotek

celote, saj so selektivne, omejene ali uokvirjene, enopomenske in rezultat mehanske predelave ali posredovanja (po McQueenu). A mi to zlahka spregledamo.

Richard Dyer je identificiral različne konotacije termina reprezentacija v povezavi s televizijo:

1) v smislu reprezentacije sveta, podvržene televizijski selekciji, njenim poudarkom in tehnološkim ter estetskim kodam,

2) v smislu prepričanja, da je prikazano na televiziji reprezentativno oz. tipično za realni svet (Ali je televizijska reprezentacija žensk, etničnih in družbenih skupin itd. tipična za to, kar so v resnici?),

3) v smislu, da pomen reprezentacije obsega demokratičnost »v imenu ljudstva« in pravično reprezentiranje (Ampak kdo govori na mesto nas? Kdo na primer na televiziji ponavadi predstavlja ženske? Moški.).

Ko obravnavamo reprezentacijo, bi si morali zato postaviti naslednja vprašanja, ker je bistveno, kaj nam kot gledalcem reprezentira televizija, kot pravi McQueen: Kakšen pomen oz. občutek posreduje ta televizijski program o svetu? Kaj predstavlja kot tipično in kaj kot deviantno? Kdo zares govori? Za koga in komu? Kaj je reprezentirano za občinstvo in zakaj (selekcija)?

Kljub temu si gledalci teh kritičnih vprašanj ne postavljamo in bolj ali manj verjamemo v realno reprezentacijo televizijske slike. To sicer ne pomeni, da brezpogojno verjamemo v vse, kar vidimo na televiziji. Sodobno raziskovanje medijskega vpliva že dolgo ne

govori več o enostavnem neposrednem vplivu na gledalce. Lutharjeva je zapisala, da se raziskovalci večinoma strinjajo, da je potrošnja televizije bolj aktiven kot pa izključno pasiven proces ter da mediji ne vplivajo neposredno na oblikovanje mnenj o neki zadevi, še manj pa na obnašanje. Človekov kognitivni sprejemni sistem

ralnik (novice, dokumentarne oddaje) ter medijsko-domišlijski zbiralnik (risanke, filmi ipd.). Odrasli naj bi jasno razlikovali med medijsko realnostjo (poročanje o vojni v Iraku) in svojo osebno realnostjo (kakšno je doživljanje vojne prek osebne izkušnje). Vendar, ali lahko prihaja do transferja od medijske realnosti na osebno re-

Poročanje o aktualnih dogodkih, ki je najbolj podvrženo ideologiji televizijske objektivnosti, ni posredovanje obstoječe realnosti, temveč družbeni proces njene reprezentacije.

naj bi tako bil razdeljen v zbiralnik osebno-realnega področja (osebno izkustvo), medijsko-realni zbi-

alno področje? O tem razmišljajmo med spremljanjem današnjega dnevnika.

Mojstri umirajo, dela ostajajo

Pred kratkim je medije preplavila novica o smrti švedskega filmskega in gledališkega režiserja Ingmarja Bergmana. Po besedah mnogih genija, velikana filmskega platna, briljantnega ekscentrika, in še in še bi se našlo oznak zanj tistih, ki ljubijo film

LUČKA ZORKO

Glede na to, da medmrežje v trenutku postreže z drobcami življenja in dela znanih osebnosti, in Bergman je znan tudi bil, se sama ne bi osredotočila le na to, kaj vse je počel in kako, ampak, ker so njegovi filmi veliko več kot zgodbe, bi morda ob trenutku konca nekega človeškega življenja pomislila na to, kaj je iz tega življenja zraslo za nas.

Ingmar Bergman se je rodil leta 1918 v Uppsali na Švedskem. Pričel je z literaturo, nadaljeval s svojo, po njegovih besedah, največjo strastjo, gledališko režijo, nato pa odkril filmsko platno. Prvi film z naslovom Kriza je posnel leta 1945, deset let pozneje pa za Nasmeh poletne noči na filmskem festivalu v Cannesu dobil nagrado kritike. Sedmi pečat je film, ki se ga verjetno spomnijo tudi tisti, ki Bergmana slabo poznajo; v njem je kultni prizor, v katerem srednjeveški vitez Antonius Block odigra šahovsko partijo s Smrtjo.

Sedmemu pečatu sledijo še drugi filmi, boljši ali slabši, kajti Bergman je kot plodovit režiser posnel čez 60 filmov, med boljšimi pa izstopajo seveda vrhunci, med katerimi so filmi Divje jagode, Deviški vrelec, Obhajanci, Persona, Onkraj zrcala, Kriki in šepetanja, Prizori iz zakonskega življenja, Jesenska sonata in Fanny in Alexander. Bergmanu je filmska akademija podelila tri oskarje za tujejezični film (Deviški vrelec, Onkraj zrcala in Fanny in Alexander), leta 1997 pa je v Cannesu prejel zlato palmo za življenjsko delo.

Za pretanjenejše razumevanje Bergmanovega sporočila svetu si je seveda pametno ogledati celoten opus ali vsaj večino omenjenih filmov; poleg intelektualnih tem, kot so iskanje boga in smisla, razmerje med resničnostjo, sanjami, fantazijami, naletimo tudi na do potanko-sti secirane medčloveške odnose.

Bergmanovi liki so vsekakor kulturni; niso karakterji, ki že ne bi obstajali, njihove zgodbe niso zgodbe, ki se že ne bi zgodile; toda optika karakterjev in zgodb pripelje inteli-

gentnega ali dovolj zavzetega gledalca do enakega sladko-strašnega krohota, osuplosti, mravljincev, groze kot ob najbolj vrhunskih literarnih delih.

Ko človek pomisli na nekatere od filmov bergmanovskega ranga, ki jih je videl v svojem življenju, pravzaprav postane kar jezen; jezen, ker velikokrat ostane praznega srca ob kaki sodobni ameriški mojstrovini; energija in vzdušje Sedmega pečata ali Divjih jagod namreč pustita tako svojstven pečat, da verjetno iščemo vsaj nekaj podobnega vedno, ko sedemo v nabite (ali prazne) vrste Koloseja ali Tuš centra, v prašno dvorano kinoteke ali preprosto za televizor. Hvala bogu pa za izbere programa našega teveja v zadnjem času, kjer smo si pred kratkim v se-

riji filmov z naslovom Sedmi pečat lahko ogledali kar nekaj Bergmanovih mojstrov; sicer ob pozni uri, tako da smo si nekateri v mrzličnem iskanju nečesa presežnega (kajti slišali smo, da Bergman je presežek) med veke tlačili vžigalice, da so oči ostale odprte. In se potem čudili, da smo bili tako žalostni, ko je bilo konec, in da smo se vmes preprosto spremenili v sove. Tudi prihodnost glede na ponovitvene serije Lynchovega Twin Peaksa obeta še kaj staro-svežega.

Za zaokrožitev Bergmanovega ustvarjanja lahko posežemo še po njegovi biografiji Laterna magica, ki v slovenski jezik sicer še ni prevedena, za vse Slovence, ki pa jim dela rahle težave švedščina ali pač ostali jeziki, v katere je biografija prevedena,

na, je verjetno najbližje prevod v hrvaškem jeziku.

Naj zaključim s preprostim in banalnim, toda edinim racionalnim nasvetom za vse, ki iščete presežek; naberite divjih jagod, zaigrajte šah s Smrtjo, spoznajte Fanny in Alexandra, najdete se onkraj zrcala, kričite in šepetajte ... predvsem pa se prepustite navdihu malce drugačnega filma, kot smo ga v našem času najbolj vajeni iz naših kinodvoran; gotovo boste našli mnogo tega, kar vam je blizu. Zaprane kinoteke čakajo, televizijski sporedi kličejo po prebrskanju kasne ponudbe, knjižnične mediateke pa so polne neodkritih skrivnosti. Naj bo Bergman, Fellini, Greenaway, naj bo Lynch ali Kurosawa, pomembno je samo odpreti se, vztrajati.

BAST

(Aksioma, 2007)

Retinal Circus

Glasbeni kolaž s hipnotično-psihe-
delično utečenostjo razbija multi-
žanrske šablone in drzno preska-
kuje v nadžanrsko orbito. V post-
produkciji urejeno nadgrajene
improvizacijske igre v živo so ko-
hezivno stopljene v nevsakdanje
glasbene halucinacije. Ustvarjalna
svoboda geografsko kroži po orbi-
ti in nas s svojo aktivno neskonč-
nostjo ne pusti hladnega. Podpihu-
je skoraj pozabljeno vrline glasbe
– angažma!

TURBONEGRO

(Scandinavian Leather/Edel, 2007)

Retox

Norvežani so v dveh dekadah izpa-
dov, razpadov in ponovnih shodov,
neotesanih provokacij, z zvesto
vojsko spremljevalcev Turbojugend
in nebrzdanim rockanjem preras-
li v kultno zasedbo. Na osmem al-
bumu so spečali glam metal rock z
zadnjih dveh albumov s tršim pun-
krockovskim nabojem epohalnih
Ass Cobra in Apocalypse Dudes. Za
odtenek surovejši nagovarjajo iz-
gubljene privrženke, novincem ka-
žejo na izvore.

BAD BRAINS

(Megaforce, 2007)

Build a Nation

Album originalne rasta-postave,
ki je med ključnimi imeni hard
cora in ki je ustvarila ultimativni
album osemdesetih let I Against I.
Ne preseneča, da nas vrtijo s pre-
poznavnim dualizmom, reggaeja-
ško plavajočimi in lagodnimi ter
ostrimi in surovimi skladbami. S
staro formulo so obračunali sami
s seboj in nepreračunljivo vzbudi-
li skomine starim fanom, tudi
producentu Adamu Yauchu iz Be-
astie Boys.

DESPISED ICON

(Century Media/Dallas, 2007)

The Ills of Modern Man

Potrebujete pomirjevalo? Potem
nikar ne jemljite te plošče v ro-
ke. Še bolj vas bo razdražila! Su-
rov trk death metala in hard cora
je smrtno nevaren in posledice so
zagotovljene. Razkroj modernega
človeka skozi ekstremno našpiče-
no godbo, polno nepričakovanih
in razburljivih obratov ter pisa-
nih zvočnih pretresov, nas opoza-
rja na avantgardizem sodobnega
metala, ki sploh še ni zakrutil za-
dnje besede.

Ujeli pravi m odpira se sez

Vse se je začelo s telefonskim klicem nekje sredi junija, ki je, vsaj kar se vremena tiče, nevarno spominjal na april. Pravza-
prav so se stvari začele odvijati že kakšen mesec prej. V tistem
času so se, sicer v precejšnji anonimnosti, v Mariboru odvijale
Vizije, festival mladinskih gledališč Slovenije v organizaciji
Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.

ZORAN PETROVIČ

Tam smo, gledališče Moment
iz Maribora, nastopili (vsaj
tako je bilo rečeno) s precej
nekonvencionalno lutkovno pred-
stavo Prestopi. Z rožnato pobar-
vanimi lički in nasmeški, narisani-
mi do ušes, smo ob zaključku festi-
vala prejeli priznanje za najbolj ino-
vativno predstavo, kar je bil povod
za že omenjeni telefonski klic. Glas
na drugi strani je globoko odmeval:
»Bi vi šli na gledališki festival v Ba-
nja Luko?« Seveda! Normalno! Za-
kaj pa ne! Sicer je bilo, kot se je ka-
sneje izkazalo, potrebno stisniti do-
ločene stvari, ki se jih je pač stisniti
dalo. Na pot smo se namreč odpra-
vili kar iz avstrijskega Stradna, kjer
je pod taktirko Lutkovnega gledališ-
ča Maribor potekal lutkovni festival
Mini mikro impro in kjer smo tudi
mi vstavili kamenček v mozaik.

In smo šli na pot. V Banja Lu-
ko. Pravzaprav v Laktaše, nekakš-
no predmestje Banje Luke, ki to
ni. Lično urejeno mestece, obda-
ja ga istoimenska občina s sko-
raj 30.000 prebivalci, sloni na ter-
malnem turizmu. Pečat mu dajeta
vsaj dve protestantski cerkvi, obili-
ca slaščičarn, kjer domujejo najbolj
sladke tortice na svetu, prodajalne
pleskavic in sorodne hrane na vsa-
kem vogalu ter hitra cesta Banja Lu-
ka-Laktaši, po kateri je moč v pet-
najstih minutah priti do drugega
največjega mesta Bosne in Herce-
govine oziroma največjega mesta
Republike Srbije. Po številu prebi-
valcev namreč ne zaostaja za našo
prestonico.

Mestece ima poleg vsega našte-
tega in poleg najbolj znane fontane

v mestu (da, tudi fontani sta v me-
stu dve) precej veliko in bogato li-
kovno galerijo. Tik ob njeni desni se
bohoti zelo akustična dvorana, ki bi
na prvi pogled lahko spominjala na
pokojni kino Gledališče v Maribor-
u. Na vhodnih vratih dvorane se
soncu nastavlja napis Dom kultu-
re, v njem pa domuje dramski stu-
dio Daske. Valilnica idej in mladih ta-
lentov. Že od leta 2003 se pri njih
šola skupina nadobudnežev, ki kot
po tekočem traku pobirajo prizna-
nja po gledaliških festivalih.

Prav Dom kulture in dramski stu-
dio Daske sta ponosna starša Dru-
gega mednarodnega festivala ama-
terskega gledališča Laktaši 2007. V

oment, ona novega!

istem prostor-času smo se v gledališki koktajl pomešale skupine iz hrvaškega in srbskega dela Bosne in Hercegovine, Srbije ter Slovenije. Ne glede na poreklo posameznih skupin ni bilo zaslediti ostrih pogledov. Nasprotno, nasmeški, ki smo si jih izmenjali ob dobrodošlici, so postopoma rasli v iskreno smejanje in so praviloma dosegali kulminacijo po sončnem zahodu.

Festival je trajal štiri dni in enako število nič manj zanimivih noči. Začel se je četrtega in svečano zaključil osmega julija. Na dan so se zvrstile štiri predstave, prva ob petih popoldne, zadnja ob desetih zvečer, in sicer na treh različnih prizoriščih: v Domu kulture, v Galeriji likovnih umetnosti in v »Amfiteatru kod banje«. Slednje prizorišče je bilo namenjeno predstavam, katerih del atmosfere so bile tudi zvezde, odvijale so se namreč na prostem. Vse predstave so bile presenetljivo dobro obiskane, kar se na prvi pogled ni skladalo z velikostjo mesteca. A je treba priznati, da je bilo za reklamo zelo dobro poskrbljeno, tako da se

ni čuditi, če so uspeli stegniti lovke vse do Banja Luke. Prav zanimivo se je igrati z idejo, ali je moč preslikati vzdušje, atmosfero, energijo, nastopajoče in seveda gledalce v domače okolje?! Morda pa bi se lahko zadeva razvila v spodoben festival, s katerim bi se lahko pohvalili doma in naokoli. Kdo ve, mogoče bi nam kdo celo pristavil piskerček.

Zadnji dan festivala se je (deloma po, predvsem pa pred vsesplošnim rajanjem) zgodila podelitev priznanj najboljšim. Naši gostitelji, takrat že precej več kot samo znanci, so poželi kar tri nagrade, in sicer za najboljšo igralko, za najboljšega igralca in za najbolj talentiranega mladega igralca festivala. A tudi mi smo dostojno branili barve našega mesta. Ob gromkem aplavzu smo prejeli priznanje za najboljšo predstavo festivala, in to v trajno last. Kako lepo, da smo ponovno dobili razlog za »špehanje«!

Dragi prijatelji, naslednje leto nadaljujemo, kjer smo ostali. Čestitam za odlično pripravljen festival in hvala za prijetno družbo.

Miro Šimič

Tito brez maske

Mladinska knjiga, 2007

Pravzaprav skoraj ob dnevu mladosti je izšla knjiga, ki z besedo in sliko prikazuje Tita kot državnika in vojskovodjo z žgečkljivimi zapisi o njegovem osebnem in njegovem razmerju s Slovenci. Knjiga, opremljena z več kot 300 slikami, med drugim razkriva takratne gospodarske razmere, precejšen del njegovega osebnega življenja, njegov odnos do Slovencev in seveda nekaj podrobnosti o njegovih ženskah. Jovanka, ki se je morala iz njegovega življenja umakniti, trdi da je vsebina knjige laž in se je nad njo zgrozila.

Marjan Tomšič

Grenko morje: roman o aleksandrinkah

Kmečki glas, 2002

Roman opisuje življenja Slovenk, ki so si zaradi velikih dolgov družine služile denar v Aleksandriji in ga pošiljale domov. V Egipt so odšle kot dojiteljke, sobarice ali družabnice osamljenim ženam bogatih gospodov in doživljale krute usode strahove v arabskem svetu, drugi kulturi in drugi veri. Njihova osamljenost se je začela že pri odhodu, dolga odsotnost od družine jim ni vlivala poguma, saj jih je vedno skrbelo kako bodo ob njihovi vrnitvi v Slovenijo na njih gledali lastni otroci, ki so jih bile primorane zapustiti, ko so bili še dojenčki. Nemalokrat so jih ob vrnitvi zavrnilo otroci ali pa jih je pozabila celo lastna družina.

Igor Jovanov

Izpoved iz harema

Nobis Gorjup & Šauperl, 2004

To je resnična zgodba mlade in lepe Beograđanke, ki si je kot otrok želela postati igralka, potem pa študirati pravo. Po srednji šoli se je zaposlila v trgovini, kjer je navezala stike s kupci, ki so ji ponudili mamljivo delovno mesto v Italiji. Bila bi vodja trgovine, imela bi svoje stanovanje in zaslužek bi bil bajen. Vendar ko je prišla v Rim, so jo iz letališča odpeljali v Dubaj. V harem, kjer se je začela njena kalvarija. Brez denarja, potnega lista, svobode in stika z okolico. Začela se je njena borba za preživetje.

www.mb.sik.si

S podporo SOS
Stranka Ovac Slovenije

**Predsedniški
kandidat
Ovcelj Pastirčnik**

Analiza konkurence

Politični cilji

pridobiti volilce SOS in utrditi lojalnost stranki

Strategija nagovarjanja ciljne javnosti

Vsi za ovco, ovca za vse!

Sporočila, namenjena ciljnim javnostim

Vsi za ovco, ovca za vse!

Vsi za ovco, ovca za vse!

Vsi za ovco, ovca za vse!

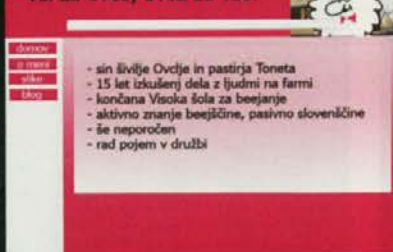
Ciljne javnosti

pristaši SOS, intelektualci, domača javnost

postavitev spletne strani z blogom

Vsi za ovco, ovca za vse!

Strategija in taktika

časopisi, revije, radio, internet,
plakati, letaki,
mobilni telefoni,
dnevne dejavnosti...

zadnji bomo najavili kandidature in kandidatu
dali poseben osebni stil - vse pink!

Predvideni učinki

Kandidat mora prepričljivo odigrati svojo predstavo in se popolnoma
predati vlogi. Kandidat mora simbolizirati vdanost.

SOS

Stranka Ovac Slovenije

ISTRABENZ^(UP)

Iz Male Azije, prek stare Grčije do Rimljanov se je v tej ali oni obliki ohranjal kult boga veseljačenja in vina, zavetnika tragedije in komedije, zaščitnika sadja in vrtov. Naj bo Zevsov sin Dioniz med antičnimi Grki ali Bakh v starem Rimu, kjer se je pojavil, je vino teklo v potokih in jedace je bilo na pretek. Ljudem je prinesel vinsko trto, jih naučil pridelovati vino in povsod so ga ljudske množice rade častile. Naj bosta Zevsov sin Dioniz in Bakh letošnjo jesen z nami!

Istrabenz, holdinška družba, d.d., objavlja tradicionalni peti javni kadrovski natečaj »Istrabenz UP« za leto 2007, s katerim bo poiskala mladega strokovnjaka ali mlado strokovnjakinjo s področja vinarstva in mu oziroma ji omogočila šolanje v tujini v skupni vrednosti 42.000 EUR.

Kandidatke in kandidati se boste potegovali za:

- ▶ šolanje na eni izmed elitnih tujih institucij, kot so: Université Victor-Segalen, Bordeaux 2 (<http://www.u-bordeaux2.fr/index.jsp>), UC Davis, University of California (www.ucdavis.edu), VINTAGE International Master of Science (www.vintagemaster.com),
- ▶ zaposlitev in načrtovanje kariere v enem izmed podjetij, povezanih s holdinško družbo Istrabenz, d.d.

K prijavi vabimo:

Dodiplomske študente in študentke višjih letnikov (3., 4., ABS) in poddiplomske študente in študentke Biotehniške fakultete, Fakultete za kmetijstvo, Visoke šole za vinogradništvo in vinarstvo ter živilsko-prehrabnenih smeri ostalih fakultet, stare od 20 do 29 let, z aktivnim znanjem angleškega jezika in dobrimi organoleptičnimi sposobnostmi, zagnane, inovativne in samoiniciativne.

Prijava mora vsebovati:

- ▶ življenjepis,
- ▶ potrdilo o opravljenih izpitih s povprečno oceno,
- ▶ nalogo z naslovom »Ekološka pridelava vina danes in nov tržni izziv za jutri«.

Zmagovalca bodo izbirali:

prof. dr. Mojmir Wondra, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani; mag. Janez Valdhuber, Fakulteta za kmetijstvo, Univerza v Mariboru; mag. Barbara Stegel, pomočnica uprave za odnose z javnostmi, Istrabenz, d.d.; Magda Sturman, strokovna sodelavka za kadre, Istrabenz, d.d.; Iztok Klenar, član uprave Vinakoper, d.o.o., in podpredsednik mednarodne zveze enologov ter predsednik komisije Nevijo Pucer, predsednik uprave, Vinakoper, d.o.o.

Prijave sprejemamo do 18. oktobra 2007 na naslov:

ISTRABENZ, holdinška družba, d.d., Kadrovska služba (za Istrabenz UP), Cesta Zore Perello-Godina 2, 6000 Koper

Vaše prijave pričakujemo, poleg pisne po pošti, tudi na elektronskem naslovu: istrabenz.up@istrabenz.si.

Isti elektronski naslov vam je na voljo tudi za morebitna dodatna vprašanja v zvezi s strokovno nalogo in kandidiranjem na razpis. Več informacij najdete na naši spletni strani <http://www.istrabenz.si/slo/kadri/istrabenzovup>

Referenca

izobraževalni servis

Jezikovni tečaji : Strokovna usposabljanja

Športni programi in zdravje : Izobraževanje za duhovno rast

Učenje in trg dela : Računalniško usposabljanje

NE ZAMUDI

07/49-02-400

www.referenca.eu

info@referenca.eu

Kavarna & klub Zvezda

Polet med Zvezde!

Brežice
Černelčeva 3
8250 Brežice

Krško
CKŽ 36
8270 Krško

Strežemo izvrstno kavo *illy*.
Privoščite si najboljšo!

ŽURVAHER

Servis in storitve za mlade:

Turistični aranžmaji, vse vrste fotokopiranja,
tiskanje, prodaja študentskih bonov, brezplačni dostop do
interneta, nakup vstopnic za koncerte, mladinske izkaznice

Agencije PUNKT:

Krško CKŽ 37, Krško, 07/49-05-480

Brežice Černelčeva 3, Brežice, 07/49-66-116

Sevnica Trg svobode 1, Sevnica, 07/81-44-355

www.punkt-on.net

Univerzitetna knjižnica Maribor

P 6710/2, 2007

120700477,4

COBISS

GRUPNA ZVEZDA REGIO

www.regio.si